

Euroopa Liidu Teataja

C 84

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

54. aastakäik

17. märts 2011

Teatis nr	Sisukord	Lehekülg
III Ettevalmistavad aktid		
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE		
Täiskogu 468. istungjärg 19. ja 20. jaanuaril 2011		
2011/C 84/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni roheline raamat „Euroopa lepinguõiguse loomise võimalused tarbijate ja ettevõtjate jaoks” ” KOM(2010) 348 lõplik	1
2011/C 84/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni aruanne – 2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne” KOM(2010) 282 lõplik	7
2011/C 84/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat „Äriühingu üldjuhtimine finantsasutustes ja tasustamispoliitika” ” KOM(2010) 284 lõplik	13
2011/C 84/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Kaubandus- ja turustusturu järelevalve „Tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas 2020. aastaks” ” KOM(2010) 355 lõplik	19
2011/C 84/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta” KOM(2010) 473 lõplik – 2010/0246 (COD)	25
2011/C 84/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2010 kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite ja väikeste neljarattaliste mootorsõidukite tüübikinnituse ja turujärelevalve kohta” KOM(2010) 542 lõplik – 2010/0271 (COD)	30

ET

Hind:
4 EUR

(Jätkub pöördel)

<u>Teatis nr</u>	Sisukord (jätkub)	Lehekül
2011/C 84/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta” KOM(2010) 482 lõplik – 2010/0251 (COD)	34
2011/C 84/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem” ” KOM(2010) 365 lõplik	38
2011/C 84/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/112/EÜ inимtoiduks ettenähtud puuviljamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta” KOM(2010) 490 lõplik	45
2011/C 84/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1288/2009 tehniliste üleminekumeetmete kehtestamise kohta ajavahemikuks 1. jaanuarist 2010 kuni 30. juunini 2011” KOM(2010) 488 lõplik – 2010/0255 (COD)	47
2011/C 84/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 1234/2007 seoses liidus enim puudustkannatavatele isikutele ette nähtud toiduainete jaotamisega” KOM(2010) 486 lõplik – 2008/0183 (COD)	49
2011/C 84/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: nõukogu direktiiv tubakatoodetele kohaldatavate aktsiiside struktuuri ja määrade kohta” KOM(2010) 641 lõplik – 2007/0206 (CNS)	53
2011/C 84/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kitsarööpmeliste põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite tagaossa paigaldatavate ümbermineku kaitsekonstruktsioonide kohta” COM(2010) 610 lõplik – 2010/0302 (COD)	54
2011/C 84/14	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteem” KOM(2010) 635 lõplik – 2010/0309 (COD)	55

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 468. ISTUNGJÄRK 19. JA 20. JAANUARIL 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni roheline raamat „Euroopa lepinguõiguse loomise võimalused tarbijate ja ettevõtjate jaoks” ”

KOM(2010) 348 lõplik

(2011/C 84/01)

Raportöör: **Antonello PEZZINI**

1. juulil 2010 otsustas Euroopa Komisjon konsulteerida vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmisel teemal:

„Komisjoni roheline raamat „Euroopa lepinguõiguse loomise võimalused tarbijate ja ettevõtjate jaoks” ”

KOM(2010) 348 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 17. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 148, vastu hääletas 5, erapooletuks jäi 8.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi komitee) nõustub komisjoni seisukohaga, et ELi siseturg tuleb ka Euroopa lepinguõiguse osas lõplikult välja kujundada ja tunnistab, et akadeemikud on teinud ära suure töö ühise tugiraamistikuga, mida tuleks praktikas ära kasutada.

1.2 Komitee eelistab komisjoni pakutud eri võimalustest segavarianti, milles arvestatakse kulude vähendamist ja õiguskindlate lahenduste pakkumist järgmiste abinõudega:

— piiriüleseid lepinguid koostavatele pooltele kättesaadav ühise tugiraamistikuna toimiv töövahend, millega kaasneb

— vabatahtlik reguleeriv režiim, millega sätestatakse uus edasiarendatud vabatahtlik režiim, mida lepinguosalisel saaksid piiriüleste lepingute sõlmimisel kasutada soodsama alusena ning alternatiivina riiklikele eeskirjadele, tingimusel, et nii töövahend kui ka määrus on avaldatud kõigis ELi keeltes ja tagavad kodanikele ja ettevõtjatele õiguskindluse, mis tugineb kaitse kõige rohkem välja arendatud vormidele. See režiim ei takista liikmesriike säilitamast või kehtestamast rangemaid tarbijakaitsemeetmeid.

1.3 Komitee usub, et need eesmärgid tuleks saavutada järkjärgult, katsetades esmalt kaupade piiriüleste ostu-müügilepingutega (*Business to Business* ehk B2B), mis oleks kasulik viis režiimide koosseksisteerimise järeleproovimiseks ja nende praktikas kohaldamise jälgimiseks.

1.4 Komitee usub, et ühise tugiraamistikuga antav töövahend võib aidata tagada Euroopa lepinguõiguse üldist ühtsust, vähendada kaubandustakistusi ja edendada siseturul konkurentsi.

1.5 Lisaks sellele usub komitee, et kui uus edasiarendatud vabatahtlik režiim lisatakse ELi ja liikmesriikide õigusesse määrusega, siis peaks olema tagatud, et see on kõikehõlmav, lihtsalt kohaldatav ja pakub õiguskindlust neile lepinguosalistele, kes otsustavad seda piiriülestes äritehingutes kasutada.

1.6 Kahe uue dokumendi – ühise töövahendi ning uue edasiarendatud vabatahtliku reguleeriva režiimi – kohaldamisala peaks hõlmama piiriüleseid kaupade ostu-müügi lepinguid (B2B). Töölepingutele ja sotsiaalkaitselepingutele kohaldatav õigus jäetakse uute vahendite kohaldamisalast välja.

1.7 Komitee toetab lepinguvabadust ja vabadust kokku leppida lepingutingimustes. Ettevõtja ja tarbija vaheliste lepingute (*Business to Consumer* ehk B2C) suhtes ja VKEdele tagatakse lisaks õiguskindlusele ja tarbijakaitsele võimalikult tugev tegelik kaitse.

1.8 Komitee usub, et enne kõnealuse kahe uue õigusakti reguleerimisala võimalikku laiendamist muud tüüpi piiriülestele kaupade ostu-müügi lepingutele peaks komisjoni analüüsima nende aktide mõju siseturule – pärast seda, kui need on mitu aastat kehtinud – ja hindama lisaväärtust, mida need majandustegevuses osalejate ja tarbijate kulude ning kasu mõttes Euroopale annavad.

1.9 Komitee peab väga oluliseks, et komisjon teeks viivitamata kindlaks tehingukuludest ja õiguslikust ebakindlusest tingitud takistused, mis ei võimalda eriti just VKEdel – s.o 99 % ELi ettevõtetest – ja tarbijatel ühtse turu eeliseid ja võimalusi täielikult ära kasutada.

1.10 Komitee palub komisjonil koostada siseturul olemasolevate vahendite mõjuhindang ning hinnata lisaväärtust, mida see uus õigussüsteem majandustegevuses osalejate ja tarbijate kulude ning kasu mõttes Euroopale annab.

1.11 Lisaks sellele palub komitee komisjonil käivitada juba praegu kõikidele juristidele, akadeemikutele ja uute vahendite lõppkasutajatele suunatud uute õigusvahendite teemalisi kooolitus- ja teavitamisalgatusi, milles käsitletak nii õigusteooriat kui ka praktikat.

1.12 Komitee palub võimalust osaleda vaatlejana sagedamini komisjoni loodud eksperdirühmade töös, nii nagu seda teeb Euroopa Parlament, selleks et nende algatuste arendamist lähemalt jälgida, eriti seoses Euroopa lepinguõiguse ühise tugiraamistiku ja praeguse avaliku arutelu tulemuste järelmeetmetega.

2. Sissejuhatus

2.1 Siseturug tugineb tohutule hulgal lepingutele, mille suhtes kohaldatakse erinevate riikide lepinguõigust. Kuid erinevused riikide lepinguõiguses võivad kaasa tuua järgmist:

— lisanduvad täiendavad tehingukulud;

— õiguslik ebakindlus ettevõtjate jaoks;

— väheneb tarbijate usaldus siseturul;

— luuakse kaubandustõkked.

2.1.1 Lissaboni leping muudab tsiviilasjus toimuva õiguskooostöö ja tarbijakaitse Euroopa tasandil lihtsamaks tänu

— lepingu artiklitele 12, 38, 164 ja 168 ning artikli 169 lõikele 4, millega tagatakse liikmesriikide õigusaktide ülemus, kui viimased on tarbija jaoks soodsamad;

— ühenduse meetodi ulatuslikumale kasutusele ⁽¹⁾;

— komisjoni ettepanekute vastuvõtmisele kvalifitseeritud hääleteenamusega;

— Euroopa Parlamendi rolli suurendamisele;

— liikmesriikide parlamentide suuremale demokraatlikule kaasatusele;

— Euroopa Kohtu teostatavale paremale õiguspärasuse järelevalvele.

2.1.2 Stockholmi programmi järgi, mille eesmärk on „avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja nende kaitse”, võib Euroopa Liit kohtuotsuste ja menetluse käigus tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise ning kriminaalasjades tehtava politsei- ja õiguskooostöö tugevdamiseks vastu võtta ühised miinimum-eeskirjad.

⁽¹⁾ Ühenduse meetod põhineb ideel, et avalik huvi on paremini kaitstud siis, kui ühenduse institutsioonidel on otsustusprotsessis täiemahuline roll, austades samas subsidiaarsuse põhimõtet.

2.1.3 Iga päev seisavad ettevõtjad ja üksikisikud silmitsi tõsiasjaga, et piiriülest tegevust takistavad kitsaskohad on endiselt alles, vaatamata ühtse turu *de iure* eksisteerimisele. Nad mõistavad, et võrgustikud ei ole piisavalt vastastikku seotud ja et ühtse turu eeskirjade jõustamine on endiselt ebahütlane.

2.1.4 Komisjon teeb ettepaneku meetmete võtmiseks võitluseks ühtse turu kitsaskohtadega ⁽²⁾:

- jõuliselt arendada aruka reguleerimise tegevuskava, kaaludes sealjuures direktiivide asemel määruste laiemat kasutamist;
- muuta lepingute sõlmimise muudes ELi riikides asuvate partneritega ettevõtjate ja tarbijate jaoks lihtsamaks ja odavamaks, eelkõige pakkudes tarbijalepingute ühtlustatud vorme ja ELi näidislepingu sätteid;
- muuta lepingute jõustamise ning kohtuotsuste ja dokumentide tunnustamise saavutamise muudes ELi riikides ettevõtjate ja tarbijate jaoks lihtsamaks, odavamaks ja tõhusamaks.

2.1.5 Valikulist lepinguõigust käsitleva õigusakti vastuvõtmine on ka üks keskseid meetmeid Euroopa digitaalses tegevuskavas, mida komisjon tutvustas 19. mail 2010.

2.1.6 Juba 2001. aastal käivitas komisjon arutelu Euroopa lepinguõiguse üle ja kaasas sellesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning mitmesugused sidusrühmad: ettevõtted, juristid, ülikoolid ja tarbijaorganisatsioonid.

2.1.7 Euroopa Parlament on vastu võtnud mitu resolutsiooni materiaalse eraõiguse võimaliku ühtlustamise kohta. 1989. ja 1994. aastal kutsus Euroopa Parlament üles alustama tööd Euroopa eraõiguse ühise koodeksi võimaliku väljatöötamisega.

2.1.8 Euroopa Parlament on juba rõhutanud, et eraõiguse teatud harude ühtlustamine on siseturu lõplikuks väljakujundamiseks hädavajalik ning et ühtlustamise kõige tõhusamaks viisiks on eraõiguse mahukate harude ühendamine Euroopa tsiviilkoodeksisse.

2.1.9 Komitee märkis oma 2002. aastal avaldatud arvamuses järgmist: „erinevuste vältimiseks eelistab komitee lahendusena ühtse, üldise Euroopa lepinguõiguse loomist, näiteks määruse kujul. See võib olla pikk protsess ja nõuda rohkem uuringuid, kuid see peaks põhinema mitmesuguste komisjonide ja eespool

nimetatud institutsioonide juba tehtud töö ning kehtivatel rahvusvahelistel eeskirjadel ja praktilal ⁽³⁾.”

2.1.10 Ühes hiljutisemas, 2010. aastal avaldatud arvamuses rõhutas komitee järgmist: „Ühiste Euroopa lepinguõiguse põhimõtete võrgustik (CoPECL-Network) sai hiljuti valmis ühise tugiraamistiku kavandi, mille esitas Euroopa Komisjonile. On selge, et nende eeskirjadega pakutakse Euroopa seadusandjale mudel, mida kasutada vabatahtliku korra jõustamiseks, nagu soovitas volinik Viviane Reding ⁽⁴⁾”.

2.1.11 Samamoodi rõhutas komitee ka järgmist: „Ühise tugiraamistiku kavand, mis hõlmab üldist lepinguõigust, ei ole tegelikult koostatud vabatahtliku korra. Ent ühise tugiraamistiku kavandi autorid rõhutavad sissejuhatuses, et seda võib kasutada alusena ühele või mitmele vabatahtlikule korrale”. Komitee arvates võiks seda ettepanekut „rakendada ka piiratult, lisades ühise tugiraamistiku kavandi üldsätted vabatahtlikku korda, mida kohaldatakse vaid teatud lepinguõiguse valdkondades. See aitaks vältida õiguslikke lünki, mis kindlasti ilmneksid, kui jõustatakse ainult konkreetset liiki lepingutele omased sätted”.

3. Komisjoni uus roheline raamat

3.1 Komisjon pakub rohelises raamatus välja mitu lähene-misviisi lepinguõiguse ühtsuse suurendamiseks. Strateegiliste valikute seast võib mainida järgmist:

- Internetis (mittesiduvate) näidislepingu tingimuste avaldamine, mida oleks võimalik Euroopa ühtsel turul kasutada;
- (siduv või mittesiduv) töövahend, mida ELi seadusandjad saaksid uute õigusaktide vastuvõtmisel kasutada, et tagada paremad ja sidusamad eeskirjad;
- lepinguõigust käsitlev soovitus, millega soovitaks liikmesriikidel Euroopa lepinguõigust käsitlev õigusakt oma vastasse riiklikusse õigussüsteemi üle võtta, tuginedes osaliselt Ameerika Ühendriikide eeskujule, kus 50 osariigist on kõik peale ühe vabatahtlikult vastu võtnud ühtse äriseadustiku;

⁽²⁾ Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, KOM(2010) 2020 lõplik.

⁽³⁾ EÜT C 241, 7.10.2002, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT C 21, 21.1.2011, lk 26.

— vabatahtlik Euroopa lepinguõigus (ehk 28. režiim), mille kohaldamise oma lepingulistele suhetele saaksid tarbijad ja ettevõtjad vabalt valida. See vabatahtlik õigus oleks alternatiiviks olemasolevatele riiklikele lepinguõigustele ja oleks avaldatud kõigis keeltes. Seda võiks kohaldada vaid piiriülestele lepingutele või laiendada ka riigisestele lepingutele. See peaks tagama tarbijakaitse kõrge taseme ja õiguskindluse kogu lepingu kehtivusaja jooksul;

— riikide lepinguõiguse ühtlustamine ELi direktiiviga;

— riikide lepinguõiguse täielik ühtlustamine ELi määrusega;

— täiemahulise Euroopa tsiviilkoodeksi loomine, millega asendatakse kõik lepinguid käsitlevad riiklikud sätted.

3.2 Euroopa Parlament toetas Euroopa lepinguõiguse ideed oma 25. novembri 2009. aasta resolutsioonis. Ka endine siseturu- ja konkurentsivoliniik Mario Monti tõi oma 9. mail avaldatud ühtset turgu käsitlevas aruandes esile vabatahtliku 28. režiimi eelised tarbijatele ja ettevõtjatele ⁽⁵⁾.

3.3 7. septembril 2010 korraldas komisjon esimese Euroopa lepinguõiguse teemalise koosoleku, millest võtsid osa ettevõtjate, tarbijate ja juristide ühendused.

3.4 Komisjon on loonud ka eksperdirühma, kuhu on kaasatud Euroopa Parlamendi vaatlejad, selleks et töötada ümber nn ühise tugiraamistiku kavand, ⁽⁶⁾ mis on ELi teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse kuuenda raamprogrammi raames viimastel aastatel välja töötatud Euroopa lepinguõiguse esimene kavand.

3.5 Komisjon käivitas oma strateegilise poliitikadokumendi üle avaliku arutelu, mis peaks lõppema 2011. aasta jaanuari lõpus.

⁽⁵⁾ EÜT C 21, 21.1.2011, lk 26.

⁽⁶⁾ Ühine tugiraamistik on pikaajaline projekt, mille eesmärk on anda Euroopa seadusandjatele (komisjon, nõukogu ja Euroopa Parlament) töövahend või käsiraamat kasutamiseks lepinguõiguse valdkonnas olemasolevate õigusaktide läbivaatamisel ja uute õigusaktide ettevalmistamisel. See töövahend võiks hõlmata lepinguõiguse aluspõhimõtteid, keskkete mõistete määratlusi ja näidissätteid. Kuuenda raamprogrammi alusel rahastas teadusuuringute peadirektoraat 2005.–2009. aastani sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas uurimisvõrgustikku COPECL – „Euroopa lepinguõiguse ühised põhimõtted”. Võrgustikku kuulus rohkem kui 150 uurijat ning samuti mitu kõigis ELi liikmesriikides Euroopa eraõiguse valdkonnas tegutsevat institutsiooni ja organisatsiooni. Töö lõpptulemusena valmis tekst pealkirjaga „Ühise tugiraamistiku kavand”.

4. Üldised märkused

4.1 Euroopa Liidu ühtne turg rajaneb lepinguõigusel. Komitee on väga mures, et hoolimata ühtse turu täieliku väljakujundamise püüetele on ettevõtetel, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtetel ikka välismaal raske müüa, sest nad peavad järgima iga ELi 27 liikmesriigi erinevat lepinguõigust. Ainult 8 % tarbijatest ostavad Interneti kaudu teisest liikmesriigist kaupu.

4.2 Praegu tähendab riikide erinev lepinguõigus ettevõtjate jaoks kõrgemaid tehingukulusid. Eelkõige ei saa ELi ühtsel turul mastaabisäästu saavutada väikeettevõtteid. Selle all kannatavad tarbijad, sest piiriülene müük väheneb, mis toob kaasa väiksema valiku ja kõrgemad hinnad.

4.3 Lisaks ebaõnnestub 61 % piiriülestest ostutehingutest, sest müüjad keelduvad kaupa tarbija riiki toimetamast. Selle põhjuseks on enamasti regulatiivsed tõkked ja õiguslik ebakindlus kohaldatavate normide suhtes.

4.4 Nendest probleemidest mõne lahendamiseks ja Euroopa ühtse turu potentsiaali suurendamiseks on vaja ettevõtjatele, eelkõige väikeettevõtjatele tagada suurem õiguskindlus ja tarbijatele lihtsamad eeskirjad ja suurem kaitse.

4.5 Komitee leiab, et komisjon peaks selles valdkonnas tegema rohkem ja minema kaugemale tsiviilasjades tehtava õiguskooostöö meetmetest, mis on küll siseturu asjakohaseks toimimiseks vajalikud, kuid ebapiisavad.

4.6 Komisjoni väljapakutud arutelu on asjakohane, arvestades Euroopa ühtse turu kogemust, mis tugineb tohtule arvule lepingutele, mille suhtes kohaldatakse riikide erinevat lepinguõigust ja mis tähendab suuremaid tehingukulusid: hiljutiste uuringute kohaselt keskmiselt kuni u 15 000 eurot ⁽⁷⁾.

4.7 ELi ühtse turu eeliste kasutamisel seisavad nii tarbijate kui ka ettevõtjate ees olulised tõkked. Tehingukulud (lepingutingimuste ja kaubanduspoliitika kohandamise või eeskirjade tõlkimise tõttu) ja õiguslik ebakindlus muudavad väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks ühtsel turul laienemise ja tarbijate suurema kaitse raskeks.

⁽⁷⁾ <http://www.europe.org>.

4.8 Lepinguõiguse ühtsus oleks väga kasulik; seda oleks võimalik saavutada vabatahtliku Euroopa lepinguõigusega (ehk 28. režiimiga). Komisjon ja Euroopa Parlament on hakanud mitmetes dokumentides viitama 28. režiimi võimalikule kasutamisele, eelkõige aga sellistes olulistes valdkondades, mille puhul oleks soovitud täielikku ühtlustamist kas väga raske või võimatu saavutada.

4.8.1 Lisaks ettevõtmisele, mis kasvas välja komitee omaalgatuslikust arvamusest Euroopa kindlustuslepingu kohta⁽⁸⁾ ning peadis Euroopa kindlustuslepingu õiguse ümbersõnastamise projektirühma hiljutises väljaandes „Principles of the European Insurance Contract Law (PEICL)“, on Euroopa seadusandja sarnast käsitlust vaid väga harva äriühinguõiguse, intellektuaalomandiõiguse ja rahvusvahelise õiguse valdkonnas järginud.

4.9 Lepingu tüüptingimuste kasutuselevõttust oleks kasu kõigile lepinguosalistele, tingimusel et

- nõrgemate lepinguosaliste kaitseks luuakse maksimaalsed tagatised ja tüüptingimuste väljatöötamisel võetakse lähteluseks tarbijakaitse kõrgeim võimalik tase;
- tagatakse, et läbirääkimistest lepingu tüüptingimuste väljatöötamise üle võtavad aktiivselt osa kõik sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad, eelkõige tarbijakaitseliidud ja VKEd ühendused;
- lepingutingimused järgivad direktiivi tarbijalepingute ebaõiglaste tingimuste kohta ja direktiivi maksimise tähtajast kinnipidamise kohta äritehingute puhul, et viia täielikult ellu väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act“;
- lepinguvabadus on endiselt tagatud, näiteks soovitatavate tüüplepingutega;
- kohtusse pöördumise õigust ei piirata;
- lepingu tüüptingimusi jälgitakse ja vaadatakse teatud ajahemike järel läbi.

4.10 Komitee arvates tuleb kasutada järkjärgulist lähenemisviisi, katsetades esmalt kaupade piiriüleste ostu-müügilepingutega, mis oleks kasulik selleks, et kontrollida režiimide koosseisestamist, jälgida, kuidas lepinguosalisel neid praktikas kohaldatakse, ja viia läbi tõhusaid mõjuhindanguid.

4.11 Eriti tähtis on määratleda järgmised materiaalsooiguse mõisted:

- juriidilised isikud;

- tarbijad ja asjatundjad;
- ebaõiglaste tingimused;
- kohustus anda enne lepingu sõlmimist kaupade ja teenuste kohta teavet;
- kohustus anda teavet lepingu sõlmimisel ebasoodsas olukorras olevale tarbijale;
- õiguskaitsevahendid teavitamiskohustuse rikkumise korral;
- tarne, tarneaeg, seos riski üleminekuga;
- vastavuse hindamise aeg ja viis ning õiguskaitsevahendite hierarhia mittevastavuse korral;
- olukorrad, milles lepingut on võimalik lõpetada;
- müüja teavitamine puudustest, mille ostja oleks pidanud avastama;
- õigus lepingust taganeda, selle õiguse kohaldamisala ning rakendamine; lepingust taganemise periood ja taganemise ajalised piirid;
- riskivastutuse mõiste;
- saamatajäänud kasumi ja sellest sündinud kahju mõiste lisamine;
- tootja vastutus ja tõendamiskohustus;
- e-kaubandus.

4.12 Komitee teeb ettepaneku kasutada korraga õiguslikke ja mitteõiguslikke meetmeid:

- suurendada ühenduse õigustiku ühtsust lepinguõiguse valdkonnas;
- edendada kogu ELis kohaldatavate lepingu tüüptingimuste koostamist;
- uurida täpsemalt, kas probleemid Euroopa lepinguõiguses võivad vajada sektorist sõltumatuid lahendusi.

⁽⁸⁾ ELT C 157, 28.6.2005, lk 1.

4.13 Komitee arvates peaks paralleelselt riikide lepinguõigusega saama eksisteerida vabatahtlik Euroopa lepinguõigus, millega tagatakse tüüptingimused ja võimalus kohaldada 28. režiimi.

4.14 Igal juhul tekitavad uued probleemid (näiteks e-lepingud ja nende mõju lepinguõigusele) ja õiguslikud küsimused Rooma konventsiooni ⁽⁹⁾ kohaldamisel mitmeid raskusi.

4.15 Mis puutub ühise töövahendi kohaldamisala vabatahtlikus Euroopa lepinguõiguses ja uut edasiarendatud vabataht-

likku reguleerivat režiimi, siis leiab komitee, et peaks alustama katseprojekti kohaldamisest kaubanduse valdkonnas, piirdudes esialgu kaupade piiriüleste ostu-müügi lepingutega.

4.16 Komitee usub, et tagada tuleks horisontaalsete ja vertikaalsete eeskirjade suurem ühtsus, pöörates eriti tähelepanu vajadusele läbipaistvuse, selguse ja lihtsuse järele, pidades silmas mitte ainult juriste ja nende võimet uusi suuniseid rakendada, vaid samuti ja ennekõike väikeettevõtjaid ja keskmist tarbijat, kelle jaoks õiguslik keerukus ja läbipaistmatus tähendaks suuremaid kulusid ja pikemaid tähtaegu.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse 19. juuni 1980. aasta Rooma konventsioon.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni aruanne – 2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne”

KOM(2010) 282 lõplik

(2011/C 84/02)

Raportöör: **Franco CHIRIACO**

3. juunil 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni aruanne – 2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne”

KOM(2010) 282 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19. –20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 154, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 2009. aastal mõjutas konkurentsipoliitikat tugevalt rahvusvaheline majanduskriis ja selle tagajärgedega tegelemine.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub üles looma maksimaalse koostoime mitte ainult 2020. aasta strateegia ja säästva arengu strateegia ⁽¹⁾ vahel (nagu komitee soovitas oma varasemates arvamustes) ⁽²⁾ vaid ka nende strateegiate ja konkurentsipoliitika vahel. Selle eesmärk on vältida võetud meetmete kattuvust või halvimal juhul vastanduvust.

1.3 Komitee rõhutab taas, et raske majanduslik olukord võib põhjustada süstemaatilist tasakaalustamatust, eriti **finantstee-nuste valdkonnas**, mis võib kahjustada konkurentsi ja soosida kahjustavat käitumist. Isegi kui komisjon ei saa enda peale võtta kõikide majanduskriisiga seotud aspektidega tegelemist, mida komitee on juba eelnevalt rõhutanud ⁽³⁾, kutsub komitee komisjoni siiski üles toetama asjaomaste ametiasutuste, eelkõige Euroopa Keskpanga ja teiste järelevalveasutuste meetmeid ühenduse suunamis- ja järelevalvepoliitika abil.

1.4 See tugi on seda vajalikum, kuna **Baseli leping** on praegu läbivaatamisel ⁽⁴⁾. Ühelt poolt suurendatakse selle läbivaatamisega tagatisnõudeid, mida pangad peavad täitma, et

piirata uue finantskriisi ohtu likviidsuse puudumise tagajärjel. Teiselt poolt aga muudaksid uued eeskirjad siiski krediidi saamise ettevõtjatele raskemaks, mis võib kanda riski finantsturgudel üle reaalmajandusse. Lisaks sellele võib läbivaatamine seada Euroopa pangad Ameerika Ühendriikide pankadega võrreldes ebasoodsamasse olukorda ning põhjustada sellega tulude vähenemist ja konkurentsi suurenemist kõrge riskitase-mega investeringute sektoris.

1.5 Komitee toetab ühtlasi komisjoni kava **riiklike majanduse taastamise kavade** jälgimiseks. See võimaldab anda ülevaade eri programmide rakendamise seisust, määrata kindlaks, milliseid vahendeid saab kasutada nende meetmete positiivse mõju kiirendamiseks, ja kontrollida, kas kooskõlastamine toimub õigesti ⁽⁵⁾.

1.6 Seoses kohustustega seotud konflikti ohuga, arvestades võlataset, eriti sellistes riikides nagu Portugal, Iirimaa, Kreeka ja Hispaania, viitab komitee tooraineturgudel spekulatsiooni esinemise võimalusele. Selleks kutsub komitee komisjoni üles pöörama tähelepanu probleemidele, mida see võib tekitada hindade ja palkade osas, eriti VKEdele, ja võtma vajalikke meetmeid.

1.7 Komitee soovib avaldada regulaarselt **riigiabi** jälgimise aruande, milles antaks üksikasjalik ülevaade meetmete rakendamisest ja väljendataks arvuliselt nende tagajärgi turgudele. Seejuures tuleks välja töötada **tööstussektori** potentsiaali maksimaalse ärakasutamise kava, mis on tingimata vajalik ELi majanduse elavdamiseks ettevõtete, eriti VKEde ja tööhõive tugevdamise kaudu.

⁽¹⁾ KOM(2001) 264 lõplik.

⁽²⁾ ELT C 128, 18.5.2010, lk 18.

⁽³⁾ ELT C 228, 22.9.9, lk 47.

⁽⁴⁾ Baseli komitee pressiteade panganduskontrolli kohta seoses olemasoleva kapitali miinimumnõuete suurendamisega, internetiaadress: <http://www.bis.org/press/p100912.pdf>.

⁽⁵⁾ ELT C 228, 22.9.9, lk 149.

1.8 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel⁽⁶⁾ oli juba võimalus väljendada muret seoses **intellektuaalomandi õiguste** süsteemi ja konkurentsipoliitika omavaheliste seoste võimalike tagajärgedega. Komitee soovib seega võtta 2010. aastal Euroopa konkurentsipoliitikas selles valdkonnas arvesse ka õiglase ja mittediskrimineerivate tingimuste kohaldamist ning ergutab tööstusomandi õiguste omandamist, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate poolt, kelle raskusi tunnistab nii komitee kui ka komisjon. Seoses eelkõige Euroopa Komisjoni ettepanekuga ELi patendi keelerežiimi alase määru kohta ja teatud liikmesriikide sooviga tõhustatud koostöö järele, soovib komitee otsida sellist lahendust, mis tõhustab konkurentsivõimet, uuendustegevust ja siseturu tugevdamist võrdsetel alustel. ELi patent ei tohi diskrimineerida ei majandusosalejaid ega liikmesriike, kuna see tekitaks eelkõige aeglase tehnoloogia-arenguga liikmesriikides konkurentsihalvumusi.

1.9 Komitee on seisukohal, et **põllumajandussektori** turg tuleb tihedalt integreerida kõikidesse teistesse ELi poliitikavaldkondadesse, alustades konkurentsipoliitikast.

1.10 **Energiasektori** suhtes täheldatakse, et mitmes liikmesriigis ei ole tarbijad kaugelki rahul elektri- ja gaasituruga. Teenuste kõrged hinnad ja keskpärane kvaliteet tähendavad otseselt suuremaid kulusid tarbijatele ja ettevõtjatele, mis moonutab ilmselgelt konkurentsi.

1.11 Selleks, et tehnoloogia mõjutaks positiivselt majanduse arengut, tuleks suurendada **elektroonilise side** teenuste osutajate ja lõppkasutajate teadmisi ning oskusi – pidades seejuures silmas tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet. Seda tuleks teha ka selleks, et maksimaalselt rakendada digitaalses tegevuskavas tehtud ettepanekuid⁽⁷⁾.

1.12 Komitee toetab mõiste **õigus teabele** määratlust, mille all mõistetakse teabevabadust seoses õigusega teavitada ja õigusega olla teavitatud⁽⁸⁾. Sellest tulenevalt peab mitmekülgne teave olema täielik, erapooletu ja sõltumatu. Komisjon ei tohiks karistada mitte üksnes ettevõtjaid, kes piiravad pluralismi vaba konkurentsi arvelt, vaid ka tegutsema aktiivselt teabevabaduse edendamisel.

1.13 Komitee on seisukohal, et pärast otsuse vastuvõtmist, avada postiturg täielikult konkurentile alates 1. jaanuarist 2011, on majanduskriisi seadnud lõplikult ohtu nende postituru tavaosalejate finantstasakaalu, kelle ülesanne on tagada üldhuviteenused. Et kõnealused osalejad võiksid täielikult täita neile usaldatud ülesanded ning selleks, et suurendada tööhõivet ja paran-

dada tööhõive kvaliteeti kõnealuses sektoris, kutsub komitee ELi institutsioone üles looma toetussüsteemi, mille raames võetakse arvesse uut olukorda, mille tõsidus ja võimalikud mõjud ei olnud veel teada kolmanda postidirektiivi (2008/6/EÜ) vastuvõtmise ajal 20. veebruaril 2008. Üldiselt kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee praeguse majanduskriisi kontekstis üles toetama ja arendama üldhuviteenuseid, et tugevdada majanduslikku, sotsiaalset, piirkondlikku ja kultuurilist ühtekuuluvust Euroopa Liidus.

1.14 **Tarbijakaitse** küsimuses tunneb komitee heameelt struktureeritumate suhete arengu üle konkurentsi peadirektoraadi ja muude peadirektoraatide vahel, kes tegelevad tarbijaküsimuste ja tarbijaorganisatsioonidega, kuid väljendab kahetsust, et jälle üks aasta on möödunud, ilma et oleks saavutatud edu ELi konkurentsieeskirjade täitmise eraõigusliku tagamise tege-likul elluviimisel.

1.14.1 Vaatamata Euroopa Parlamendi ja komitee õigustatud toetusele ei ole komisjon suutnud ellu viia 2005. aastal rohelises raamatus ja 2008. aastal valges raamatus esitatud algatust, mille eesmärk oli tagada ELi konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise meetmete mõjus, pakkumata õiguslikku kaitset tarbijatele, kellele konkurentsieeskirjade rikkumine avaldab negatiivset mõju.

1.14.2 Euroopa Kohus on juba ammu kinnitanud, et seni kuni iga kodanik ei saa nõuda hüvitist konkurentsieeskirjade rikkumisest tingitud kahju eest, on konkurentsieeskirjade täielik ja tõhus toimimine ohus.

1.15 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ergutab lisaks veel jälgima majanduse koondumisprotsesse, uurima väikesemahuliste majandusstruktuuride tõrjumise sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid tööstuses, kaubanduses, käsitööstuses ja põllumajanduses ning töötama välja sobivad soovitud aktiivse ja jätkusuutliku majanduspoliitika tarvis.

1.16 Nagu oma varasemates arvamustes konkurentsipoliitika kohta juhib EMSK taas komisjoni tähelepanu **sotsiaalsele dumpingule**. Kuigi EMSK hindab kõrgelt komisjoni pühendumist keskkonnaküsimustele, mida kinnitavad eelkõige arvukad kriisi vastu võitlemise meetmed, tuleb ta siiski meelde, et rohkem ja konkreetselt tuleb arvesse võtta liikmesriikide õigusaktides ikka veel esinevaid suuri erinevusi võrdsete võimaluste ja töökaitse valdkonnas. Komitee on seisukohal, et need aspektid peavad olema olulisel kohal mitte ainult tööhõivepoliitikas, vaid ka konkurentsipoliitikas, kuivõrd need võivad märkimisväärselt suunata turu dünaamikat.

⁽⁶⁾ ELT C 306, 16.12.2009, lk 7.

⁽⁷⁾ KOM(2010) 245 lõplik.

⁽⁸⁾ ELT C 44, 11.2.2011, lk 62.

1.17 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab asjaolu, et komisjon pingutas ka 2009. aastal selle nimel, et selgitada edasi **sotsiaal- ja tervishoiusüsteemide** ning majanduse vahelist suhet. Komitee toetab komisjoni tema püüdlustes tugevdada Euroopas solidaarselt rahastatud sotsiaalset infrastruktuuri, kodanikuühiskonda ja ühiskondliku heaolu kaitset. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee lähtub sellest, et liikmesriikide sotsiaaldigusega kujundatavad avalikud sotsiaalsüsteemid peaksid tagama pakujatele ja teenuste saamiseks õigustatud isikutele võrdse juurdepääsu ning lihtsustada tuleks piiriüleste teenuste osutamist, kui riik või omavalitsused ise neid teenuseid ei osuta. Üldistes huvides tegutsevate, aga juriidiliselt ja majanduslikult iseseisvate pakujate vahelisi suhteid peaks kujundama eelkõige liikmesriigi sotsiaaldigus.

2. 2009. aasta konkurentsipoliitika aruande sisu

2.1 2009. aasta konkurentsipoliitika aruandega antakse ülevaade konkurentsipoliitika vahendite arengust ja rakendamisest, tarbijate huvides võetud meetmetest ning koostööst Euroopa, rahvusvahelisel ja institutsioonidevahelisel tasandil.

2.2 Sel aastal käsitletakse aruande sissejuhatuses põhjalikult konkurentsipoliitika ning majandus- ja finantskriisi teemat.

2.3 Konkurentsipoliitika ning majandus- ja finantskriisi

2.3.1 Konkurentsipoliitika roll kriisi oludes

2.3.1.1 Arvestades majanduskriisi tõsidust, püüdis komisjon välja töötada meetmed, et viia kriisi mõju reaalmajandusele miinimumini, stabiliseerida finantssüsteemi ja vältida, et seda laadi kriis tulevikus korduks. Kõige selle eesmärk oli kaitsta siseturgu.

2.3.2 Komisjoni poliitika kriisi suhtes

2.3.2.1 Komisjonil tuli käsitleda liikmesriikide arvukaid teateid erakorralise abi andmise kohta. Komisjon vastas väga lühikeste tähtaegade jooksul.

2.3.3 Pankade rekapiitaliseerimine

2.3.3.1 Juba 2008. aasta lõpus võttis komisjon vastu **teatise rekapiitaliseerimise kohta** ⁽⁹⁾, milles eristatakse elujõulisi panku ja raskustes olevaid panku ning kehtestatakse suunised abistamiseks tehtavate kapitalisüstide hindamiseks.

⁽⁹⁾ ELT C 10, 15.1.2009, lk 2.

2.3.3.2 **Tagatiskavad** kiitsid heaks 12 liikmesriiki ⁽¹⁰⁾. Seitse liikmesriiki võtsid vastu täieliku rekapiitaliseerimise kavad ⁽¹¹⁾, samas kui seitse liikmesriiki otsustasid sega- või üldkavade kasuks ⁽¹²⁾. Hispaania, Sloveenia, Ühendkuningriik, Ungari ja Saksamaa rakendasid ka muud liiki toetuskavasid. **Konkreetsete ettevõtjatele** antava abi osas kiideti heaks 29 ettevõtjale mõeldud rekapiitaliseerimise ja muud liiki toetusmeetmeid ⁽¹³⁾.

2.3.4 Langenud väärtusega varad

2.3.4.1 Komisjon võttis veebruaris vastu **teatise langenud väärtusega varade kohta** ⁽¹⁴⁾, milles selgitatakse finantsasutuste varade päästmiseks võetavate meetmete hindamist riigiabi eeskirjade alusel.

2.3.5 Restruktureerimine

2.3.5.1 **Teatise ümberkorraldamismeetmete** ⁽¹⁵⁾ kohta käsitleb komisjon moraalse ohu probleemi, sätestades selgelt nõuded, mida abisaajad peavad täitma, ja tagades, et välditakse sellise riskikäitumise hüvitamist, nagu on esinenud minevikus.

2.3.6 Muu kui riigiabi

2.3.6.1 Komisjon vaatas läbi maksevõimetuse tingimused seoses **monopolidevastaste eeskirjade rikkumise** alusel määratavate trahvidega. Komisjon hindas iga taotlust eraldi.

2.3.7 Kriisi mõju reaalmajandusele

2.3.7.1 Kuni 2010. aasta lõpuni kohaldatavas **ajutises raamistikus** ⁽¹⁶⁾ rõhutatakse kahte eesmärki: tagada ettevõtjate jätkuv juurdepääs rahastamisele ning innustada neid jätkama investeerimist jätkusuutlikkusse tulevikku.

⁽¹⁰⁾ Küpros, Taani, Soome, Iirimaa, Itaalia, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Sloveenia, Hispaania, Rootsi.

⁽¹¹⁾ Taani, Soome, Prantsusmaa, Itaalia, Poola, Portugal, Rootsi.

⁽¹²⁾ Saksamaa, Ühendkuningriik, Kreeka, Austria, Poola, Ungari, Slovakkia.

⁽¹³⁾ ING, KBC, Parex Banka, Anglo Irish Bank, Bank of Ireland, Allied Irish BankFortis, Dexia, Nord LB, IKB, Kaupthing Bank Finland, Ethias, SdB, Banco Privado Portugues, Hypo Real Estate, WestLB, Fionia, HSH Nordbank, Hypo Tirol, LBBW, Kaupthing Luxemburg, Caisse d'Epargne/Banque Populaire, Mortgage Bank of Latvia, Northern Rock, Commerzbank, Lloyds Banking Group, BAWAG, Hypo Group Alpe Adria ja RBS.

⁽¹⁴⁾ ELT C 72, 26.3.2009, lk 1.

⁽¹⁵⁾ ELT C 195, 19.8.2009, lk 9.

⁽¹⁶⁾ ELT C 83, 7.4.2009, lk 1.

2.3.8 Abi andmine ja kaasnevad kulud

2.3.8.1 **2008. aastal suurenes abi kogumaht** majandus- ja finantskriisi tõttu ligikaudu 0,5 %-lt SKPst 2,2 %ni SKPst ehk 279,6 miljardi euroni. Kriisiga seotud abi moodustas kokku ligikaudu 1,7 % SKPst.

2.4 Õigusaktid

2.4.1 Riigiabi kontroll

2.4.1.1 **Riigiabi tegevuskava** ⁽¹⁷⁾ rakendamist jätkati 2009. aastal, võttes vastu suunised koolituseks antava abi ⁽¹⁸⁾ ja ebasoodsas olukorras olevatele või puuetega töötajatele antava abi kohta ⁽¹⁹⁾. Lisaks võeti vastu komisjoni teatis ulatuslikele investeerimisprojektidele antava regionaalse süvahindamise kohta ⁽²⁰⁾.

2.4.1.2 Komisjon pikendas raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi praeguste ühenduse suuniste kehtivust 2012. aasta oktoobrini ⁽²¹⁾.

2.4.1.3 1. septembril 2009 jõustus **lihtsustamispakett**, mille eesmärk on parandada komisjoni riigiabimenetluste tõhusust, läbipaistvust ja prognoositavust ⁽²²⁾.

2.4.2 Monopolidevastane võitlus

2.4.2.1 Komisjon võttis vastu kuus kartelliotsust, ⁽²³⁾ määrates trahve 43 ettevõtjale kogusummas 1,62 miljardit eurot.

2.4.2.2 Komisjon võttis vastu lõpliku otsuse energiaspektori (RWE ja GdF) ja IT-sektori (Intel, Microsoft ja Rambus) kohta. Lisaks otsustas komisjon algatada menetlused elektroonilise side sektoris (Poola ja Slovakkia lairibaturgu valitsevate operaatorite puhul) ning finantsteenuste sektoris (Standard & Poor's ja Thomson Reuters).

2.4.3 Ühinemiste kontrollimine

2.4.3.1 Teavitatud ühinemiste arv jäi alla eelmistel aastatel saavutatud rekordtasemetele. Kokku teavitati komisjoni 259

tehingust ning vastu võeti 243 lõplikku otsust. Vastu ei võetud ühtegi keelavat otsust ning EÜ ühinemismääruse artikli 21 alusel ei algatatud ühtegi uut menetlust.

2.5 Valdkonnasisene areng

2.5.1 Finantsteenused

2.5.1.1 Komisjon jätkas **piiriüleste mitmepoolsete vahendustasude** hoolikat jälgimist, eelkõige VISA Europe'i ja MasterCardi osas.

2.5.1.2 Komisjon vaatas uuesti läbi 31. märtsil 2010 kehtivuse kaotava **kindlustussektori** grupierandi määruse toimimise. Läbivaatuse tulemusel uuendatakse oktoobris konsulteerimiseks avaldatud grupierandi määruse eelnõuga kahte liiki kokkulepete suhtes kehtivaid erandeid: ühised andmekogud, tabelid ja uuringud ning kaaskindlustus- ja kaasedasikindlustuskoondised.

2.5.2 Energeetika ja keskkond

2.5.2.1 Aprillis vastu võetud **kliima- ja energiaalane õigusaktide pakett** sisaldab direktiivi taastuvenergia kohta, kehtestades säästlikkuse kriteeriumid biokütuste ja vedelate biokütuste suhtes ⁽²⁴⁾, mis on asjakohased ka riigiabi hindamiseks selles valdkonnas. Lisaks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, millega vaadatakse läbi ELi kasvuhoonegaaside valdkonna **heitkogustega kauplemise süsteem** ⁽²⁵⁾.

2.5.2.2 Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid juulis vastu **elektrienergia siseturu paketi** ⁽²⁶⁾ ning komisjon võttis vastu määruse ettepaneku gaasivarustuse kindluse tagamise meetmete kohta.

2.5.2.3 Esimest korda määras komisjon trahvid monopolidevastaste eeskirjade rikkumise eest energiasektoris, määrates trahvid kogusummas 1 106 miljonit eurot ettevõtjatele E.ON ja GDF Suez turu jagamise eest ⁽²⁷⁾.

2.5.3 Elektrooniline side

2.5.3.1 Kuni 2009. aastani on komisjon hinnanud umbes 2 miljardi euro ⁽²⁸⁾ ulatuses riigiabi ja muud riiklikku rahastamist ning andnud sellele heakskiidu eesmärgiga pakkuda kõikidele Euroopa kodanikele piisavat **lairibaühendust**.

⁽¹⁷⁾ KOM(2005) 107 lõplik.

⁽¹⁸⁾ ELT C 188, 11.8.2009, lk 1.

⁽¹⁹⁾ ELT C 188, 11.8.2009, lk 6.

⁽²⁰⁾ ELT C 223, 16.9.2009, lk 3.

⁽²¹⁾ ELT C 156, 9.7.2009, lk 3.

⁽²²⁾ ELT C 136, 16.6.2009, lk 3 (3–12 ja 13–20).

⁽²³⁾ Juhtumid COMP/39406 laadimisvoolikud; COMP/39401 E.ON/GDF; COMP/39396 kaltsiumkarbiid; COMP/37956 betooni sarrusvardad (otsuse uuesti vastuvõtmine); COMP/39129 elektritransformaatorid ning COMP/38589 termostabilisaatorid.

⁽²⁴⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 16.

⁽²⁵⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 63.

⁽²⁶⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 1.

⁽²⁷⁾ Juhtum COMP/39401. Vt pressiteade IP/09/1099, 8.7.2009.

⁽²⁸⁾ Millest 1,5 miljardit eurot kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.

2.5.4 Infotehnoloogia

2.5.4.1 Komisjon võttis 2009. aastal vastu kaks otsust, millega muudeti õiguslikult siduvaks Microsofti ja Rambuse väljapakutud kohustused seoses konkurentsieeskirjade rikkumisega, ja kolmanda otsuse, mis määrab Intelile trahvi summas 1,06 miljardit eurot, mis on suurim trahv, mille komisjon on eales ühele ettevõtjale määranud ⁽²⁹⁾.

2.5.5 Meedia

2.5.5.1 Komisjon jätkas 2009. aastal analoogringhäälingult **maapealsele digitaalringhäälingule** ülemineku jälgimist ELi liikmesriikides, eriti Itaalias ja Saksamaal.

2.5.6 Farmaatsiatööstus ja tervishoid

2.5.6.1 Pärast farmaatsiaspektori uurimise lõpetamist kinnitas komisjon veel kord pakulist vajadust kehtestada **ühenduse patent** ning patendivaidluste lahendamise ühtlustatud ja spetsialiseerunud süsteem Euroopas.

2.5.6.2 Komisjoni tegevus tervishoiuteenuste valdkonnas keskendus peamiselt riigiabile, mille puhul sai komisjon mitmeid kaebusi erahaiglatelt väidetava ebaõiglase kohtlemise või riiklike haiglate ülemäärase hüvitamise kohta erinevates liikmesriikides ⁽³⁰⁾.

2.5.7 Transport

2.5.7.1 **Raudteetranspordi** valdkonnas kiitis komisjon heaks Poola raudteetöötaja PCC Logistics omandamise Deutsche Bahn AG poolt ⁽³¹⁾, samas andis komisjon Prantsusmaale üle koondumist käsitleva juhtumi, mille raames SNCF kavatses omandada ühiskontrolli Keolis'e üle, kes on tegev avalikus reisirajateveos ⁽³²⁾.

2.5.7.2 **Meretranspordi** valdkonnas võttis komisjon vastu teatise laevahaldusettevõtjatele antava riigiabi kohta ⁽³³⁾. Lisaks võttis komisjon vastu positiivsed otsused meremeestele Itaalias ⁽³⁴⁾ ja Soomes ⁽³⁵⁾ antava riigiabi kohta, viis lõpule Taani DIS-korra suhtes algatatud ametliku menetluse ja viis lõpule uurimismenetlused seoses Iirimaa ⁽³⁶⁾, Taani ⁽³⁷⁾, Hollandi ⁽³⁸⁾, Sloveenia ⁽³⁹⁾ ja Poola ⁽⁴⁰⁾ tonnažimaksukavaga.

⁽²⁹⁾ ELT C 220, 12.9.2009, lk 41.

⁽³⁰⁾ Juhtum NN54/2009.

⁽³¹⁾ Juhtum COMP/M.5480.

⁽³²⁾ Juhtum COMP/M.5557, SNCF/CDPQ/Keolis/Effia.

⁽³³⁾ ELT C 132, 11.6.2009, lk 6.

⁽³⁴⁾ Juhtum N219/2009 – ELT C 196, 20.8.2009.

⁽³⁵⁾ Juhtumid N120/2009 – ELT C 232, 26.9.2009, N67/2009 – ELT C 232, 26.9.2009 ja N300/2009 – ELT C 299, 9.12.2009.

⁽³⁶⁾ Juhtum C2/2008 – ELT L 228, 1.9.2009.

⁽³⁷⁾ Juhtum C5/2007 – ELT L 315, 2.12.2009.

⁽³⁸⁾ Juhtum N457/2008 – ELT C 106, 8.5.2009.

⁽³⁹⁾ Juhtum N325/2007 – ELT C 53, 6.3.2009.

⁽⁴⁰⁾ Juhtum C34/2007.

2.5.7.3 Komisjon jälgib **lennundussektorit**, kus toimub praegu konsolideerimise protsess, tuues kaasa atlandiüleseid liine hõlmavad ühisettevõtte kokkulepped ⁽⁴¹⁾, nii võrgustikus osalevate lennuettevõtjate kui ka odavlennufirmade ühinemised ⁽⁴²⁾ ja väiksemate piirkondlike ettevõtjate omandamise suurte võrgustikus osalevate lennuettevõtjate poolt ⁽⁴³⁾.

2.5.8 Postiteenused

2.5.8.1 Riigiabi eeskirjade kohaldamisel postiteenuste sektori suhtes võttis komisjon 2009. aastal vastu mitu otsust, mille eesmärk oli tagada, et **üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid** osutavad postiettevõtjad ja nende tütarettevõtjad ei saaks kasu nõuetega vastuolus olevatest eelistest.

2.5.9 Autotööstus

2.5.9.1 Komisjon tervitas mitme riigi turul kehtestatud **lammutuskavade** positiivset mõju müügile. Direktiiviga 98/34/EÜ sätestatud teavitussüsteemi tõrgeteta toimimine tagas läbipaistvuse ja teabevahetuse ning ühtse turu toimimist takistavate asjaolude ennetamise.

2.5.9.2 Lisaks lubas komisjon rakendada mitu riigiabi kava selliste sõidukite väljaarendamiseks, mis vastavad kasvavale nõudlusele keskkonnanahoidlikumate autode järele ja rangematele **keskkonnavalastele** õigusnormidele.

2.5.9.3 Monopolivastase võitluse valdkonnas avaldati mootorsõidukite **grupierandi määruse** eelnõu avaliku konsultatsiooni läbiviimiseks detsembris.

2.5.10 Toiduainetööstus

2.5.10.1 Komisjon avaldas oktoobris toiduainetööstuse sektoris läbiviidud uuringu tulemused ning lisas need teatisesse „Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas” ⁽⁴⁴⁾.

2.5.10.2 Komisjon võttis ühtlasi vastu aruande olukorra kohta **piimaturul** ⁽⁴⁵⁾, mis oli 2009. aastal üks kõige suuremates raskustes olnud sektor. Lisaks tugevdas komisjon oma suhteid kõnealuse sektori riigiasutustega.

⁽⁴¹⁾ MEMO/09/168, 20.4.2009.

⁽⁴²⁾ KOMP/M.5364, Iberia/Vueling/Clickair.

⁽⁴³⁾ KOMP/M.5335, Lufthansa/Brussels Airlines; COMP/M.5403, Lufthansa/Bmi; COMP/M.5440, Lufthansa/Austrian Airlines.

⁽⁴⁴⁾ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16061_en.pdf.

⁽⁴⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0385:FIN:FR:PDF>.

2.6 Tarbijakaitse

2.6.1 Komisjon jätkas sel aastal tegevust kõnealuses valdkonnas 2008. aastal konkurentsi peadirektoraadi asutatud tarbijaküsimuste talituse ning Euroopa tarbijate nõuanderühma raames 2003. aastal loodud konkurentsi alamrühma kaudu.

2.7 Euroopa konkurentsivõrgustik ja koostöö liikmesriikide kohtutega

2.7.1 Konkurentsi peadirektoraadi ja kõikide konkurentsiasutuste juhtide kohtumisel kiideti ühehäälselt heaks aruanne leebema kohtlemise põhimõtete ühtlustamise kohta Euroopa konkurentsivõrgustiku **leebema kohtlemise näidisprogrammi** alusel ⁽⁴⁶⁾.

2.7.2 Komisjoni teavitati siseriiklike konkurentsiasutuste algatatud 129 uuest juhtumist ning 69 kavandatavast otsusest ⁽⁴⁷⁾ (mis kujutas endast 15 %-list kasvu võrreldes 2008. aastaga).

2.8 Rahvusvaheline tegevus

2.8.1 Konkurentsi peadirektoraat jätkas koostööd teiste tema pädevusvaldkonnas tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonidega (rahvusvaheline konkurentsivõrgustik, OECD konkurentsi-komitee, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kaubandus- ja arengukonverentsi (CNUCED) konkurentsiõiguse ja -poliitika valitsustevaheline eksperdirühm).

2.8.2 Komisjon tegi tihedat koostööd Ameerika Ühendriikide, Kanada, Jaapani, Hiina ja Indiaga ning sõlmis uued koostöölepingud Lõuna-Korea ⁽⁴⁸⁾ ja Brasiiliaga. Erilist tähelepanu pöörati koostööle Horvaatia ja Türgiga, kellega peetavate ühine-misläbirääkimiste raames ei saa alustada läbirääkimisi konkurentsipeatüki üle enne, kui need riigid on täitnud nn avamiskriteeriumid, ning koostööle Lääne-Balkani riikidega ja Islandiga, pidades silmas nende ühinemist Euroopa Liiduga tulevikus.

2.9 Institutsioonidevaheline koostöö

2.9.1 **Euroopa Parlament** võttis vastu resolutsiooni EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamist käsitleva valge raamatu kohta ning 2006. ja 2007. aasta konkurentsiaruannete kohta.

2.9.2 **Nõukogu** on saanud komisjonilt korduvalt panuseid konkurentsipoliitikasse seoses järeldustega, mille võtsid vastu erinevad nõukogu koosseisud, nagu ECOFIN, konkurentsivõime nõukogu, transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu ning Euroopa Ülemkogu.

2.9.3 Konkurentsi peadirektoraat on teinud aktiivselt koostööd **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega** eri küsimustes, nagu VKEd kohanemine muutustega maailmaturul, laevaehitus ja riigiabi.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽⁴⁶⁾ <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>.

⁽⁴⁷⁾ Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõike 4 alusel tehtavad otsused.

⁽⁴⁸⁾ ELT L 202, 4.8.2009, lk 36.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat „Äriühingu üldjuhtimine finantsasutustes ja tasustamispoliitika” ”

KOM(2010) 284 lõplik

(2011/C 84/03)

Raportöör: **Michael SMYTH**

Euroopa Komisjon otsustas 2. juunil 2010 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Roheline raamat „Äriühingu üldjuhtimine finantsasutustes ja tasustamispoliitika” ”

KOM(2010) 284 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 6. jaanuaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (20. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 173, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Käesolevas arvamuses esitab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee läbimõeldud vastused komisjoni rohelises raamatus esitatud arvukatele küsimustele. Küsimustes käsitletakse finantsasutuste üldjuhtimise kaheksat võtmeaspekti alates nõukogude ja järelevalveasutuste ülesannete täitmisest kuni riskijuhtimise, huvide konfliktide, aktsionäride rolli ja nõukogu liikmete tasustamist puudutava tülküsimuseni.

1.2 Komitee tervitab komisjoni rohelise raamatu taga olevat kavatsust, kuid märgib mõningaid määratluslikke puudusi rohelise raamatu sisus, eelkõige seoses äriühingute üldjuhtimise selge määratlusega, mis peaks komitee arvates olema tugevam, ning nõukogude struktuurierinevustega briti ja Mandri-Euroopa süsteemides. Lisaks leiab komitee, et mõistet „finantsasutus” tasuks täpsustada selliselt, et soovitus oleks keskendunud eelkõige krediitiasutustele.

1.3 Rohelist raamatut käsitledes leidis komitee, et briti ja Mandri-Euroopa äriühingute üldjuhtimise mudelite vahel on ühitamatuid erinevusi struktuurilisel tasandil, kuna korralduslikud kontseptsioonid on nii erinevad. Sellest tulenevalt soovib komitee komisjonil kaaluda põhimõtteid, mis peaksid olema äriühingute üldjuhtimise tava aluseks ELis. Näiteks tugineb briti mudel pädeva sõltumatuse põhimõttele, mis soodustab oluliste juhtivate komiteede sõltumatut positsiooni. Kas sõltumatus peaks olema ELi äriühingute üldjuhtimise keskne põhimõte? Kui jah, siis kuidas seda saavutada Mandri-Euroopa mudelis?

1.4 Roheline raamat on suhteliselt tagasihoidlik ka tarbijate vajaduste käsitlemisel. Ka finantsteenuste tarbijatele on finantsüsteemi halb juhtimine rängalt mõjunud.

1.5 Tasustamispoliitika osas on komitee juba avaldanud oma üldised seisukohad mitmes hiljutises arvamuses. Lühidalt leiab komitee, et tasustamispoliitika ei peaks keskenduma üksnes finantsasutuste tippjuhtidele, vaid tasustamisele kõigil tasanditel.

1.6 Arvamuse läbiv joon on, et finantsasutuste üldjuhtimise teatud aspektide karmistamiseks on veel ruumi, kuid kuigi üldjuhtimise eeskirjad on jätkuvalt vabatahtlikud, on järelevalveasutustel kohustus tagada nimetatud eeskirjade võimalikult ulatuslik järgimine kogu Euroopa Liidus.

2. Sissejuhatus ja arvamuse taust

2.1 Rohelise raamatu eesmärk on käsitleda täheldatud puudusi äriühingu üldjuhtimise süsteemi sisus või rakendamises. Finants- ja majanduskriisi kontekstis on äriühingu üldjuhtimise tugevdamine komisjoni reformikava keskmes. Rohelises raamatus välja toodud ettepanekuid tuleks vaadelda Euroopa järelevalvesüsteemi ulatuslikumate reformide, kapitalinõuete direktiivi, direktiivi „Solventus II”, eurofondide (*Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities*, UCITS) reformi ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate tegevuse reguleerimise kontekstis. Neid peaks käsitlema ka laiemas, nende börsil noteeritud äriühingute üldjuhtimise komisjonipoolse läbi vaatamise kontekstis, mis tegelevad aktsionäride rolli, juhtkonna asjakohase järelevalve, nõukogude koosseisu ja äriühingu sotsiaalse vastutusega.

2.2 Komisjon määratleb äriühingute üldjuhtimist äriühingu juhatuse, nõukogu, aktsionäride ja teiste asjaosaliste, nagu töötajate ja nende esindajate vaheliste suhetena. See hõlmab ka äriühingu eesmärkide seadmist, nende saavutamise vahendeid ning järelevalvet äriühingu jõupingutuste tulemuste üle. Finantssektori piires omandab üldjuhtimine veelgi suurema tähtsuse, sest (suure) finantsasutuse läbikukkumine toob kaasa süsteemse riski kogu finantssektorile, nagu selgus hiljutise finantskriisi ajal, kui valitsused pidid pangandussüsteemi riiklikest vahenditest toetama.

2.3 Komitee märgib üllatusega, et rohelises raamatus ei eristata nõukogude struktuuri briti ja Mandri-Euroopa majanduses. Briti majanduses on ainult üks nõukogu, mis koosneb juhtimistegevuses osalevatest ja mitteosalevatest liikmetest, kuigi tavapärastelt töötab äriühingu juhatuse esimehe alluvuses juhatus. Mandri-Euroopa mudelis on kaks nõukogu: juhatus ja nõukogu. Käesolevas arvamuses ja segaduse vältimiseks kasutatakse nõukogu mõistet briti mudelist lähtuvalt, kui ei ole öeldud teisiti.

2.4 Rohelises raamatus ei märgita ametlikult, et igal liikmesriigil on oma äriühingu üldjuhtimissüsteem ning et neis ei eristata finantsasutuste üldjuhtimist. Komisjoni määratlus äriühingu üldjuhtimise kohta on oma loomult ka natuke puudulik ning seda tuleks tugevdada. Komitee pakub välja tugevama ja terviklikuma äriühingu üldjuhtimise määratluse. Äriühingu üldjuhtimise põhieesmärk on tagada, et äriühing püsib elujõuline ja areneb. Selle saavutamiseks peab nõukogu vastama aktsionäride mõistlikele ootustele, tagades samas mõistliku hüvitise asjaosaliste kogukonnale – tarbijatele, partneritele, töövõtjatele, tarnijatele ja töötajatele. Kui nõukogu ei suuda äriühingu elujõulisust tagada, peaks see vara optimaalse väärtusega realiseerima.

2.5 Rohelises raamatus tuuakse esile mitmeid puudusi ja nõrkusi finantsasutuste siseses äriühingu üldjuhtimises ning otsitakse vastuseid kaheksale üldküsimusele, mis käsitlevad:

1. probleeme nõukogudega;
2. puudusi riskijuhtimises, probleeme huvide konfliktidega;
3. audiitorite rolli;
4. puudusi järelevalveasutustes;
5. probleeme aktsionäride rolliga;
6. äriühingu üldjuhtimise põhimõtete tõhusa rakendamise puudumist;
7. finantsasutuste juhtide tasustamist;
8. huvide konflikte.

3. Rohelise raamatu küsimustele vastamine

3.1 Komitee vastused rohelises raamatus tõstatatud konkreetsetele küsimustele on järgmised:

3.2 Probleemid nõukogudega

3.2.1 1. konkreetne küsimus. *Kas nõukogu liikmete mandaatide arvu tuleks piirata (näiteks öigus kuuluda maksimaalselt kolme äriühingu nõukogusse)?*

Täpse arvu kehtestamine on meelevaldne. Paremini oleks tagada, et ametissenimetamisel ja selle järel saab nõukogu liige pühenduda ja sellest tulenevalt vastavalt oma rollile äriühingule aega kulutada. Vajalik ajaline periood peaks olema täpsustatud ning jaotatud nõukogu ja komitee ametlike koosolekute ning osakondade, divisjonide ja piirkondade vähem ametlike külastuste ja ülevaatuste vahel. Mõnel juhul võiks ametissenimetamine olla sisuliselt täiskohaga. Äriühingute vaheliseks võrdluseks on alati kasu vähemalt kahest ametissenimetamisest.

3.2.2 2. konkreetne küsimus. *Kas finantsasutuses tuleks keelata nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe ülesannete koondumist ühe inimese kätte?*

See on mõnes jurisdiktsioonis juba hea tava. Ülesannete jagamine peaks olema finantsasutustes kohustuslik pingete pärast juhatuse operatiivse rolli ja nõukogu haldava rolli vahel.

3.2.3 3. konkreetne küsimus. *Kas värbamispoliitika raames tuleb täpselt määratleda nõukogu liikmete, sealhulgas esimehe ülesanded ja profiil, tagamaks et nõukogu liikmed on pädevad ja nõukogu koosseis piisavalt mitmekesine? Kui jah, siis kuidas?*

Mõnes jurisdiktsioonis on suhteliselt levinud tava nõukogus vajalikke oskusi ja kogemusi analüüsida ja seejärel vastavalt värvata. Näiteks võiks suure finantsasutuse puhul eeldada, et selles moodustavad tuumikrühma edukas pensionil olev pangandusjuht (näiteks nõukogu esimehe), finantssektori kogemusega õigusabi- ja raamatupidamisettevõtete juhtivpartnerid, juhatuse esimehele tasakaaluks ja äriühingu kliendiperspektiivi hindamiseks suure äriettevõtte juhatuse esimees ning üks tarbija taustaga isik, kelle ümber saaks suurema meeskonna koondada. See võib hõlmata suuri kogemusi krediidi, kindlustusmatemaatika, majanduse, tööstuse ja kaubanduse valdkonnas. Parim suhe oleks mitte vähem kui 60 % juhtimistegevuses mitteosalevaid nõukogu liikmeid ja 40 % juhtimistegevuses osalevaid nõukogu liikmeid. Mõlemad, nii juhtimistegevuses osalevad kui ka mitteosalevad liikmed peavad arvestama suuremate geograafiliste piirkondadega, milles äriühing tegutseb. Mõnes jurisdiktsioonis viib järelevalveasutus läbi kandidaatide oskuste, kogemuste ja ametikäigu põhjaliku läbivaatuse enne, kui ametissenimetamine heaks kiidetakse. Seda tuleks pooldada.

3.2.4 4. konkreetne küsimus. *Kas olete nõus arvamusega, mille kohaselt naiste ning erineva sotsiaalse ja kultuurilise taustaga liikmete suurem osakaal nõukogudes võiks nõukogude tööd parandada ja tõhustada?*

Eespool toodud 3. küsimuse kontekstis on sooline ja etniline tasakaal soovitatav, kuid see ei vähenda kogemuse ja teadmiste tähtsust. Sellega võivad kaasneda erinevad ja väärtuslikud vaatepunktid. Nõukogu suurusel peab olema praktiline piir.

3.2.5 5. konkreetne küsimus. *Kas nõukogu hindamine välishindaja poolt tuleks muuta kohustuslikuks? Kas sellise hindamise tulemused tuleks edastada järelevalveasutustele ja aktsionäridele?*

Järelevalveasutused peaksid tegema kõikidele esimeestele ülesandeks viia läbi üldjuhtimise korralduse auditeid nelja eespool nimetatud teguri kontekstis. Samas peaksid järelevalveasutused viima läbi auditi kõigi nõukogu liikmete kinnitamiseks, keda nad ametissenimetamisel ei kinnitanud. Alaline vastutus nõukogu tegevuse tulemuslikkuse eest peab jääma esimehele. Esimeestel oleks kohane tellida oma tarbeks perioodilisi nõukogu tõhususe välishindamisi. Mandri-Euroopa mudelis on nõukogul kohustus tegutseda, kui äriühingul ei lähe hästi või kui audiitori aruandes juhitakse nõukogu tähelepanu mõnele olulisele küsimusele.

3.2.6 6. konkreetne küsimus. *Kas nõukogusid tuleks kohustada moodustama riskikomiteed ja kas sellise komitee koosseisu ja tegevust tuleks reguleerida eeskirjadega?*

Sellega seoses on kolm probleemi: audit, vastavus ja risk. Komitee ülesehitus peaks peegeldama äriühingu konkreetset koostlust. Makromajanduse seisukohalt on risk nõukogu strateegiliste kavade lahutamatu osa. Just siinkohal tuleks määrata riskivalmidus ja riskiprofiil ning neid mõõta. Panga puhul peaks olema iga ärisektori jaoks kehtestatud lubatav risk hüpoteekidele, krediitkaartidele, kaubandusomandile, tööstuslaenu- dele, fondijuhtimisele, valuutavahetusele ja kaupadele ning reserve struktuurile, vastaspoole piirangutele jne. Mandri-Euroopa äriühingute juhatustes, mis koosneb mõnest inimesest (tavaliselt mitte rohkem kui 5–7 üksikisikut), kes on tavaliselt erinevate valdkondade spetsialistid, ei ole võimalik riskikomiteed moodustada.

3.2.7 7. konkreetne küsimus. *Kas tuleks kehtestada kohustus, mille kohaselt üks või mitu auditikomitee liiget peab kuuluma riskikomiteesse ja vastupidi?*

Mikrotasandi riskid, vastupidiselt eespool punktis 3.2.6 arutatud makrotasandile, võiksid tegelikkuses moodustada osa auditikomitee arvamusest.

3.2.8 8. konkreetne küsimus. *Kas riskikomitee esimees peab andma aru üldkogu ees?*

Risk on iga äristrateegia põhikomponent. Riskivalmidus ja riskiprofiil määravad kindlaks, kui tulemuslik äriühing tõenäoliselt on ja kui järjepidevad võivad olla selle tulemused. Need on teemad, mida nõukogu esimees ja juhatuse esimees peavad selgitama, ning nende avaldused lubavad aktsionäridel suurendada või vähendada investeeringuid äriühingusse vastavalt oma riskivalmidusele.

3.2.9 9. konkreetne küsimus. *Milline peaks olema nõukogu roll seoses finantsasutuse riskistrateegia ja -profiiliga?*

Strateegia loomine on nõukogu keskne ülesanne. Kuna finantsvaldkond on oma olemuselt riskantne ärivaldkond, peab strateegiat arendama riski piires, mis määratleb võimalike tulemuste ulatuse. Valitud strateegia on selline, mis vastab aktsionäride mõistlikele ootustele ja pakub asjaosalistele rahulolu. Ehkki alaliste tegevjuhtide vastutust riskijuhtimises ei saa alahinnata, on nõukogu roll tagasihoidlikult öeldes väga oluline. Mandri-Euroopa mudelis kiidab juhatuse strateegia heaks nõukogu.

3.2.10 10. konkreetne küsimus. *Kas tuleks kehtestada riskiohjamise deklaratsiooni koostamise ja avalikustamise kohustus?*

Vastus on jah, kuid ainult aktsionäride ja asjaosaliste strateegiast teavitamise kontekstis. Kaubandusliku ja konfidentsiaalse teabe avaldamist tuleks vältida.

3.2.11 11. konkreetne küsimus. *Kas tuleks kehtestada kord, mille kohaselt nõukogu peab uued finantstooted heaks kiitma?*

Jah, kui need on materiaalsed. Toote turule toomine oleks tavaliselt üks strateegia rakendamise funktsioone ja seepärast nõukogule olulisel määral huvi pakkuv teema.

3.2.12 12. konkreetne küsimus. *Kas nõukogule tuleks panna kohustus teatada järelevalveasutustele olulistest riskidest, millest on teadlikuks saanud?*

Tuleb eeldada, et see on üks tavapärane element asutuse ja järelevalveasutuste vahelises pidevas dialoogis.

3.2.13 13. konkreetne küsimus. *Kas nõukogu tuleks selgesõnaliselt kohustada arvestama otsuste vastuvõtmisel hoiustajate ja teiste asjaosaliste huvidega (duty of care)?*

Mõnes jurisdiktsioonis on juba kehtestatud kohustus asjaosaliste huve arvesse võtta. See peaks olema juurdunud harjumus. Kui asjaosalised on rahulolematud, siis äriühing ei arene. Ükski asjaosaliste huvide kooslus ei tohiks domineerida. Nõukogu menetlused peaksid näitama, et strateegia määratlemisel arvestati kõigi huvidega.

3.3 Puudused riskijuhtimises, probleemid huvide konfliktidega

3.3.1 14. konkreetne küsimus. Kuidas saaks riskijuhi rolli tugevdada? Kas riskijuhi staatus peab olema finantsdirektori staatusega vähemalt võrdne?

Käesolev küsimus lubab arvata, et me oleme teadlikud sellest, mida riskijuht peaks tegema. Kui risk on äristrateegia lahutamatu osa, siis on finantsjuht riskijuht. Risk mikrotasandil asetab riskijuhi siseauditi juhiga samale tasemele. Mõlemad annavad aru nõukogu komiteele ja neil on piiranguteta juurdepääs komitee esimehe tegevusele. Mõlemad peaksid perioodiliselt nõukogu täiskooresseisule aru andma.

3.3.2 15. konkreetne küsimus. Kuidas saaks parandada riskivaldkonna töötajate ja nõukogu vahelist kommunikatsiooni? Kas tuleks kehtestada kord, mille alusel pöörduda konfliktide ja probleemide lahendamiseks hierarhia eri tasandite poole?

Sellele on vastatud punktis 3.3.1 toodud vastusega. See menetlus peaks juba praegu olema komitee ja nõukogu tegevuse osa.

3.3.3 16. konkreetne küsimus. Kas riskijuht peab saama nõukogu, sealhulgas riskikomitee otsuste teavitada?

Sellele on vastatud punktis 3.3.1 toodud vastusega.

3.3.4 17. konkreetne küsimus. Kas infotehnoloogilisi vahendeid tuleb täiustada, et tõsta nõukogule edastatava olulisi riske käsitleva teabe kvaliteeti ja selle esitamise kiirust?

See sõltub sellest, mis hetkel vastavates asutustes on. Kõigi riskide üle ei ole võimalik infotehnoloogiliste vahenditega rutiinset järelevalvet teostada. Paljudel juhtudel piisab e-posti teel teavitamisest. Mida suurem ja keerukam on organisatsioon divisjonide, geograafiliste piirkondade ja toodete mõistes, seda mõttekam on installeerida IT-põhine aktiivne riskijuht.

3.3.5 18. konkreetne küsimus. Kas tuleks kehtestada kohustus esitada tegevjuhtidele kinnitamiseks sisekontrollisüsteemide asjakohasust käsitlevaid aruandeid?

Jah. Teatavates jurisdiktsioonides on see juba kohustuslik. Seda juhitakse tavaliselt auditikomitee kaudu.

3.4 Välisaudiitorite roll

3.4.1 19. konkreetne küsimus. Kas välisaudiitorite ja järelevalveasutuste koostööd tuleks tugevdada? Kui jah, siis kuidas?

Audiitorettevõtted peavad töötama äriühingu liikmete heaks. Kui nad aga leiavad tõsiseid riskiprobleeme või mittevastavusi, millel on süsteemseid mõjusid, tuleks järelevalveasutusi sellest teavitada. Probleemid, mille saab lahendada äriühing ja millel ei ole väliseid tagajärgi, peaksid jääma äriühingu lahendada. Mandri-Euroopa juhtimissüsteemis nimetab nõukogu audiitorid ning kohtub nendega kord aastas ilma juhatuse ja juhatuse esimehe juuresviibimiseta.

3.4.2 20. konkreetne küsimus. Kas neile tuleks panna täiendavaid kohustusi seoses nõukogu ja/või järelevalveasutuste teavitamisega tõsistest asjaoludest, mida nad on oma ülesannete täitmisel tuvastanud?

See sõltub hetkeolukorrast. Teatud jurisdiktsioonides on vastavad sätted juba piisavad. Mandri-Euroopa süsteemis tuleks otsustada nõukogu ja audiitori vahelise lepingu põhjal.

3.4.3 21. konkreetne küsimus. Kas audiitor peaks kontrollima ka riskidega seotud finantsteavet?

Audiitoritelt nõutakse kinnitust, et äriühingu kontod annavad tõese ja õiglase ülevaate tegevuse jätkuvusest lähtuvalt. Kõnealuses kontekstis peaks iga materiaalne risk olema juba näidatud kontosid käsitleva sätte või märkusena. Kontrollimise piiride laiendamine ei näi vajalik.

3.5 Puudused järelevalveasutustes

3.5.1 22. konkreetne küsimus. Kas järelevalveasutuste roll finantsasutuste sisemises juhtimises tuleks läbi vaadata?

Jah, jurisdiktsioonides, kus seda ei ole veel tehtud.

3.5.2 23. konkreetne küsimus. Kas järelevalveasutustele tuleks anda volitused või teha ülesandeks kontrollida nõukogu ja riskijuhtimise eest vastutavate töötajate tööd? Kuidas seda praktikas rakendada?

Nii, nagu juba punktis 3.5.1 on välja toodud.

3.5.3 24. konkreetne küsimus. Kas sobivuse kriteeriumid (fit and proper test) peaksid hõlmama ka liikmekandidaatide tehnilist ja ametialast pädevust ning isikuomadusi? Kuidas seda praktikas saavutada?

Selle tagamine on Mandri-Euroopa süsteemis kombeks ja tavaks. Ühendkuningriigi finantsteenuste asutus on kehtestanud uue korra selle elluviimiseks.

3.6 Probleemid seoses aktsionäride rolliga

3.6.1 25. konkreetne küsimus. Kas institutsiooniliste investorite hääletamispoliitika ja -tavade avalikustamine tuleks muuta kohustuslikuks? Kui sageli tuleks need avalikustada?

Jah, seoses üldkogu päevakavaga.

3.6.2 26. konkreetne küsimus. Kas institutsioonilisi investoreid tuleks kohustada ühinema mõne (riikliku või rahvusvahelise) heade tavade kogumikuga, nagu näiteks International Corporate Governance Network'i (ICGN) koostatud kogumik? Kogumik kohustab sellega liitunud välja töötama ja avalikustama investeerimis- ja hääletamispoliitika dokumendid, võtma meetmeid huvide konfliktide vältimiseks ja kasutama hääleõigust vastutustundlikult.

Jah, algselt vabatahtlikkuse alusel.

3.6.3 27. konkreetne küsimus. Kas tuleks lihtsustada aktsionäride tuvastamist, et hõlbustada äriühingute ja nende aktsionäride vahelist dialoogi ja vähendada nn tühjade hääle (empty voting) kasutamise seotud ohtusid? Nn tühi hääle tähendab sellise aktsionäri häälet, kellel ei ole äriühingus, mille eest ta hääletab, rahalisi huve. See võib avaldada negatiivset mõju börsiettevõtete ausale juhtimisele ja turgudele, kus nende aktsiatega kaubeldakse.

Aktsionäride küsimust peaks uurima komisjon, sest nende roll ei ole enam see, mis varem. Praegu võivad aktsionärid olla ülemaailmsed äriühingud, ülemaailmsed aktsionärid, riskifondid jne ning sellistena on nad lihtsalt aktsiates kauplejad. Nende roll ei vasta traditsioonilisele aktsionäri mõistele.

3.6.4 28. konkreetne küsimus. Millised meetmed võiksid veel motiveerida aktsionäre finantsasutuse juhtimises kaasa lööma?

Üks võimalik meede võib olla vaheorganisatsiooni loomine, mis esindaks eraaktsionäre igas äriühingus. Alternatiivina võiksid järelevalveasutused, poliitikud või meedia avaldada institutsioonilistele investoritele survet aktiivsemalt tegutseda.

3.7 Äriühingu üldjuhtimise põhimõtete tõhusam rakendamine

3.7.1 29. konkreetne küsimus. Kas tuleks suurendada nõukogu liikmete vastutust?

Ei, kui soovime, et head kandidaadid esile tuleksid. Paljudele asutustele tuleks kasuks, kui nende ootused nõukogu liikmete suhtes paremini määratletud oleksid.

3.7.2 30. konkreetne küsimus. Kas nõukogu liikmete tsiviil- ja kriminaalvastutust tuleks suurendada, võttes arvesse asjaolu, et kriminaalõiguse valdkonna eeskirjad ei ole Euroopa tasandil ühtlustatud?

Teatud jurisdiktsioonides on vastavad sätted juba piisavad. Nõukogu liikme jaoks on kõige suurem risk tavaliselt maine kahjustumine liikme seostamise tõttu läbikukkunud ettevõttega. Viimasel ajal on tehtud üleskutseid keelustada automaatselt selliste nõukogu liikmete tegutsemine sarnastes ülesannetes, kes ei teavita liigsetest riskidest. Väidetavalt on see täpsem ja paljulubavam poliitikavahend.

3.8 Finantsasutuste nõukogu liikmete tasustamine

3.8.1 31. konkreetne küsimus. Milline võiks olla börsil noteeritud äriühingu juhtide tasustamise valdkonnas ELi tasandil võetavate täiendavate meetmete sisu ja vorm, siduv või mittesiduv?

Kapitalinõuete kolmanda läbivaadatud direktiivi sätetest näib piisavat. See kaasab järelevalveasutusi. Tasustamist käsitleva institutsioonilise hääletamispoliitika avaldamine on samuti hea mõte, vt eespool punkt 3.8.4.

3.8.2 32. konkreetne küsimus. Kas arvate, et äriühingu juhtide aktsiaoptsioonidega seotud probleeme tuleks käsitleda? Kui jah, siis kuidas? Kas nende andmist tuleks ühenduse tasandil reguleerida või see koguni keelata?

Kõnealust küsimust käsitleti kapitalinõuete kolmandas läbivaadatud direktiivis. Direktiivis käsitletakse aega, takistusi ja hulka puudutavaid probleeme.

3.8.3 33. konkreetne küsimus. Austades liikmesriikide pädevust, kas arvate, et mõningates liikmesriikides aktsiaoptsioonide ja muude samalaadsete tasudega seoses pakutavad maksusoodustused aitavad soodustada ülemääraste riskide võtmist? Kui jah, siis kas seda küsimust tuleks käsitleda ELi tasandil?

Komisjoni tuleks innustada uurima kõnealust küsimust, kuid praeguses olukorras on maksustamine liikmesriigi otsustada.

3.8.4 34. konkreetne küsimus. Kas arvate, et aktsionäride ning töötajate ja nende esindajate rolli tasustamispoliitika kujundamisel tuleks tugevdada?

Teatud jurisdiktsioonides vajab tasustamise aruanne aktsionäride heakskiitu. Institutsiooniliste aktsionäride hääletamise avaldamine muudab süsteemi läbipaistvamaks. Komisjon peaks käsitlema tasustamiskonsultantide võimendava mõju probleemi. Komisjonil võiks olla kasulik kaaluda Madalmaades kasutusel oleva aktsionäride esindusorganisatsioonide süsteemi näidet.

3.8.5 35. konkreetne küsimus. Mida arvate lahkumishüvitistest (nn „kuldsest käepigistusest“)? Kas nende maksmist tuleks ühenduse tasemel reguleerida või see koguni keelata? Kui jah, siis kuidas? Kas neid tuleks maksta ainult vastavalt juhtide tegelikele tegevustulemustele?

Lahkumishüvitised ei ole preemiad teenuste eest. Preemiad teenuste eest teenitakse teenistuse jooksul. Lahkumishüvitised on lepingulised kohustused siis, kui äriühing vabastab ametist juhtimistegevuses osaleva nõukogu liikme. Hüvitisi antakse tavaliselt päästerõngana uuele värvatule juhiks, kui ta ametissenimetamine enneaegselt lõpeb. Töölepingu enneaegne lõpetamine ei võrdu tingimata läbikukkumisega. Strateegiline muudatus võib muuta hea töötaja kasutuks. Seepärast on hüvitised vajalikud. Mõnel juhul võivad need olla liiga rikkalikud, eriti seoses pensionimaksetega. Hüvitised võivad olla lepinguliselt üles ehitatud nii, et need vähenevad aja jooksul ja neid saab tühistada, kui on „selgelt” esinenud puudusi lepingu täitmisel. Teenistuse jooksul suurenevaid juhatuse esimehe lahkumishüvitisi peaks taunima. Preemiad peaksid olema teenitud tulemuslikkuse alusel. Mandri-Euroopa süsteemis on töötajad nõukogus esindatud ning nad saavad selliseid tasustamise tavaid mõjutada.

3.8.6 36. konkreetne küsimus. *Kas arvate, et riiklikke vahendeid kasutavates finantsasutustes tuleks tasu muutuvat osa vähendada või see üldse kaotada?*

Käesolev küsimus puudutab peamiselt tippametikohtade tasustamist finantsasutustes. Tavatöötajaid puudutab see vähem. Esinenud on mõningaid üksikisikute erakorralisi tasustamisi ning selliseid ebaharilikke olukordi tuleks vältida. See, kuidas nad toimivad, on riiklikke vahendeid kasutavate asutuste riiklike omanike otsustada.

Brüssel, 20. jaanuar 2011

3.9 Huvide konfliktid

3.9.1 37. konkreetne küsimus. *Milline võiks olla ELi tasandil finantsteenuste sektoris huvide konfliktide vastast võitlust ja nende ennetamist käsitlevate võimalike täiendavate meetmete sisu?*

Nn Hiina müüride kontseptsioon viitab korrale, mida jõustatakse väärtpaberitega või investeeringutega tegeleva äriühingu sees, et ennetada konfidentsiaalse teabe vahetust äriühingu osakondade vahel, vältimaks siseteabe ebaseaduslikku kasutamist. Sellele on toetunud nii finants- kui ka teistes sektorites, et vältida kahjulikke huvide konflikte. Praktikas on nn Hiina müürid siiski kindlusest kaugel, sest need põhinevad aususteemil. Teavet piirab ainult asjaomaste osapoolte diskreetsus ja täpsus. On võimalik, et õigusaktid, milles täpsustatakse teabeturbega seotud õiguslikke nõudeid, parandaksid kõnealuses küsimuses vastavust.

3.9.2 38. konkreetne küsimus. *Kas jagate arvamust, mille kohaselt tuleks olemasolevaid õiguslikke ja majanduslikke mudeleid arvesse võttes ühenduse huvide konflikte käsitlevad eeskirjad ühtlustada, et finantsasutuste suhtes kehtiksid sarnased eeskirjad vastavalt sellele, kas need peavad kohaldama direktiivi MiFiD, kapitalinõuete direktiivi või eurofonde (UCITS) käsitleva direktiivi või direktiivi Solvatus II sätteid?*

Jah.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Kaubandus- ja turustusturu järelevalve „Tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas 2020. aastaks” ”

KOM(2010) 355 lõplik

(2011/C 84/04)

Raportöör: **ALMEIDA FREIRE**

5. juulil 2010. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele

Kaubandus- ja turustusturu järelevalve

„Tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas 2020. aastaks” ”

KOM(2010) 355 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 6. jaanuaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19—20. jaanuaril 2011 (20. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 192, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnustab kaubandus- ja turustussektori olulisust ühtsel turul ning selle panust kogu Euroopa majandusse. Komitee peab kõnealuse sektori omapära arvestades kiiduväärseks, et Euroopa Komisjon on kaubandus- ja turustusturu järelevalvearuande koostamisel kasutanud terviklikku lähenemisviisi, mis on kooskõlas vajadusega vältida keskendumist üksikutele allsektoritele.

1.2 Komitee väljendab kahetsust, et liiga vähe tähelepanu on pööratud VKEdele, kellel on tööhõive, väärtuse loomise ning maapiirkondade ja linnakeskuste eluga seoses väga oluline roll. Kooskõlas väikeettevõtlusalgatusega „Small Business Act” tuleks VKEd seada tähtsamale kohale ning võtta meetmed nende arengu soodustamiseks ja töökohtade loomiseks.

1.3 Kõikjal Euroopas on täheldatav laialdase tootesortimendi abil rohkem tarbijaid ligi tõmbavate suure käibemahuga jaemüüjate koondumine (2005. aastal hõlvasid viis suurimat toidukaupade jaemüügiettevõtet enam kui 70 % turust). Koondumine on suur ka mitmel kaubaturul, eriti „tingimata vajalike” toodete puhul, mida jaemüüjad ei saa oma poodides pakkumata jätta.

1.4 Läbirääkimisjõule tuginemine on turumajanduses laialt levinud tava, mida kasutavad ettevõtted, samuti põllumajandus- tootjad, nende toodete kokkuostjad ja töötlejad, tarnijad ning jaemüüjad. Komitee teeb murelikuks see, et mõnes riigis on võetud meetmeid hinnataseme või kasumimarginaali kontrolli-

miseks, mis on vastuolus vaba konkurentsi ja toimiva ühtse turu põhimõtetega.

1.4.1 Mõnede oluliste sotsiaal-poliitiliste põhjuste tõttu, nt sotsiaal- või keskkonnavaldkonnas, võivad sellised eeskirjad sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks ja keskkonna kaitsmiseks vajalikuks osutuda.

1.5 Sarnaste toodete puhul on siseturul täheldatud eri liikmesriikides märkimisväärsed hinnaerinevusi. Komitee soovitab kõigis hinnauuringuis keskenduda hindade ja kasumimarginaalide ülekandmisele kogu tarneahelas.

1.6 Komitee tuletab meelde, et kaubandus- ja turustusturud – ning sellealased lepingulised suhted – on loomult riiklikud ning nende õiguslikud, majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised omadused on erinevad. Komitee tunnistab toiduainete tarneahela tähtsust ning kutsub üles analüüsima ilmselgelt ebaausaid tavasid kogu tarneahelas ja neile asjakohaselt reageerima.

1.7 Konkreetsemalt palub komitee komisjonil uurida, kuidas tegeletakse „ebaõiglaste lepinguliste suhetega” riiklikul tasandil, sh kuidas jõustatakse nendega seotud õigusakte. Lisaks tuletab komitee meelde kehtivate õigusaktide nõuetekohase jõustamise tähtsust kriisi ajal ja seda, et tegemist on liikmesriikide kohustusega, ning rõhutab, kus on meetmed subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas vajalikud ja milline tasand oleks kõige sobivam.

1.8 Tööhõive kaubanduse ja turustuse valdkonnas on oluline ning paljud noored, madala kvalifikatsiooniga või kvalifitseerimata töötajad sisenevad tööturule just selle valdkonna kaudu. Samuti pakub see märkimisväärsed võimalusi ettevõtjatele.

1.9 Komitee kutsub komisjoni üles toetama füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise, ettevõtluse ja oskuste arendamise edendamist kui meetet, millega kriisi vastu võidelda ja lihtsustada inimeste tööturule (uuesti) sisenemist.

1.10 Komisjon määratleb õigesti ära prioriteetsed tegevusvaldkonnad. Samuti kutsub komitee üles võtma õigeaegselt vastu ettepanekud ning palub Euroopa Komisjonil kiirendada otsuste langetamist valdkonnas, mis vajab kiireloomulist, konkreetset ja käegakatsutavat tegutsemist. Eelkõige peaks uus toiduainete tarneahela toimimise parandamise kõrgetasemeline foorum saama põllumajandusliku toiduainesektori uute ja loodavate poliitikameetmete eestvedavaks jõuks, sealhulgas edendataks selle raames tasakaalustatumaid suhteid kogu tarneahelas.

1.11 Lisaks kutsub komitee komisjoni üles uurima teenuste direktiivi rakendamist ja võtma koos asjaomaste liikmesriikidega sobivaid meetmeid. Samuti palub komitee komisjonil võtta meetmeid seoses vahendustasudega, mis toimivad varjatud maksudena tarbijate suhtes.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Komisjon tunnustab kaubandus- ja turustussektori olulist rolli ühtsel turul. Selle sektori majanduslik tähtsus Euroopa Liidu jaoks (4,2 % ELi SKPst, 17,4 miljonit töötajat ja 20 % Euroopa VKEdest, samuti tihedad seosed arvukate turgudega) selgitabki seda, miks just kaubandus- ja turustussektor valiti turujärelevalve teostamiseks.

2.2 Kaubandus- ja turustusturu järelevalvet käsitlevas aruandes ja sellega kaasnevas komisjoni talituste töödokumendis analüüsitakse kaubandus- ja turustussektori majandus-, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid tulemusi mõjutavaid probleeme ühtse turu seisukohast: sel viisil hinnatakse aruandes ja komisjoni talituste töödokumendis sektori tulemusi, viimase aja suundumusi ja ajakohastamise mõju konkurentidele. Neis tuvastatakse probleeme, mis mõjutavad turustajate tulemuslikkust ka nende eelnevatel ja järgnevatel turgudel tegutsevate partnerite seisukohast.

2.3 Aruanne sektori kohta põhineb jaemüüjate ning nende tarnijate ja tarbijate (vastavalt eelnevate ja järgnevatel turgudel) suhtluse analüüsil. Sel viisil tunnustab komisjon keerulisi suhteid, mida jaemüüjad arendavad, et tagada tarbijale õige toode õiges kohas, õigel ajal ja parima hinnaga.

2.4 Aruandes antakse teada, et komisjon määrab kindlaks meetmed, millega muuta konsultatsiooni abil siseturu toimimine kaubandussektori jaoks sujuvamaks, et aidata jaemüüjatel ühtset turgu võimalikult hästi rakendada ning parandada nende majandus-, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid tulemusi.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Komisjon tunnustab kõnealuse aruandega kaubandus- ja turustussektori tähtsust ühtsel turul ning selle panust majanduskasvu, tööhõive ja jätkusuutlikkuse küsimustes. Kuna sektori kuvand põhineb tihti lihtsustatud ettekujutusel, et jaemüüjad ostavad põllumajandustootajatelt ja müüvad tarbijatele, rõhutab aruande lähenemisviis tarneahela keerukust ja jaemüüjate suhtlust oma partneritega. See aitab täiendavalt selgitada, kuidas jaemüüjad täidavad oma ülesannet pakkuda tarbijatele õiget toodet õiges kohas, õigel ajal ja parima hinnaga ning lahendavad oma probleeme.

3.2 Aruandes tunnustatakse ajakohastamise olulisust kaubandus- ja turustussektoris, kuna see on viimase 50 aasta jooksul aidanud võidelda inflatsiooniga ja suurendada tarbijate valikut. Kasvanud konkurents ja konsolideerimine kaubanduses ja turustuses on viinud madalamate hindade, tarbijate suurenenud valikuvõimaluste ning võrdlemisi madalate kasumimarginaalideni (vastupidise teiste sektoritele, sh tootmisele), mis on mõjutanud konkurente, kohalikke omavalitsusi, põllumajandustootajaid, tarnijaid, töötajaid jne.

3.3 Komitee väljendab kahetsust, et aruandes keskendutakse liialt toiduainete kaubandusele ja turustusele, mistõttu ei kajastata täpselt VKEdes tähtsust (üle 95 % kaubandus- ja turustussektori ettevõtetest ja 11 miljonit töötajat), nende konkreetseid vajadusi ja raskusi, muu hulgas seoses müügi järgse teenindusega, nende rolli kesklinnade, maapiirkondade või eeslinna piirkondade elus ning sõltumist suurtootjatest ja konkureerimist tarnijatega, kes loovad oma jaotusvõrke.

3.4 Ka ei tunnustata aruandes koostööl põhineva majandusmudeli tähtsust, eriti tarbijaühistute abil toimivas toiduainete kaubanduses ja turustuses.

3.5 Aruandes analüüsitakse kaubandus- ja turustussektorit võrrelduna riikliku poliitika eesmärkidega (juurdepääsetavus ja taskukohasus). Tegelikult tegutsevad jaemüüjad aga väga tiheda konkurentsiga keskkonnas, milles ettevõtted üritavad ligi meelitada kliente ning pakuvad neile head hinna ja kvaliteedi suhet. Jaemüüjate otsused seoses ettevõtete asutamise ja nende pakutavate teenustega järgivad seega pigem turudünaamikat kui riikliku poliitika eesmärke. Jaemüüjate näitajaid riikliku poliitika eesmärkidega võrreldes ei võeta arvesse asjaolu, et kaubandus ja turustus on kaubanduslik tegevus, mis peab turumajanduses püsijäämiseks olema tulus. Sarnaseid järeldusi võib teha mis tahes muu turustamistegevuse kohta.

3.6 Tarbijanõudlus on aja jooksul keerukamaks muutunud ja seda ei ole võimalik homogeenseks pidada. See koos konkurentsi tähtsusega kaubanduses seletab turujõudude kompleksust ning seda, miks eksisteerivad ühel ajal eri kaubandus- ja turustusvormid, mille raames pakutakse erinevaid turustusjärgseid teenuseid. See tähendab, et väiksemad turustusvormid võivad olla edukad, kui need pakuvad teatud tarbijatele teatud teenust. Enam kui 11 miljonit eurooplast töötab kaubandus- ja turustussektori VKEdes. Seepärast on oluline VKEde arendamist täiendavalt soosida, eelkõige parema õigusliku keskkonna ja vähendatud halduskoormuse kaudu.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Tarbijate jaoks tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas

4.1.1 Jaemüüjate põhitegevus on pakkuda tarbijatele laias valikus parima hinnaga tooteid, mis on kvaliteedi- ja ohutusnõuetega vastavuses. Kaubandus- ja turustussektori ajakohastamist viimase 20 aasta jooksul ilmestab kiire koondumine suurteks rahvusvahelisteks jaemüügikettideks, mis tegutsevad eri riikides ELis ja väljaspool ELi, mille tulemuseks on turgude küllastumine ELis, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia integreerimine ning globaliseerumine, sh laienemine teistele turgudele ning tarbijatele madalama hinnaga laiemal tootevaliku võimaldamine (taskukohasus).

4.1.2 Komitee ja komisjon on ühel meelel, et ebavõrdsus juurdepääsul turustusvõimalustele ja vajadus maapiirkondi elujõulisena säilitada on peamised küsimused, millega tuleb tegeleda. Kaubandus- ja turustussektoris osalejad avavad tavaliselt müügikohad kesklinnas või äärelinna ostukeskustes, millest tuleneb ka vajadus tagada, et kesklinnad jääksid tarnijatele avatuks. Maapiirkonnas elavad inimesed sõltuvad üha enam autodest, mille kasutamisega igapäevaseks ostude tegemiseks kaasneb keskkonnamõju. See tähendab, et neil, kes ei saa endale autot lubada või kes ei oska autot juhtida, on piiratud juurdepääs kaubandusele ja turustusele.

4.1.3 Jaemüüja otsus avada kauplus põhineb mitmel teguril, millest üks tähtsaim on vajadus suurendada potentsiaalsete klientide arvu. Ainuüksi see tegur selgitab, miks hõreda asustusega alad on kaubandus- ja turustusteenustele vähem soodsad võrreldes kesklinna või linna lähedale loodud spetsiaalsete kaubanduspiirkondadega. Juurdepääsetavuse probleemi käsitlemisel tuleks seepärast põhjalikult tunda keskkonda, milles jaemüüjad tegutsevad.

4.1.4 Tarbija raskused juurdepääsul laiemale kaupluste valikule sõltuvad majanduslikest ja mittemajanduslikest teguritest, nagu õiguslik keskkond, sh linnaplaneerimine ja jaemüüjate juurdepääs kinnisvaraturgudele. Need võivad olla seotud kohalike õigusaktidega, mis kehtestavad teatud tüüpi tegevusaladele või teatud tüüpi kauplustele turulepääsuks takistusi, ning loamenetlustega, mis võivad teenuste direktiivist hoolimata jääda liiga

keerukateks ja kohalike asutuste otsustada. Lisaks piiravad konkurentsi ja seega ka tarbijate juurdepääsu mõistlike hindadega ravimitele õigusaktid, mis jätaavad käsimüügi tervisetoodete müügi teatud monopolidele.

4.1.5 Viimase 20 aasta jooksul on madalama sissetulekuga inimesed laialdaselt kasu saanud ajakohastamisest, suurenenud konkurentsisest ja globaliseerumisest tulenevast laiemast tootevalikust ning parematest hindadest. Selles protsessis on oluline osa olnud turustajate kaubamärkide arendamisel – nende tooted on keskmiselt 30 % odavamad kui tuntud kaubamärkidega tooted.

4.1.6 Kaubanduse ja turustuse majandusmudelitest tulenevalt peegeldavad müügihinnad tegevuskulusid ja suhteliselt madalat kasumimarginaali võrrelduna muude sektoritega, mis tegutsevad kõrgemate kasumimarginaalidega. Komitee avaldab muret meetmete pärast mõnes riigis, mis on suunatud hinnataseme või marginaalide kontrollimisele. Kuid kaubandus- ja turustussektori sotsiaal-poliitilise tähtsuse tõttu võivad sellised eeskirjad sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks ja vaesuse vältimiseks vajalikuks osutuda.

4.1.7 Sarnaste toodete puhul on siseturul täheldatud eri liikmesriikides märkimisväärsed hinnaerinevusi. Komitee soovib kõigis hinnauuringuis keskenduda hindade ja kasumimarginaalide ülekandmisele kogu tarneahelas. Lisaks nõustub komitee komisjoniga, et hinnakujuumist mõjutavad mitmesugused tegurid. Peale tegevuskulude kuuluvad nende hulka majapidamise keskmised tulud, käibemaks, transpordikulud, rendi- ja palgakulud, õiguslik raamistik, konkurentsitase või teatud kaubandustavad, nagu territoriaalsed tarnepiirangud ja tarneahelas aset leidvad kuritarvitused. Komitee kutsub komisjoni üles uurima nende tavade mõju ja astuma samme, et tagada võimalus hankida kaupu teisest liikmesriigist ja kasu tarbijaile madalamatest hindadest, paremast valikust, kõrgemast kvaliteedist, alternatiivsetest toodetest jms.

4.1.8 Komitee märgib, et tarbijauuringutes on tehtud kindlaks vajadus arendada müügipakkumiste teavet võrdlevaid sõltumatuid allikaid.

4.1.9 Komitee nõustub, et e-kaubandus võib mõnes piirkonnas konkurentsi suurendada ja aidata sellega hindu alandada. Komitee on mures e-kaubanduse aeglase populariseerimise pärast, eriti piiriüleste tehingute puhul. Komitee märgib, et üks takistus piiriülese e-kaubanduse tehingute arendamisel, eriti VKEde puhul, on ühtsete üleeuroopaliste tarbijakaitseeskirjade puudumine, ja soovib Euroopa institutsioonidel võtta võimalikult kiiresti vastu digitaaltarbijaõiguste direktiiv, mis põhineb sihipärasel täielikul ühtlustamisel võimalikult edasiarendatud

vormis. See direktiiv ei takista liikmesriike kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 169 lõikega 4 säilitamast või võtmast rangemaid tarbijakaitsemeetmeid.

4.2 Ettevõtjate jaoks tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas

4.2.1 Komitee nõustub avaldusega, et „ELi (...) siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas peab võimaldama konkurentsivõimelistel müüjatel, sõltumata nende suurusest, turul koos eksisteerida ja oma tegevust arendada”.

4.2.2 Asukoht on uue kaupluse avamisel otsustav tegur ja praegu peavad jaemüüjad võib-olla mitu aastat ootama, enne kui saavad antud piirkonnas uue kaupluse avada ja töökohti luua. On kindlaks tehtud, et raskendatud turule sisenemine ja juurdepääs kinnisvaraturule on võimalikud takistused väikeste jaekaubandusettevõtete arengule, ning neid asjaolusid tuleks täiendavalt analüüsida. Seda tuleks teha olemasoleva teabe alusel, arvestades tarbijate seisukohti (sisseostude tegemise koha valik), konkurentsipoliitika aspekte ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet.

4.2.3 Teenuste direktiiviga, mis tuli kõikides ELi liikmesriikides nõuetekohaselt rakendada 31. detsembriks 2009, sooviti kaotada mitu diskrimineerivat tava, mis on seotud kaupluse asutamiseks loa andmisega. Praktikas on samas esile kerkinud mitmeid uusi takistusi ning esineb juhtumeid, kus linnaplaneerimise alaseid õigusakte väärkasutatakse konkurentsi kontrollimiseks ja soodustatakse teatud tüüpi kaupluste või ettevõtete loomist. Komitee kutsub komisjoni üles uurima teenuste direktiivi rakendamist ja võtma koos asjaomaste liikmesriikidega sobivaid meetmeid.

4.2.4 Veel üks probleem, millega jaemüüjad kokku puutuvad, on läbipaistva ja konkurentsivõimelise makseteenuste siseturu puudumine. Kehtivad kaardisüsteemid on konkurentsi takistavad ja rikuvad siseturu põhireegleid. Vahendustasud toimivad varjatud maksuna jaemüüjatele, eriti väikestele jaemüüjatele. Kui ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) süsteemi keskmes on vahendustasud, viib see odavate ja tõhusate riiklike deebetkaardiprogrammide väljasuremisele. Selle tulemusel kahaneb kaarditurg duopolini, mis viib vahendustasude kõrgema määrani tarbija kahjuks. Komitee kutsub komisjoni üles võtma meetmeid seoses vahendustasudega, mis toimivad varjatud maksudena tarbijate suhtes.

4.3 Tarnijate jaoks tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas

4.3.1 Sarnaselt teenusepakkujatega pakuvad jaemüüjad oma tarnijatele juurdepääsu enda jaotusvõrgule, olgu siis ühele kauplusele või üle kogu ELi. Pakutavate teenuste hulka kuuluvad näiteks konkreetse koha eraldamine riilulitel, turustuslikud ja logistilised tegevused jne. Kõigi nende teenuste eest tuleb maksta ja see avaldub tihti tasude näol.

4.3.2 Kaubanduse ja turustuse valdkond on üks paljudest jaotuskanalistest, mis on tarnijatele kättesaadavad. Ilma jaemüüjateta suudaks ainult paar tarnijat suurt jaotusvõrku üles ehitada ning tarbijad kannataksid väiksema valiku ja kõrgemate hindade tõttu. Siiski on olulised kõik tarneahelas osalejad, kuna ilma tooraineta ei oleks võimalik tooteid töödelda ja ilma tööstuseta oleks neid võimatu turustada. Seepärast teeb komitee ettepaneku, et EL looks vajalikud mehhanismid tõelise tasakaalu saavutamiseks toodete turustamis- ja müügiahelas.

4.3.3 Kõikjal Euroopas on täheldatav laialdase tootesortimendi abil rohkem tarbijaid ligi tõmbavate suure käibemahuga jaemüüjate koondumine (2005. aastal hõlvasid viis suurimat toidukaupade jaemüügiettevõtet enam kui 70 % turust). Koondumine on suur ka mitmel kaubaturul, eriti „tingimata vajalike” toodete puhul, mida jaemüüjad ei saa oma poodides pakkumata jätta. Tihe konkurents jaemüüjate vahel tuleneb hindade ja kasumimarginaalide alandamise pingetest tarneahelas. Läbirääkimispositsiooni kasutamine on üldine võte avatud turumajanduses, mida kasutavad kõik ettevõtted, sh nii jaemüüjad kui ka nende tarnijad, ent kui seda võtet kuritarvitatakse, tuleb selle kasutamise võimalus kaotada. Jaemüüjad (sh suuremad jaemüüjad) ei ole positsioonil, et pidada läbirääkimisi „tingimata vajalike” toodete tootjatega, olgu nad suur- või väiketarnijad. Ka väikestel ja keskmise suurusega tarnijatel puudub mõjujõud suurte jaemüügiketidega teatud tooteliikide üle peetavates läbirääkimistes. On täheldatud, et tarneahela ettevõtjatel ei ole võimalik kaevata, kuna nad kardavad vastumeetmeid. Komitee julgustab väikesteid jaemüüjaid ostuliitudesse koonduma, et oma läbirääkimispositsiooni tarnijate suhtes suurendada, lepingulisi tingimusi parandada ja paremini tarbija kasuks töötada. Läbirääkimispositsiooni väärkasutamise juhtumid tuleks hukka mõista ja komitee kutsub üles konkurentsieskirju nõuetekohaselt kõigi tarneahelas osalejate suhtes rakendama.

4.3.4 Komitee on toiduainete tarneahela toimimise kohta võtnud vastu kaks arvamust,⁽¹⁾ milles soovitakse liikmesriikides vastu võtta tegevusjuhised ja nimetada vajadusel sekkuv vahendaja. Euroopa Parlament, Euroopa Liidu eesistujariik

⁽¹⁾ NAT/460: „Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas”, Pedro Narro ja József Kapuvári; CCMI/050 „Suurte jaemüügiketide areng ning mõju tarnijatele ja tarbijatele”, Madi Sharma.

Hispaania ja Euroopa Komisjon ⁽²⁾ on samuti võtnud vastu mitmeid soovitusi toiduainete tarneahela parema toimimise kohta. Komitee tervitab ka kõrgetasemelise foorumi ⁽³⁾ algatamist toiduainete tarneahela parema toimimise jaoks, mis loob kogu toiduainete tarneahelat hõlmava sidusrühmade platvormi ettevõtete vahelisteks lepingulisteks tavadeks.

4.3.5 Komitee tuletab meelde, et kaubandus- ja turustusturud – ning sellealased lepingulised suhted – on loomult riiklikud ning nende õiguslikud, majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised omadused on erinevad. Kaubandussuhteid reguleeritakse tavaliselt riigi tasandil kas õigusaktidega, kohtupraktikaga ja/või tegevusjuhistega. Paljud liikmesriigid on üritanud mitmeid tavaid reguleerida. Samas on sellised püüded sageli viinud uute takistuste esilekerkimiseni, piirates välismaiste ettevõtete loomise mahtu mingis riigis, mis on vastuolus siseturu põhimõtetega. Komitee kutsub üles analüüsima ilmselt ebaausaid tavaid kogu tarneahelas ja neile asjakohaselt reageerima. Konkreetsemalt palub komitee komisjonil uurida, kuidas tegeletakse „ebaõiglaste lepinguliste suhetega“ riiklikul tasandil, sh kuidas jõustatakse nendega seotud õigusakte. Selline uuring tõstaks esile riiklike tavade tulemuslikkuse ning tooks esile, milline tegevus on vajalik ja milline oleks kõige sobivam tasand, arvestades subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Lisaks tuletab komitee meelde kehtivate õigusaktide nõuetekohase jõustamise tähtsust kriisi ajal ja seda, et tegemist on liikmesriikide kohustusega.

4.3.6 Tarbijatele laiemal valiku tagamiseks, nende isikupära säilitamiseks ja kohaliku kuvandi tugevdamiseks on jaemüüjad välja arendanud kaubamärgiga tooteid, mille suhtes neil on tootjavastutus. Nende toodete edu põhineb laial tarbijatepoolsel heakskiidul, sest peaaegu 80 % Euroopa tarbijatest ⁽⁴⁾ peab selliseid supermarketite kaubamärke heaks alternatiiviks muudele kaubamärkidele.

4.3.7 Jaemüüja kaubamärgi tootevalikuid arendatakse partnerluses oma tarnijatega, kes enamikul juhtudel on VKEd. Euroopa Komisjon märgib tunnustavalt, et selline allhankesuhetel põhinev partnerlus on tihti osutunud kõige stabiilsemaks ja vastupidavamaks suhteviisiks. Tarnijad saavad kasu teabest tarbijate kohta, täiendavatest innovatsioonistiimulitest ja laiemast juurdepääsust turule. Samas on tõstatatud küsimusi

nende mõju kohta innovatsioonile, konkurentsile, VKEde arendamisele ja tarbijavalikule. Komitee kutsub komisjoni üles analüüsima, millist mõju avaldavad jaemüüja kaubamärgiga tooted tarnijatele, konkurentsile, innovatsioonile ja tarbija valikutele.

4.4 Töötajate jaoks tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas

4.4.1 Tööhõive kaubanduse ja turustuse valdkonnas on oluline ning paljud noored, madala kvalifikatsiooniga või kvalifitseerimata töötajad sisenevad tööturule just selle valdkonna kaudu. Kaubandus- ja turustussektor on tugevalt sõltuvuses paindlikust töökorraldusest, et kogu päeva, nädala või hooaja jooksul tarbijanõudlusele vastata. Suur hinnakonkurents avaldab survet töötajate paindlikule tööajale, mis ei võimalda sageli enam sobitada tööd isikliku elu korraldamisega. Seetõttu tuleks seadusandluse ja kollektiivlääbirääkimiste abil teha kindlaks paindlikud tööajakorraldused, mis oleksid kooskõlas nii ettevõtte organisatsiooniliste vajaduste kui ka töötajate vajadusega leida tõhusam tasakaal era- ja tööelu vahel, mistõttu on naiste tööhõive määr selles sektoris kõrgem kui kusagil mujal ja paljud töötavad ka osalise tööajaga. Kaubanduse ja turustuse valdkond pakub samuti märkimisväärsed võimalusi ettevõtjatele.

4.4.2 Komitee kutsub komisjoni üles toetama füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise, ettevõtluse ja oskuste arendamise edendamist kui meetet, millega kriisi vastu võidelda ja lihtsustada inimeste tööturule (uuesti) sisenemist. Komitee kutsub kõnealuse sektori ettevõtteid kohaldama võrdsete võimaluste ja soolise võrdõiguslikkuse teemalisi liikmesriikide ja ELi õigusnorme, et aidata tõsta naiste tööhõive kvaliteeti ja kvantiteeti.

4.4.3 Praegune finantskriis ja tarbimise vähenemine on põhjustanud kõikides Euroopa riikides ettevõtete sulgemisi, ümberkorraldusi, ühinemisi ja ülevõtmisi. Seetõttu on suur oht, et inimesed jäävad pikaks ajaks töötuks. Komitee kutsub komisjoni üles toetama füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise ja ametialaste oskuste arendamise edendamist kui meetet, millega kriisi vastu võidelda ja võimaldada inimestel tööturule uuesti siseneda.

4.4.4 Kaubanduses on pikk kollektiivlääbirääkimiste tava nii üleeuroopalisel kui ka riiklikul tasandil. Riikidevahelised erinevused tulenevad erinevatest tööstussuhete kultuurist ja tavadeist ning iga selles valdkonnas välja pakutud meede peaks jääma subsidiaarsuse põhimõttele allutatuks. Komitee kutsub liikmesriike ja kandidaatriike arendama sektoris edasi tööturu osapoolte sotsiaaldialoogi ja töösuhteid.

⁽²⁾ KOM(2009) 591, komisjoni teatis „Toiduainete tarneahela parema toimimine Euroopas“.

⁽³⁾ Komisjoni 30. juuli 2010. aasta otsus, millega luuakse toiduainete tarneahela toimimise parandamist käsitlev kõrgetasemeline foorum (2010/C 210/03).

⁽⁴⁾ A. C. Nielseni uuring „Consumer attitudes towards private labels“ (Tarbijate suhtumine müüja kaubamärkidesse), 2005.

4.4.5 Mitteametlik töötamine ja mitteametlik majandus on peamised probleemid, millega tuleks kiiresti tegeleda, sest need tekitavad sotsiaal- ja muudest maksudest kõrvalehoidmisest tulevalt ettevõtete vahel ebaausat konkurentsi ning avaldavad negatiivset mõju töötajate töötingimustele, eelkõige seoses tervisekaitse ja ohutusega töökohtadel. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rakendama meetmeid, et lihtsustada ja vähendada halduskoormust, eelkõige väikestele ja mikroettevõtetele, ning suurendama veelgi teadlikkust igapäevase töötamise kasu kohta.

4.4.6 Komitee teeb ettepaneku pidada sotsiaalpartneritega frantsiisi üle avatud arutelu ning kutsub liikmesriike üles jõustama meetmeid varimajanduse vastu võitlemiseks, sest see tekitab täiendavat diskrimineerimist ja ebaõiglast konkurentsi VKEdes kahjuks.

4.4.7 Ajakohastamine, tehnoloogia areng ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sagenenud kasutamine kaubandus- ja turustussektoris on viinud suurenenud ebakõlani ettevõtete jaoks vajalike oskuste ning kaubanduse ja turustuse valdkonnas töötava personali oskuste vahel. Komitee juhib komisjoni tähelepanu vajadusele töötajaid hästi koolitada, et nad omandaksid paremad oskused kogu oma karjääri ja tööaastate jooksul. Sellele mõeldes kutsub komitee ka kaubandusvaldkonna sotsiaalpartnereid üles süvendama praegust koostööd ning pöörama tähelepanu ebakõlale ettevõtetele vajalike oskuste ja töötajate tegelike oskuste vahel, otsides sellele valdkonnasiseseid lahendusi ning võimalusi, kuidas ennetada ja suunata uue tehnoloogia mõju oskustele ja tööhõivele.

4.4.8 Kaubanduse ja turustuse valdkonnas on pikk ettevõtete sotsiaalvastutuse traditsioon. Tegelikult on kaubandusettevõtted palju aastaid algatanud ja rakendanud mitmeid vastutustavasid. Need tavad ei puuduta mitte ainult sotsiaalseid ja keskkonnaprobleeme, vaid ka teisi valdkondi, näiteks tervishoid, tooteohutus ja tarneahelaga seotud küsimused ning kaasatus kohalikul tasandil.

4.4.9 Komitee on nõus komisjoniga, et hinnakonkurentsi teemat on väga oluline käsitleda, kuna see avaldab suurt mõju palgakuludele ja töötajate tööaegadele. Selleks teeb komitee komisjonile ettepaneku koostada eraldi uuring kaupluste lahtiolekuaegade (sh pühapäeval) mõju kohta kohalikele majandus- ja sotsiaalarengule, tarbijatele pakutava teenuse kvaliteedile ja töötajate elukvaliteedile.

4.4.10 Sektoris on jätkuvalt palju ettevõtete vahelist ebaausat konkurentsi ja sotsiaalset dumpingut, sõltumata nende suurusest. Kuna tööõigus ja kollektiivlääbirääkimised on riigiti erinevad, siis on ka investimispoliitika ning majandus- ja arengumudelid erinevad. Komitee kutsus sotsiaalpartnereid üles pidama Euroopa sotsiaaldialogi raames arutelu, et teha kindlaks parimad poliitikameetmed, millega aidata kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele ning eemaldada takistused, mis ei võimalda sektori harmoonilist arengut ja ausat konkurentsi Euroopas. Komisjon peaks sellele algatusele pakkuma tuge ja võtma asjakohaseid meetmeid sellise tava kaotamiseks, mis takistavad õiglase, tõhusa ja arengut edendava siseturu saavutamist ja sujuvat toimimist.

4.4.11 Töötajate finantsosalusel on kaubandus- ja turustussektoris järjest suurem osatähtsus, eelkõige Euroopa suuremates jaemüügiettevõtetes. See annab töötajatele suurema sõnaõiguse töökoha kvaliteedi, motivatsiooni ja töötingimuste küsimuses. Komisjonil tuleks kõnealust vahendit kaubandus- ja turustussektori järelevalve käigus uurida.

4.5 Tulevaste põlvkondade jaoks tõhusam ja õiglasem siseturg kaubanduse ja turustuse valdkonnas

4.5.1 Komitee tunnustab kaubanduse ja turustamise valdkonna tähtsust jätkusuutlikumate tarbimisharjumuste ja tootmisviiside julgustamisel Euroopa Liidus. Komitee tuleb meelde, et kaubanduse ja turustamise valdkonna tegevuse otsest mõju on üle hinnatud, kuid kaudselt, olles kõige lähedasem seos tarbijate ja tootjate vahel, saab kaubanduse ja turustuse valdkond palju ära teha. Komitee peab kiiduväärseks kaubanduse ja turustuse foorumit, mille ülesanne on kaubanduse ja turustuse valdkonna ettevõtjate ning sidusrühmade vahel vastastikku konkreetsetel teemadel häid tavasid tutvustada. Samuti tunnustab komitee säästva tarbimise ja tootmise Euroopa ümarlause tööd.

4.5.2 Komitee juhib komisjoni tähelepanu vajadusele tagada järjepidevus poliitika väljatöötamisel keskkonna- ja muude poliitikavaldkondade eesmärkide, nt siseturu puhul. Viimaste aastate jooksul on esile kerkinud konfliktid ning siseturu aluspõhimõtete tühistamine keskkonnavalastel kaalutlustel on muutunud üha tavapärasemaks. Komitee hoiatab täiendavalt võimaliku vastutuse ülemineku eest tootjalt jaemüüjale.

Brüssel, 20. jaanuar 2011

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta”

KOM(2010) 473 lõplik – 2010/0246 (COD)

(2011/C 84/05)

Pearaportöör: **David SEARS**

15. oktoobril 2010 otsustas nõukogu ja 7. oktoobril 2010 otsustas parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta”

KOM(2010) 473 lõplik – 2010/0246 (COD).

Komitee juhatus tegi 20. oktoobril 2010 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) pearaportööriks David Searsi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 149, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Ettepaneku eesmärk on vähendada terrorirünnakute sagedust ja mõju, piirates üldsuse juurdepääsu ulatuslikult ja seaduslikult kasutatavatele ainetele (ja nende segudele), mida on kõrge kontsentratsiooni korral võimalik kasutada ka lõhkeainete valmistamiseks, ning teatades nende ainetega sooritatavatest kahtlastest tehingutest.

1.2 Ettepanek on suunatud hulgi müüjatele, jaemüüjatele ja liikmesriikidele. Näiteks kehtib kemikaalitootjatele juba relvade ja narkootikumide lähteainete kontrollimise ja vabatahtliku teatamise kord ja neid ei peaks ettepanek oluliselt mõjutama. Kõnealused kogused on võrreldes müüüdavate üldkogustega väikesed. Muret ei valmista töötajate tervis või keskkonna saastamine. Edu sõltub pädevate asutuste tegevusest asjakohase teabe kogumisel ja jagamisel.

1.3 Komitee toetab terrorismivastaseid meetmeid ja nõustub ettepaneku üldise loogikaga, täpsemalt ELi toimimise lepingu artiklis 114 sätestatud korraga siseturu killustatuse vältimiseks.

1.4 Samuti nõustub komitee I lisas esitatud nimekirjaga 8 ainet (ja nende segust), mis selles valdkonnas kontrollile tuleb allutada. Seepärast on mõistlik jätkuvalt lubada kõrge kontsentratsiooniga ainete müüki üldsusele ainult loa alusel seaduslikuks lõppotstarbeks.

1.5 Samuti nõustub komitee sellega, et mõistlik on liikmesriikides kasutusele võtta tsentraliseeritud süsteemid, et võtta vastu ja levitada teateid kahtlastest tehingutest nende 8 aine ja ka II lisas loetletud 7 ainega, samuti mis tahes muudest samasse valdkonda kuuluvatest tehingutest ning reageerida sellistele teadetele.

1.6 Komitee avaldab siiski kahetsust selle üle, et ettepanek sisaldab mitmeid puudusi, mis puudutavad konkreetsete ainete kohta esitatavat tõendusmaterjali; muid kontrolli võimalusi, näiteks pakendi suuruse ülempiiri; müügikohas toimuva kontrolli praktilisi aspekte, sh ettevõtjate määratluse väljajätmist kõnealusest ettepanekust, ja teksti teatud ebajärjekindlust, näiteks seoses teatamiskohustuse tegeliku kohaldamisalaga.

1.7 Komitee on samuti üllatunud selle üle, et ehkki jaekaubanduse ja valitsuste kulud on üldjoontes välja arvatud, pole seda tehtud eeldatava kasu osas. Päästetud inimelu väärtus on tõesti subjektiivne, kuid varem on sellist lähenemisviisi kasutatud ELi ettepanekute kulude poole tasakaalustamiseks. Pole selgitatud põhjuseid, miks seda nüüd ei tehtud.

1.8 Neile puudustele vaatamata on komitee kindlalt ettepaneku poolt. Selle tutvustamine mõjutatud rühmadele ja kogu kodanikuühiskonnale on suur väljakutse. Komitee on siinkohal igal võimalikul viisil hea meelega valmis aitama.

2. Sissejuhatus

2.1 Järgides oma poliitilisi või usulisi ideaale kasutavad terroristid ja muud kuritegelikud rühmitused kogu maailmas sõjaliste või majanduslike sihtmärkide ründamiseks ja tsiviilelanike hirmutamiseks järjest enam isevalmistatavaid lõhkeainede, mis tihti sisaldavad isevalmistatud lõhkeaineid.

2.2 Ehkki enamik neist juhtumitest on seni aset leidnud väljaspool ELi ja vaatamata riiklike luureasutuste parimatele jõupingutustele, pole säästetud ka liikmesriike ja ELi kodanikke. Peamiseks sihtmärkideks on rikkamad riigid; siiski ükski riik ei saa tunda end täiesti ohutult. Interneti kaudu levitatakse üle kogu maailma nii mõjuvõimast ideoloogiat kui ka praktilisi juhiseid pommivalmistamise kohta. Vajalikud lähteained on jaemüügis või netipoodides vabalt kättesaadavad, tihti odava hinnaga ja piisavalt kõrges kontsentratsioonis, mis on vaja nii isevalmistatavate lõhkeainete valmistamiseks kui ka seaduslikuks lõppotstarbeks tööstuses või kodumajapidamistes.

2.3 Arvestades, et on olemas ka muud kasutusviisid ja et mis tahes kontrollimeetmed peaksid olema nii tulemuslikud kui ka proportsionaalsed, on selge vajadus kindlaks määrata, millised ained peaksid olema reguleeritud ja kuidas; milliseid muid tugi-meetmeid vajatakse ja milline aluslepingu säte oleks sobivaim õiguslik alus.

2.4 Neid küsimusi käsitleti ühes varasemas arvamuses⁽¹⁾ nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ muutmise kohta. Direktiiv käsitleb selliste teatavate ohtlike ainete (sh ammooniumnitraat) turustamist ja kasutamist, mida kogu maailmas kasutatakse väga suurtes kogustes lämmastikväetisena, kuid ka tõhusa ning odava komponendina nii tööstuslikes kui ka isevalmistatavates lõhkeainetes.

2.5 Nagu märgiti kõnealuses arvamuses, oleks saanud valida ka teisi õiguslikke aluseid tegelemaks terrorismiga ja lõhkeainete lähteainetega, kuid vastavalt kehtivale Euroopa Liidu lepingule oleksid need nõudnud liikmesriikide ühehäälselt otsust. Arvati, et seda on raske saavutada lühikese aja jooksul, mis oli jäänud kõnealuse kaua kehtinud direktiivi kehtetuks tunnistamiseni ja selle asendamiseni määrusega (EÜ) nr 1907/2006 (REACH-määrus), mille XVII lisasse ammooniumnitraat lõpuks lisati.

2.6 Vahepeal on mitu liikmesriiki vastu võtnud riiklikud meetmed, et piirata eriti suurt muret valmistavate lõhkeainete

lähteainete kättesaadavust. Siseturu killustatuse vältimiseks ja hoidmaks ära probleeme luureandmete kogumisel ja muude terrorismivastaste meetmete võtmisel, on nüüd vaja komisjoni ettepanekut.

3. Komisjoni ettepaneku kokkuvõte

3.1 Komisjoni ettepanek võtta vastu määrus piirab üldsuse jaoks teatavate üldotstarbeliste, kuid lõhkeainete lähteainetena väärkasutamist võimaldavate ainete kättesaadavust. Kaupade vaba liikumise tagamiseks võib I lisas loetletud 8 ainet endiselt müüa kontsentreeritud kujul riikliku pädeva asutuse väljastatud loa alusel dokumenteeritud seaduslikuks lõppotstarbeks või ilma loata kontsentratsioonitasemel, mis muudab ained isevalmistatavate lõhkeainete tootmisel väheotstarbekaks. II lisas on loetletud veel 7 ainet, mille suhtes lubasid või kontsentratsioonikünnist ei kohaldata. Siiski peab liikmesriigi keskele kontaktpunktile teatama nende 15 aine puhul kõigist tehingutest ja tegelikult ka mis tahes muu, konkreetset lisades loetlemata aine, segu (või kauba?) müügist, kui nende kasutamine isevalmistatavate lõhkeainete tootmiseks on komisjonil kunagi kindlaks tehtud, ning mida mis tahes „mõistlikel” alustel loetakse „kahtlaseks”.

3.2 Säte ei mõjuta nende materjalide professionaalseid kasutajaid ja ettevõtjatevahelist müüki. Täielikult tuleb austada üksikisikute õigust eraelu puutumatusele. Regulaatiivne protsess peaks olema piisavalt paindlik, et võimaldada kiiret reageerimist muutuvatele vajadustele. Nende meetmete toetuseks oleks vaja nii vabatahtlikke lepinguid, käitumiskodekseid kui ka parandatud teabesüsteeme.

3.3 Kulud jaotuksid ligikaudu võrdselt tootjate ja jaemüüjate (nõuete täitmise, märgistuse, ümbersegamise ja läbimüügi vähenemisega seotud kulud) ning liikmesriigi pädevate asutuste vahel (kes peaksid looma vajalikud lubade väljastamise ja teabe kogumise süsteemid ning varustama need töötajatega).

3.4 Mis puutub kõnealuse ettepaneku I lisasse lisatud ammooniumnitraati, siis tuleb nüüd välja jätta viited kõnealusele ainele REACH-määruse (EÜ) 1907/2006 XVII lisast, milles ei nähta ette lubade väljastamist või kahtlastest tehingutest teatamist. Põllumajandustootjatele ette nähtud konkreetsed erandid jäävad kehtima.

3.5 Määrus hakkaks kehtima 18 kuud pärast selle vastuvõtmist ja oleks kõigis liikmesriikides tervikuna siduv. Vaja oleks kuni 36kuulist üleminekuperioodi, et võimaldada kõikide üldsuse käsutuses olevate I lisas loetletud kõrge kontsentratsiooniga ainete varude ärakasutamist või kõrvaldamist. Määrus laieneks EMP liikmesriikidele ja vaadataks läbi 5 aasta pärast.

⁽¹⁾ ELT C 204/13, 9.8.2008.

3.6 Ettepanekule on lisatud seletuskiri, komisjoni talituste töödokument, mõjuhindangu kokkuvõte ja mõju hindamine ise, mis tugineb välistöövõtjalt (GHK koostöös Rand Europe'i ja Comstratosiga) tellitud ettevalmistavale uuringule. Töövõtja tegi tihedat koostööd vastavalt 18. aprillil 2008. aastal nõukogus kokku lepitud lõhkeainete turvalisuse tõhustamise tegevuskavale loodud lõhkeainete lähteainete alalise komiteega. Mõju hindamise vaatas 2010. aasta märtsis läbi komisjoni mõju hindamise nõukogu ning esitas mitu soovitusi.

3.7 Taustteave on kättesaadav ka komisjoni 6. novembri 2007. aasta teatises lõhkeainete turvalisuse tõhustamise kohta ja lõhkeainete lähteainete alalise komitee 2008. ja 2009. aasta aruannetes.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee toetab selgesõnaliselt nõukogu 2004. aasta deklaratsiooni terrorismivastase võitluse kohta ja sellele järgnenud üksikasjalikumaid meetmeid ja dokumente ning juhib tähelepanu kodanikuühiskonna olulisele rollile kodanike ohutuse tagamisel. Seepärast tervitab komitee kõnealust ettepanekut lõhkeainete lähteainete kohta.

4.2 Komitee nõustub sellega, et vaja on määrust, mis oleks kohaldatav kõigis liikmesriikides, sõltumata sellest, milline on nende praegune kokkupuude terroriaktidega või teadlikkus neist. Olemasolevad terrorirühmitused suudavad ületada riigipiire, selleks et osta või varuda lähteaineid või valmistada isevalmistatavaid lõhkeaineid. Üleilmne terrorism ei tunnista piire. Valitseb suundumus tugevamate lõhkeainete kasutamise ja inimelude vähema austamise suunas. Enamikku planeeritud rünnakutest suudetakse ennetada, kuid edu korral on nende mõju hävitav.

4.3 Samuti nõustub komitee sellega, et ELi toimimise lepingu artikkel 114 on asjakohane õiguslik alus, et vältida siseturu killustatust ainete puhul, mis on ja jäävad laialdaselt ringlusesse ja millel on palju seaduslikke ja väga vajalikke rakendusi. Mõnel juhul võivad olla kättesaadavad alternatiivsed tooted, kuid täies mahus asendamine on üldiselt võimatu ja täielik turult eemaldamine mõjutaks ebaproportsionaalselt asjaomaseid tootjaid, jaemüüjaid ja tarbijaid. Samuti tuleks vältida vastuolu teiste õigusaktidega, näiteks nendega, mis käsitlevad narkootikumide lähteaineid või põllumajanduskemikaalide kasutamist. Riiklikud erandid peaksid olema keelatud, eriti I lisas loetletud ainete puhul.

4.4 Komitee märgib, et kontrollitud lähteainete loetelud kipuvad kajastama pigem kohalikku kogemust hiljuti toimunud rünnakutest kui ülemaailmselt kokku lepitud miinimumloetelu,

mis peaks olema lõppeesmärk. Siiski võib iga kõnealuses ettepanekus loetletud aine puhul leida veenvaid põhjendusi ning ette on nähtud nimekirja kiire uuendamine, juhul kui tehakse kindlaks isevalmistatavate lõhkeainete uued lähteained. I lisas loetletud 8 ainet on kõrge kontsentratsiooni korral üldsusele kättesaadavad ainult loa alusel. See peaks olema piisav, et piirata juhuslikke, erandlikke, meelelahutuslikke või võimaluse avanemisest tulenevaid oste. N-õ professionaalsema ja eesmärgipärase tegevuse kontrollimine hakkab peamiselt sõltuma põhjalike luureandmete kogumisest, millele tuginevad ja mida kasutavad politsei või muud tsentraliseeritud julgeolekuasutused.

4.5 Seepärast pooldab komitee ettepanekuid uute haridus- ja koolituslaste algatuste ning vabatahtlike käitumiskodeksite kohta. Need peavad olema suunatud esmajoones hulgimüüjatele ja jaemüüjatele, kes peavad võtma suurema vastutuse turustatava kauba eest ning mis tahes „kahtlaseks” peetavatest tehingutest põhjendatud ja operatiivselt teatamise eest. Samuti tunnustatakse vajadust kiitva tagasiside järele hea tava soodustamiseks ja see võib saada asjaomastele reguleerivatele asutustele ja õiguskaitseorganitele raskeks katsumuseks. Arvestades sisseviimiseks ettenähtud lühikest aega ja konkureerivaid eelarvelisi vajadusi, on komisjonil keskne roll hea tava vahetuse soodustamisel nende liikmesriikide vahel, kes on sarnased meetmed juba kasutusele võtnud, ja nende vahel, kes veel ei ole.

4.6 Siiski avaldab komitee kahetsust selle üle, et komisjon pole vaatamata oma konsultantide jõupingutustele suutnud täielikult kirjeldada või arvudes väljendada kõnealuse ettepaneku mõju jaekaubandusele ja seega tarbijatele. Mõjuhindangu koostamise käigus selgus, et on vähe või pole üldse esindusorganisatsioon, mis suudaksid hinnata potentsiaalselt mõjutatud toodete laia valikut. Konkreetsetele tarnijatele suunatud küsimustele saabus üldiselt vähe vastuseid. Käsitlemist ei leia praktilised aspektid, mis seonduvad ainult loa alusel müüdavate kaupade väljastamisega tegelevate töötajate võimalusega kaupu käidelda või mis tahes kaupadega tehtavaid kahtlasi tehinguid kindlaks teha ja neist teatada. Mõjuhindangus käsitleti raskusi määratleda ükskõik kui ajutist ja ükskõik millise eesmärgiga asutatud „ettevõtjat”, kes oleks igasugusest kontrollist vabastatud, vastandina „üldsuse hulka kuuluvale isikule/tavakodanikule”, kes võib-olla ei saa või ei taha tõendada oma isikut või avaldada lõplikku kasutusotstarvet, kuid ettepanekus pole need raskused täielikku lahendust leidnud.

4.7 Lisaks raskendab olukorda see, et mõjuhindang sõltub majanduslikust mudelist, mis töötati täies mahus välja ainult 14 aine puhul nüüdseks nimekirja kantud 15st (viimasel hetkel jäeti välja soolhape ja ilma ühegi märkuse või selgitusega lisati „ammoonium-kaltsiumnitraat”, mida tavaliselt müüakse nimega „CAN” all). Ained ja nende turud pole kindlasti ühetaolised, ulatudes heksamiinist, mis on mänguasjade ja pliitide tahkekütus müügitahuga alla 10 miljoni euro, ammooniumnitraadi (ja ammoonium-kaltsiumnitraadi) ja atsetoonini, mida müüakse miljoneid tonne vastavalt põllumajanduses kasutatavate väetiste, kosmeetikatoodete ja tarbekaupade tootmiseks, kusjuures läbi müük ELi turul ulatub miljarditesse eurodesse.

4.8 Neist asjaoludest tulenevalt näib kõige usutavam prognoos, et otsemõju I lisas loetletud kõrge kontsentratsiooniga ainete läbimüügile ulatuks u 300 miljoni euron (10 % kogumüügist), kusjuures võib-olla pool sellest mahust müüda edasi loa alusel ja ülejäänud kas asendatakse või kaoks see turult. Läbimüügi kogusest langeb u 60 % kontsentreeritud vesinikperoksiidile, mis on tuntud ja laialdaselt kasutatav isevalmistatavate lõhkeainete lähteaine. Teatamise nõuded ei peaks oluliselt mõjutama II lisas loetletud toodete suhteliselt suuremat turgu, kus domineerivad kontsentreeritud väävelhape ja atsetoon, mis samuti on laialt levinud isevalmistatavate lõhkeainete lähteained; kui nõuded siiski mõju avaldavad, siis võib-olla saab määrust tõesti lugeda ka tegelikult toimivaks.

4.9 Ettevalmistavas uuringus käsitleti majanduslikku ja sotsiaalset kasu, mis tõuseb üldsuse juurdepääsu piiramisest isevalmistatavate lõhkeainete lähteainetele ja sellega terrorirünnakute sageduse ja jõu vähendamisest, kuid kõnealuses ettepanekus ei ole seda arvuliselt väljendatud. Seega pole lihtne hinnata kulude ja hüvede suhet. Siiski usub komitee kokkuvõttes, et meetmed vastavad kõigile asjakohastele suunistele ja neid tuleks seepärast täielikult toetada. Pikaajalise edu tagamiseks on siiski tähtis liikmesriikide pidev tegevus nii oma riigi siseselt kui ka koostöös teiste liikmesriikidega.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Nii komitee kui ka komisjon tunnistavad, et mis tahes ettepanek kõnealuses valdkonnas peab kajastama tundlikku tasakaalu konkreetsete ainete ebaseadusliku kasutamise piiramise üldise hüve ja kodanike õiguse vahel tegeleda oma huvidega nii, et on tagatud mõistlikul tasemel eraelu puutumatus. Samuti nõustutakse, et julgeolekuküsimused ja meetmed ei saa oma iseloomu tõttu alati olla täielikult dokumenteeritud. Siiski tuleks seda teha nii palju kui võimalik.

5.2 Seepärast avaldab komitee kahetsust, et ettepaneku lõppversioon ei tugine täielikult ettevalmistavale uuringule ja mõju hindamisele, eriti seoses soolhappe kasutamisega, mis jäi välja isegi II lisast, ja seoses ammonium-kaltsiumnitraadi lisamisega ilma igasuguse tõendusmaterjalita kasutamise või turu mõjutamise kohta. Kuna ettepanekus märgitakse täiesti põhjendatult, et tulevikus võidakse lisada uusi aineid, siis on selgelt vaja tagada asjakohase menetluse järgimine, samuti see, et kõik mõjutatud osapooled oleksid veendunud, et menetlust järgitakse. Isegi veel nii hilises etapis oleks sellekohasest lisandist kasu.

5.3 Samuti ei ole ettepanekus ega töödokumentides esitatud täielikke põhjendusi, mille alusel jagati 15 ainet kahte rühma, kusjuures ainult 8 aine müügi puhul rakendatakse kontsentratsioonikünnist, ehkki selleteemalised arutelud lõhkeainete lähte-

ainete alalises komitees toimusid ja nendega oli soovi korral võimalik tutvuda. Ideaaljuhul peaksid ka need sisalduma ettepanekus ja kõigis järgnevates selgitustes.

5.4 Komitee on samuti üllatunud selle üle, et arvestades väga erinevate ainete suhteliselt lühikest loetelu, ei arutatud ega kaalutud võimalusi ELi eeskirjade kohaste meetmete võtmiseks ohtlike ainete ja segude liigitamise, pakendamise ja märgistamise kohta, näiteks võimalust piirata üksikpakendite suurust ja tõsta sellega esile ebatavaliselt suuri ja seepärast kahtlaseid tehinguid tarneahela mis tahes osas. Kas see on mõistlik või mitte, sõltub sellest, kui suuri ostukoguseid on vaja soovitud koguses lõhkeaine valmistamiseks; sellekohase teabe oleks võinud lisada algsesse mõjuhindangusse ja sellest oleks olnud kasu luureandmete kogumise väljapakutud süsteemidele.

5.5 Sellekohased konkreetsed ettepanekud oleksid kasulikud ka praktiliste probleemide lahendamisel müügikohtades, kus ebaseaduslike või ebasoovitavate tehingute piiramiseks vajatakse märgiseid, triipkoode või muid sisekontrolli süsteeme. Arvestades kõigi kaupade vaba liikumist kogu ELis on möödapääsmatult vajalik ühtne süsteem, mis võimaldab tootjatel ja hulgimüüjatel oma kohustusi kulutõhusalt täita.

5.6 Väikese täiendusena võib märkida, et kõigi mõlemas lisas loetletud ainete segudel on sama CN-kood (3824 90 27); kuigi selle õigsust on kinnitatud, osutab see raskustele asjaomaste toodete või segude piiriülese liikumise jälgimisel.

5.7 Väärib märkimist, et välja on jäetud ettevõtjatevahelised tehingud, kuid ettevõtja täpne määratlus on ebaselge. Mitte kõik aednikud, ehitajad, hambaarstid või juuksurid, kes on füüsilisest isikust ettevõtjad, ei saa esitada näiteks käibemaksukohuslase numbrit või muid tõendeid pideva ettevõtlusega tegelemise kinnituseks. Isegi kui tõendid esitatakse ja näidatakse, et ettevõtlus on pidev ja seaduslik, näib siiski võimalik, et tehingut saab mõistlike kaalutluste alusel pidada kahtlaseks ja seepärast tuleb ette näha sätted, mille kohaselt tuleb ka tarneahela selles osas toimuvatest tehingutest teatada.

5.8 Lõpuks puuduvad II lisas loetletud ainete müügi piirangud, on vaid nn kahtlastest tehingutest teatamise nõue. Kuna igasugusest kahtlasest tehingust on võimalik teatada ja tõenäoliselt teatataksegi, sõltumata sellest, kas aine, segu või toode on tegelikult lisas loetletud, siis on üllatav, et see loetelu ei ole pikem, hõlmates lähteainete ja abimaterjalide suuremat valikut. See jätkaks riiklikul tasandil teatud vabaduse kohalike eelistuste määratlemiseks (näiteks musta püssirohu või propaaniballoonide kasutamine) ja reageerida kiiresti uute segude ja suundumuste ilmnemisel.

5.9 Samuti oleks kasulik selgitada ettepaneku teksti ja selle aluseks olevaid eelduseid teatamiskohustuse kohaldamisala kohta. Seletuskirjas on pealkirja „Mõju põhiõigustele” all öeldud, et seda kohaldatakse „ainult lisades loetletud kemikaalide suhtes ja see põhineb majandustegevuses osalejate korraldatud riskihindamisel”. Siiski laiendatakse seda artikli 6 neljandas taandes kõikidele „nimekirjas nimetatata ainetele”. Kuna tehingu „kahtluse” hindamine on väärtushinnang, mis kajastab kohalikke norme ja hoiakuid, siis ei saa seda muuta kohustuslikuks või 100 % täielikuks; samuti pole võimalik täielikult välistada teatamist ainetest, mida ei ole lisades nimetatud või mis ei ole selleks asjakohased. Arvestades asjaomaste jaemüüjate tohutut hulka ja raskusi teadlikkuse parandamisel või hea tava levitamisel –

rääkimata siis veel kontrolli kehtestamisest – tuleb tegeleda ka riiklikesse kontaktpunktidesse jõudvate andmete kvaliteedi ja hulga probleemidega, enne kui neist võib saada kasulike luureandmete allikas.

5.10 Eespool nimetatud kahtlustele vaatamata toetab komitee ettepanekut kindlalt ja usub, et see suurendab kodanike turvalisust nii ELis kui ka mujal. Tekib pidev vajadus hea tava levitamise järele, eriti teabevahetuse järele asjaomaste jaemüüjate ja muude kodanikuühiskonna mõjutatud rühmadega. Komitee on siinkohal igal võimalikul viisil hea meelega valmis aitama.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2010 kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite ja väikeste neljarattaliste mootorsõidukite tüübikinnituse ja turujärelevalve kohta”

KOM(2010) 542 lõplik – 2010/0271 (COD)

(2011/C 84/06)

Raportöör: **Virgilio RANOCCHIARI**

Nõukogu otsustas 5. novembril 2010 ja Euroopa Parlament 19. oktoobril 2010 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2010 kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite ja väikeste neljarattaliste mootorsõidukite tüübikinnituse ja turujärelevalve kohta”

KOM(2010) 542 lõplik – 2010/0271 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 17. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungiärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopat 2008. aastal tabanud majandus- ja finantskriis ei säästnud ka mootorrataste sektorit. 2008. aasta viimasest kvartalist kuni 2010. aasta viimase kvartalini oli langus ELi turul 33 %, mõjutades negatiivselt ka tööhõivet.

1.2 Hoolimata praegusest olukorrast avaldab komitee toetust Euroopa Komisjoni määruse ettepanekule, milles käsitletakse muu hulgas kaht tundlikku teemat – liiklusohutus ja keskkond –, milles oli õigusloomega seotud algatust juba kaua oodatud.

1.3 L-kategooria sõidukitel⁽¹⁾ on ka oluline sotsiaalne roll liikuvuse tagamisel, aidates vähendada ummikuid linnades ning olles alternatiiviks maapiirkondades, kus ühistransport on hõre.

1.4 Seepärast soovib komitee piirata kavandatud muudatusest tulenevat kulude üldist kasvu tarbija jaoks, eelkõige väiksemate liiklusvahendite puhul, et vältida hilisemat negatiivset mõju turule. Niisiis soovib komitee kehtestada määruses piisava üleminekuaja, et rakendada kavandatud meetmeid, mis seonduvad väikeste sõidukite puhul kasutatavate tehniliste lahenduste suurema paindlikkusega, eesmärgiga hoida nende hinnad jätkuvalt tarbijatele taskukohased.

⁽¹⁾ L-kategooria sõidukid on: L1e mopeedid, L2e kolmerattalised mopeedid, L3e mootorrattad, L4e külgorviga mootorrattad, L5e kolmerattalised mootorsõidukid, L6e kerged neljarattalised sõidukid, L7e rasked neljarattalised sõidukid.

2. Sissejuhatus

2.1 Komitee avaldab toetust Euroopa Komisjoni ettepanekule, mille abil püütakse käsitleda mitmeid tüübikinnituse ja turujärelevalvega seotud küsimusi mootorrataste sektoris. See kauaoodatud ettepanek pakub mootorrataste sektorile vajaliku ülevaate peatsetelt jõustuvate kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite ja neljarattaliste mootorsõidukite (L-kategooria sõidukite) tootmisnõuete kohta.

2.2 Kuna praegu L-kategooria sõidukitele kehtivad keskkonnanastandardid on pärit 2006. aastast,⁽²⁾ teeb komisjon ettepaneku jätkata uute Euro-etappide järkjärgulise sisseviimisega sel kümnendil. Ettepanek käsitleb ka sõiduki turvalisuse sätteid, kuna mootorratturite suurem liiklusohutus on üks Euroopa Liidu strateegiline eesmärk aastatel 2011–2020⁽³⁾.

2.3 Varasemas komitee arvamuses⁽⁴⁾ märgiti, et kaherattaliste mootorsõidukite sektoril on suur tähtsus Euroopa Liidus nii majanduse kui tööhõive jaoks. 90 % ELi toodangust on loodud ligikaudu 100 suurema- ning väiksemapoolse keskmise suurusega ettevõtte poolt, kes tegutsevad eri liikmesriikides (peamiselt Itaalias, Ühendkuningriigis, Saksamaal, Prantsusmaal, Hispaanias ja Austrias, samuti Tšehhi Vabariigis, Madalmaades, Portugalis, Sloveenias, Rootsis) ning Norras ja Šveitsis. Ülejäänud 10 % Euroopa toodangust jaguneb mitmete väikeste ja väga väikeste ettevõtete vahel. 8 miljoni euro suurune keskmine käive annab tunnistust arvukatest VKEdest. 2007. aastal anti

⁽²⁾ Direktiiv 2002/51/EÜ kehtestas Euro2 (alates 2003) ja Euro3 (alates 2006).

⁽³⁾ Poliitikasuunised liiklusohutuse valdkonnas, Euroopa Komisjon, 2010.

⁽⁴⁾ ELT C 354, 28.12.2010, lk 30.

tootmisektoris tööd 25 000 inimesele, samas kui kogu mootorrataste sektoris töötas (sh osade tootmine, turustamine ja hooldus) umbkaudu 150 000 inimest.

2.4 Tootjad on väga erinevas olukorras: mõned tegutsevad maailmatasandil kõikides sektorites (eri otstarbeks mõeldud ja erineva silindrimahuga mootorrattad, erineva silindrimahuga motorollerid, mopeedid, kolme- või neljarattalised mootorrattad) või väga spetsiifilistes sektorites, teised tegutsevad riigi- või isegi kohalikul tasandil, olles toodangu mahu ja tootmisprotsessi alusel mõnikord võrreldavad käsitöölistega.

2.5 2008. aasta viimases kvartalis sektorit tabanud kriisi tagajärjel vähenenud nõudlus tõi kogu sektori jaoks kaasa terve rea negatiivseid mõjusid, millel olid tõsised struktuurilised ja tööhõivealased tagajärjed (nõudlus vähenes 31 %, mis tõi endaga kaasa 35 %-lise languse kogukäibe ja tellimuste osas, mõjutades negatiivselt ka tööhõivet). 2008. aasta viimasest kvartalist kuni 2010. aasta viimase kvartalini oli langus ELi turul 33 %. Nõudluse vähenemine põhjustas ka käibe ja tellimuste vähenemist ning mõjutas tööhõivet negatiivselt nii tootmisektoris (enamasti tähendas see vähem hooajatööd, lühemaid tööpäevi ja koondamistasusid) kui ka varustajate ning edasimüügi, remondi- ja hooldussektoris (hinnanguliselt 25 % vähem tööjõudu 2010. aastal võrreldes 2007. aastaga) ⁽⁵⁾.

Sellise olukorra taustal võeti vastu komisjoni ettepanek KOM(2010) 542, mille kohta soovib komitee arvamuse kaudu oma seisukohta väljendada.

3. Euroopa Komisjoni ettepanek

3.1 Euroopa Komisjon võttis 4. oktoobril vastu määruse ettepaneku kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite ja väikeste neljarattaliste mootorsõidukite tüübikinnituse ja turujärelevalve kohta. Ettepanekus on kasutatud paralleelset lähenemisviisi. Raammäärus, mille kohta komitee esitab siinkohal oma seisukohad, läbib kaasotsustamismenetluse; sellele järgnevalt võetakse 2012. aasta jooksul komiteemenetluse teel vastu neli määrust (delegeeritud õigusakti):

1. keskkonnamõju ja mootori võimsus;

2. sõiduki kasutusohutuse nõuded ja sellega seotud aspektid;

3. sõiduki konstruktsiooni käsitlevad nõuded;

4. haldusnorme sisaldav rakendusakt.

Komisjoni kava kohaselt jõustub kogu pakett 1. jaanuaril 2013.

3.2 Komitee toetab valitud õigusala lähendamist, mille eesmärk on järk-järgult vähendada keskkonnamõju ja parandada sõidukite turvaomadusi, samuti lihtsustada õigusakte L-kategooria sõidukite tüübikinnituse kohta, viies sisse uued alamkategooriad. Lihtsustamise käigus tunnistatakse kehtetuks 13 direktiivi ning võimalusel püütakse rakendada ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni ⁽⁶⁾ määruseid. Lisaks on komiteel heameel, et uuendatakse rõhuasetust turujärelevalvele, mida on vaja selleks, et tagada võrdsed konkurentsitingimused ja kaitsta tarbijaid peamiselt Kagu-Aasiast pärit mittevastavate toodete eest.

4. Üldmärkused

4.1 Komitee hindab kõrgelt komisjoni ettepanekut tervikuna, eriti kohaldamise tähtaegade järkjärgulisust, ent on ka teatud aspekte, mida tuleb koos Euroopa Parlamendi ja nõukogu arutada, et tagada tasakaalustatud, kulutasuvaid meetmeid sisaldav õigusakt, pidades esmajoones silmas sektori eripära ja praegust majandus- ja finantskriisi.

4.2 Komitee arvates vajab esimesena tähelepanu sõidukite uute omaduste sisseviimise ajakava, mis peab andma tootjatele pärast määruse tervikteksti ja delegeeritud õigusaktide heakskiitmist piisava üleminekuaja eri sätete rakendamiseks. Kuna delegeeritud õigusaktid peaksid valmima mitte enne 2012. aasta lõppu, on komitee seisukohal, et kogu paketi kohaldamise kuupäev peaks olema 1. jaanuar 2014, jättes sel viisil tootjatele ja sõidukiosade tarnijatele piisava üleminekuaja. Üleminekuajal on tootjatele vajalik selleks, et neil oleks uutest nõuetest ülevaade ning et nad saaksid koos osade tarnijatega töötada välja sobivad lahendused ettepanekus sisalduvate sätete täitmiseks.

⁽⁵⁾ Andmed Itaalia kohta, ANCMA (Associazione Nazionale Ciclo Moto-ciclo e Accessori).

⁽⁶⁾ United Nations Economic Commission for Europe (UNECE).

4.3 Seejärel tuleb uued nõuded tarbija jaoks mõistliku hinnaga tootmise rakendada. Eriti oluline on see praeguses majandusolukorras. Tulenevalt määruses kavandatud erinevate keskkonna- ja ohutussätete kohaldamisest, kasvavad hinnad tarbija jaoks prognoosi (7) kohaselt vahemikus 5–10 % kallimate sõidukite puhul (üle 750 cm³ silindrimahuga mootorrattad) ja kuni 30 % odavamate puhul (alla 300 cm³ silindrimahuga mootorrattad). 30 %-line hinnatõus tundub ebaproportsionaalsena ja võib mõjutada tarbijate ostukäitumist kitsendavalt, tuues kaasa sõidukipargi vananemise, millel on kahjulik mõju nii keskkonnale ja ohutusele kui ka tööstusele, tööhõivele ja ühiskonnale. Kogustest rääkides tuleb mainida, et ELis registreeritud mootorrattast üle 80 % kuuluvad väike- või keskklassi. Lisaks peab märkima, et kaks kolmandikku ELis registreeritud sõidukitest on alla 300 cm³ silindrimahuga, neist enamikku kasutatakse linnaliikluses sotsiaalse ja ametialase liikuvuse eesmärgil.

4.4 Keskkonna küsimustes kuulub toetus komisjoni kavale viia uued Euro-etapid järkjärguliselt sisse, kuid komitee märgib, et hübriidtehnoloogia näib olevat sattunud teatud määral halvemusse, kuna selle piirväärtus on sama mis diisli, ehkki praegu kasutavad need sõidukid peamiselt bensiini.

4.5 Ohutuse osas avaldab komitee toetust õigusalaselt lähemisele, mis pooldab mootorrattastel kaasaegse pidurisüsteemi kasutamist, kuid kordab, (8) et eri süsteemide kulutõhusust tuleb õigesti hinnata, võttes arvesse toodete eripära ja kasutamisharjumusi. Komitee pooldab kaasaegse pidurisüsteemi puhul tehnoloogia seisukohalt neutraalset lähenemisviisi, et võimaldada tootjatele vajalik paindlikkus ja innustada tarbija huvidest lähtuvat uuendustegevust.

4.6 Ehkki komitee hindab kõrgelt uue tüübikinnituse ettepanekus esitatud eri sätete kohaldamise kuupäevi, on tõenäoliselt vaja lisaega sõidukitele, mis on registreeritud praeguse tüübikinnituse kohaselt, kuna uute nõuetega kohanemine on seotud lisaprobleemide ja suurte väljaminekutega.

4.7 Komiteel on heameel ka kõrgendatud tähelepanu üle selliste sõidukite ümberehituse vastastele meetmetele, mille dünaamilised omadused ja mida käsitlevad turujärelevalve sätted on õigusaktidega piiratud, et välistada tüübikinnitusele mittevastavate sõidukite sattumist ELi turule. Neis valdkondades on tähtis roll liikmesriikidel, kes teostavad regulaarset kontrolli masinapargi üle ja sõidukite turustuskohtades.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Artikli 2 lõike 2 punktis g) on „sõidukid, mis on ette nähtud ja konstrueeritud peamiselt maastikul kasutamiseks ja katteta teedel liikumiseks” jäetud komisjoni ettepaneku kohaldamisalast välja. See põhjustab probleeme praeguste nn trial- ja enduro-mootorrattade tootmisele, mis senini kuulusid tüübikinnituse õigusakti kohaldamisalasse, ning tekitab subjektiivselt tõlgendamisest tulenevat ebakindlust teiste piiripealsete sõidukite väljajätmise osas. Komitee soovib jätta nn trial- ja enduro-mootorrattad (9) tüübikinnituse õigusakti kohaldamisalasse, muu hulgas selleks, et vältida kahjulikku keskkonnamõju, ning selgetele nõuetele tuginedes viia sisse erandid kaasaegse pidurisüsteemi kasutamises, mis on tingitud nende spetsiifilistest kasutamistingimustest.

5.2 Komitee väljendab rahulolu selle üle, et välja on jäetud vabatahtlik võimsuspiir 74 kW, mida praegu rakendatakse vaid ühes liikmesriigis, aidates sel viisil kaasa ELi siseturu väljakujundamisele.

5.3 Komiteel on kahtlusi, kas pardadiagnostika kasutamise nõue L1 ja L2 mopeedide puhul on proportsionaalne, kuna meetme tehniliste mõjudega seonduvad kulud on ebaproportsionaalsed kõnealuste sõidukite madala ostuhinna suhtes (umbes 1 000 eurot). Komitee rõhutab, et mopeedidel on sotsiaalne roll, tagades noortele ja neile elanikkonna rühmadele, kellele selliste sõidukite näol on tegu ainsa taskukohase isikliku liiklusevahendiga, liikuvuse ning juurdepääsu haridusele ja tööhõivevõimalustele linnades, kuid esmajoones maapiirkondades, kus võimalused ühistranspordi kasutamiseks on puudulikud.

5.4 Komitee märgib, et sõidukite „väikeseeriaste” puhul kohaldatavaid piirmäärasid on alandatud praegu kehtivalt 200-lt 100-le (L4e, L5Be, L6Be, L7Be), 50-le (L5Ae) ja isegi 20-le (L1Ae, L1Be, L2e, L6Ae, L7Ae). Komitee on arvamisel, et need piirmäärad on sektori paljude VKEdes seisukohalt liiga madalad ja ebapraktilised; seega teeb komitee ettepaneku säilitada senine 200 sõiduki piirmäär, et võimaldada kõnealustele VKEdele piiratud erandite tegemist väikeettevõtete jaoks liiga kulukate tüübikinnituse nõuete osas.

(7) Allikas: ACEM. Vt http://circa.europa.eu/Public/irc/enterprise/automotive/library?l=/mcwrg_motorcycle/meeting_june_2009&vm=detailed&sb=Title

(8) CESE 1187/2010, „Liiklusohutuse strateegilised suunised aastani 2020”, september 2010.

(9) Määratlus on esitatud direktiivi 2002/51/EÜ artikli 2 lõikes 4.

5.5 Komitee leiab, et ettepanek I lisas toodud L6e ja L7e neljarattaliste sõidukite suurima massi kohta on ennatlik. Ehkki suurim mass näib püsivat muutumatuna, nimetatakse seda nüüd sõidukorras sõidukite massiks. Juba iseenesest on see rangem, kuid mis veelgi enam – arvesse ei võeta lisamassi,

mis kaasneb II lisas esitatud uute nõuetega, mis ei piirdu üksnes eesmist ja tagumist allasõidutõketega. Kuna uute nõuete tehnilised spetsifikatsioonid kehtestatakse delegeeritud õigusaktides, on komitee seisukohal, et suurim mass tuleks sätestada tehnilistes spetsifikatsioonides.

Brüssel, 19. jaanuaril 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta”

KOM(2010) 482 lõplik – 2010/0251 (COD)

(2011/C 84/07)

Pearaportöör: **Peter MORGAN**

7. oktoobril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 13. oktoobril 2010 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta”

KOM(2010) 482 lõplik – 2010/0251 (COD).

Komitee juhatus tegi 20. oktoobril 2010. aastal käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011. aastal (20. jaanuari istungil) pearaportööriks Peter Morgani ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 200, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Reaktsioonina Lehman Brothersi krahhi järgsele turu kokkuvarisemisele keelustasid Ühendkuningriik ja teised riigid finantsasutustes aktsiate lühikeseks müügi. Kreeka riigivõlakriisile reageerides keelustasid Saksamaa ametiasutused teatud Saksamaa finantsasutuste aktsiate, euroala riigivõla ja euroala riigivõlaga seotud katteta krediidiriski vahetustehingute lühikeseks müügi. Kõnealuses määruses, mis kuulub finantsregulatsiooni ja -järelevalve läbivaatamise alla, teeb Euroopa Komisjon ettepaneku töötada Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutuse (EVJA) raames välja ühtne raamistik lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute haldamiseks kogu Euroopa Liidus. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab algatuse üle heameelt, sest sellega kõrvaldatakse üksteisele vastukäivad süsteemid ja tuuakse selgust asjaomasesse finantsturgude valdkonda.

1.2 Komitee usub, et üldiselt on tulemused optimaalsed siis, kui turgudel lubatakse kehtestatud reguleerivas raamistikus vabalt toimida. Komitee rõhutab, et oluline on selle valdkonna jäämine EVJA vastutusalasse. Kui EVJA hinnangul on olukord ebasoodne, on EVJA-l õigus

— keelata isikutel igasugune kauplemine või piirata tehingute väärtust;

— keelata isikutel lühikeseks müügi tehingute sõlmimine või kehtestada neile tehingutele tingimused;

— keelata riigivõla krediidiriski vahetustehingud;

— piirata riigivõla krediidiriski vahetustehingute väärtust;

— nõuda lühikeseks müügi tehingute avalikustamist.

1.3 Üldiselt eeldab komitee, et neid volitusi teostavad kõigepealt liikmesriigi pädevad asutused. Liikmesriikide võetavate meetmete koordineerimine EVJA poolt vastab olemasolevate vajadusele ning on äärmiselt kasulik. Komitee eeldab, et EVJA sekkumine on erakorraline, nagu on ette nähtud määruse artiklis 24.

1.4 Komitee tervitab ettepanekut võtta vastu reguleeriv raamistik, millega antakse pädevatele asutustele volitused nõuda määruse reguleerimisalasse kuuluvate finantsinstrumentidega seoses suuremat läbipaistvust. Sellest on igapäevaselt kasu nii reguleerivatele asutustele, investoritele kui ka turgudele. Kui edaspidi tuleb arutluse alla sekkumine, siis võime loota, et reguleerivad asutused on varasemast paremini informeeritud.

1.5 Komitee pooldab ettepanekut seadustada ühtlustatud raamistikus volitused kehtestada lühikeseks müügile ajutised piirangud juhul, kui turu stabiilsus on ohus. Komitee märgib, et turu ebastabiilsuse hindamise objektiivsed meetmed on veel määratlemata. Märkimisväärse hinnalanguse praegune 10 %-ne künnis võib olla mõningate finantsinstrumentide jaoks liiga madal.

1.6 Eelmises punktis 1.5 nimetatud aspekte arvestades leiab komitee, et katteta krediidiriski vahetustehingute otsene keeld igas olukorras ei oleks õigustatud.

1.7 Komitee leiab, et katteta lühikeseks müügi kavandatud arvelduskord võiks olla tõhusam, kui tagatud oleks vähemalt päevasisene paindlikkus lühikeste positsioonide katmiseks. Üsna paindlik USA mudel peaks pakkuma piisava kindluse, seadmata turu korraldajaid ebasoodsasse olukorda.

1.8 Komitee toetab ettepanekut kehtestada aktsiatehingute avalikustamise kahetasandiline kord, mille raames toimub avaldamine esmalt eraviisiliselt ja seejärel avalikult. See annab asjakohast teavet nii reguleerivatele asutustele kui ka turule.

1.9 Komitee on kahtleval seisukohal lühikeseks müügi korralduste märgistamise sätete suhtes. See on väga keerukas, selle kasulikkus on küsitav ja see oleks koormaks kõigile ELi kauplejaskonnale. Teised läbipaistvusmeetmed näivad olevat täiesti piisavad, et EVJA ja pädevad asutused saaksid turgusid kontrollida.

1.10 Riigivõla kriisi puhkedes on riigivõlaga seotud krediidiriski vahetustehingud olnud euroala hirmude keskmes. Kriisi majanduslikud ja sotsiaalsed aspektid teevad komiteele väga suurt muret. Komitee leiab, et katteta krediidiriski vahetustehingud süvendasid kriisi, ja seetõttu väljendab heameelt määruse ettepaneku üle. Komitee nõustub komisjoni seisukohaga, mis on esitatud määruse seletuskirja põhjendustes 16 ja 17: „aktsiate või riigi võlakohustuse katteta lühikeseks müük võib mõnikord suurendada arvelduse ebaõnnestumise ja volatiilsuse riski. [...] Riigi võlakohustuse ja riigi võlakohustuse krediidiriski vahetustehingutega seotud meetmed, sealhulgas suurema läbipaistvuse nõuded ja katteta lühikeseks müügi piirangud peaksid olema proportsionaalsed, piiramata samas likviidsust riigivõlakirjade turul ja riigivõlakirjade repoturul.”

1.11 Kokkuvõttes kiidab komitee heaks EVJA reguleeriva rolli, nagu see on määruks määratletud. Üleliigne sekkumine võib muuta turud ebastabiilseks. Komitee väljendab heameelt turu läbipaistvust käsitlevate sätete üle ja loodab, et need osutuvad väga kasulikuks. Komitee toetab enamikke tehnilisi sätteid, välja arvatud eelpool kirjeldatud mureküsimused.

1.12 Arvestades kahju, mida võib kontrollimatu riigivõlg tekitada kõigile kodanikele, ootab komitee, et EL võtaks riigivõla edasises haldamises globaalse juhtpositsiooni.

2. Sissejuhatus

Lühikeseks müük

2.1 Mõiste „lühikeseks müük” tähendab selliste aktsiate müümist, mida müüja ei oma, vaid mille ta on laenanud. Aktsiaid laenuks andvad asutused võtavad tasu, mis annab neile lisasissetuleku. Laenuvõtja müüb aktsiad hinnalanguse ootusel, et siis aja jooksul aktsiad odavama hinnaga tagasi osta ja laenuandjale tagastada, mis jätab laenuvõtja kasumisse. On selge, et lühikeseks müük on riskantne. Aktsiate laenamine võib toimuda enne nende müüki (katteta lühikeseks müük) või pärast müüki (katteta lühikeseks müük).

2.2 Lühikeseks müüki võidakse kasutada paljudel eesmärkidel. Kuna nii üksikute aktsiate hind kui ka üldine aktsiaturuhind võib nii langeda kui ka tõusta, siis on aktsiaportfellil, mille positsiooni väärtust suurendab turuhinna tõus (pikk positsioon), turuhinna languse korral oht kaotada väärtusest. Selliseid pika positsiooniga portfelle on võimalik kaitsta lühikese positsiooniga komponendi abil. Kui paljud asutused järgivad ainult pikka positsiooni, siis mõned järgivad ainult lühikest. On vaieldav küsimus, kumb on kõige spekulatiivsem: kas turuhinna tõusule lootev ainult pika positsiooniga portfell või hinnalangusele lootev lühikese positsiooniga portfell.

2.3 Lühikeseks müüki kasutavad väga paljud erinevad turuosalised, alates traditsioonilistest fondivalitsejatest, nagu pensionifondid ja kindlustusseltsid, kuni investeerimispankade, riskifondide ja turutegijateni. Ka üksikinvestorid võivad kasutada lühikeseks müüki oma investeerimisstrateegia osana. Tavalises turuolukorras peetakse lühikeseks müüki õiguspäraseks investeerimisviisiks.

2.4 Nagu komisjoni õigesti ütleb, on lühikeseks müük väljakujunenud ja tavapärane tegevus enamikel finantsturgudel ning seda ei tohiks segi ajada turu kuritarvitamisega, mida ELis reguleeritakse eraldi. Lühikeseks müük mõjutab finantsturgusid positiivselt, sh tunduvalt parem hinnakujundus, hinnamullide ohu vähenemine ja suurem turu likviidsus.

2.5 2008. aasta septembris, mõned päevad pärast Lehman Brothersi maksevõimetu muutmist keelustas Ühendkuningriik börsil noteeritavatel finantseerimisasutustel aktsiate lühikeseks müügi. Mitmed teised riigid, sh USA, kehtestasid sarnased piirangud, aga eri pikkusega ajavahemikeks. ELi uue määrusega hoitakse ära selliste korratute meetmete kordumine.

2.6 Kõrge riskitasemega tuletisinstrumentide mürgisus, selle tõve viiruslik levik ja krahhi suur ulatus panid loomulikult reguleerijad tegutsema, kuigi nende tuletisinstrumentide mõju kriisi kulgemisele on vaieldav. On raske ette kujutada sarnast kriisi tulevikus, aga igal juhul on nüüd paigas raamistik, et järelvaatajad ja reguleerijad saaksid sobivalt reageerida.

Krediidiriski vahetustehingud

2.7 Krediidiriski vahetustehingud on tuletisepingud, mis on seotud nende aluseks olevate võlaväärtpaberitega, nagu ettevõtte või riigivõlakirjad. Neid kasutatakse kindlustusena kõnealuse võlakohustuse täitmata jätmise vastu. Kaitse ostja maksab kord kvartalis kaitse müüjale kindlustusmakseid ehk hinnavahe. Krediidiriski vahetustehingu hinnavahe on summa, mis tuleb maksta nende säilitamiseks, ning see suureneb vastavalt sellele, kui suureks hinnatakse aluseks oleva üksuse lepinguliste kohustuste täitmata jätmise riski.

2.8 Kui laenuvõtja ei täida lepingulisi kohustusi, siis maksab kaitse müüja ostjale võlakirja nimiväärtuse ja saab vastu füüsilise võlakirja. Lepinguliste kohustuste täitmata jätmise võib tähendada selliseid sündmusi nagu maksmata jätmine, ümberstruktureerimine ja pankrot. Enamiku krediidiriski vahetustehingute väärtus jääb 10–20 miljoni USA dollari vahemikku ja nende tähtaeg on 1–10 aastat. Krediidiriski vahetustehing on sarnane krediidikindlustusele, kuid krediidiriski vahetustehingutele ei kehti kindlustuseeskirjad.

2.9 Samuti saavad investorid osta ja müüa kaitset ilma kindlustatavat võlga omamata. Need katteta krediidiriski vahetustehingud võimaldavad kauplejalte spekuloida võla emissioonidega ja emitendi usaldusväärsusega. Näiteks kui General Motorsi tarnija oleks olnud mures, et General Motors võib olla maksejõuetu, siis oleksid General Motorsi võlakirjade katteta krediidiriski vahetustehingud kaitset pakkunud. Samamoodi saavad riigivõlainstrumentidesse investeerijad kasutada krediidiriski vahetustehinguid, et luua valitud võlakirjade kunstlikke pikki ja lühikesi positsioone, mis võib mõnel juhul olla parem viis portfelli loomiseks.

2.10 Oluline on teha vahet katteta krediidiriski vahetustehingute ning aktsiate katteta lühikeseks müügi vahel. Viimasel juhul laenuks võetud aktsia müüakse, mis võib olla problemaatiline kontseptsioon. Katteta krediidiriski vahetustehingute puhul müüki ei toimu. Huvitatud ostja ostab huvitatud müüjalt võlakirja optionsiooni. Nagu igal turul, määratakse hind kindlaks. Aluseks oleva võlakirja tootlusest selgub, kumb pool kasu saab. Katteta krediidiriski vahetustehingud moodustavad suurima osa krediidiriski vahetustehingutest.

2.11 2010. aasta mais teatas Saksamaa euroala riikide katteta krediidiriski vahetustehingute keelamisest, samuti euroala riigivõla ja teatud Saksamaa finantsasutuste aktsiate katteta lühikeseks müügi keelamisest. Otsust põhjendades viitas reguleerija

„võlaväärtpaberite hindade erakordsele volatiilsusele”. Saksamaa selline tegevus oli teistele liikmesriikidele üllatav ja häiris turgu. Samamoodi nagu aktsiate lühikeseks müügi puhul, hoitakse ELi uue reguleerimispedevuse ja eeskirjadega tulevikus ära sellise ootamatu ühepoolse tegevuse kordumine.

2.12 Kuigi keskendumine krediidiriski vahetustehingutele on õigustatud, on ometi oht, et nii tegeletakse probleemi sümptomiga, mitte põhjusega. Põhjuseks on lahendamata poliitiline ja majanduslik dilemma: rahaliit peab toime tulema võlakriisiga. See dilemma on tekitanud majandusliku ebakindluse. Laenuandjad peavad katma oma riskid, oportunistid üritavad ebakindlusest kasumit saada ja üht on teisest raske eristada. Pangad võivad küll olla kasusaajad, aga euroala valitsused loovad neile selleks kõik võimalused.

2.13 Eeltoodu valgel ja arvestades kahju, mida võib kontrollimatu riigivõlg tekitada kõigile kodanikele, ootab komitee, et EL võtaks riigivõla edasises haldamises globaalse juhtpositsiooni.

3. Määruse põhisisu

3.1 Ettepanek hõlmab aktsiaid ja nendega seotud tuletisinstrumente, riigivõlakirju ja nendega seotud tuletisinstrumente ja riigivõlakirjade emitentidega seotud krediidiriski vahetustehinguid.

3.2 Ettepanekuga kohaldatakse läbipaistvusnõudeid neile füüsilistele või juriidilistele isikutele (edaspidi „isikud”), kes omavad ELi aktsiates või ELi riigivõlas olulise suurusega lühikesi netopositsioone või ELi riigivõlas olulise suurusega krediidiriski vahetustehingute positsioone.

3.3 Aktsiate puhul nähakse ette kahetasandiline läbipaistvusmudel: kui positsioon ületab madalama künnise või langeb alla selle, tuleb sellest teatada ainult reguleerivale asutusele, kõrgema künnise puhul tuleb see aga avalikustada turule.

3.4 Madalamaks künniseks on pakutud 0,2 % emiteeritud aktsiakapitalist. Ülemine künnis on 0,5 %.

3.5 ELi riigivõla puhul tuleb reguleerivale asutusele teatada

— lühikestest riigivõla netopositsioonidest,

— riigivõla krediidiriski vahetustehingute katteta positsioonidest.

3.6 Teatada tuleb ka sellest, kui lühikesed positsioonid võetakse kas börsiväliste tehingutega või tuletisinstrumentide, näiteks optsoonide, futuuride jne kaudu.

3.7 Samuti on olemas nõue, et lühikeseks müük tuleb kõigis kauplemiskohtades märgistada nii, et kauplemiskoht saab iga päev avaldada teabe kauplemiskohas toimunud lühikeseks müügi mahtude kohta.

3.8 Aktsiate või riigivõlainstrumentidega lühikeseks müügi tehingut tegevatel isikutel peavad olema müümisel asjaomased finantsinstrumentid laenuks võetud, sõlmitud kokkulepe finantsinstrumentide laenuks võtmiseks või sõlmitud muu kokkulepe, millega tagatakse finantsinstrumentide laenuks võtmine, nii et tähtpäeval saaks teostada arvelduse.

3.9 Kui isik, kes on aktsiaid lühikeseks müünud, ei suuda aktsiaid õigel ajal arvelduseks üle anda, omandab tehingu lõpuleviimiseks aktsiad kauplemiskoht ja nõuab kulud sisse lühikeseks müüjalt. Lühikeseks müüja maksab kuni müügitehingu lõpuleviimiseni päevaintressi.

3.10 Erinevates riikides on erineva pikkusega arveldusperioodid. Üldiselt on arveldused teema, millega tuleb edasi tegeleda.

3.11 Erakorralises olukorras võib olla vajalik keelata või piirata lühikeseks müüki, mis muul juhul oleks õiguspärane või ei oleks eriti riskantne. Sellisel juhul peaks pädevatel

asutustel olema volitus ajutiselt kehtestada täiendavaid läbipaistvusnõudeid või piiranguid turul.

3.12 Sellistel meetmetel on järelmõju kogu ELis ja seepärast on Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele (EVJA) ette nähtud kaks olulist rolli: sekkumise kooskõlastamine liikmesriikide vahel ja iga liikmesriigi kehtestatud piirangute kinnitamine, eelkõige mis tahes piirangu kestuse kinnitamine.

3.13 Kui olukorral on piiriülene mõju ja EVJA otsustab, et pädeva asutuse võetud meetmed on ebapiisavad, võib EVJA otsesekkuda, tühistades liikmesriigi pädeva asutuse otsused.

3.14 Komisjonile on antud volitus määratleda täpsemalt kriteeriumid ja tegurid, mida nii EVJA kui ka pädevad asutused peavad arvestama, hinnates, kas kahjulikud sündmused või muutused ohustavad tõsiselt finantsstabiilsust või usaldust turul.

3.15 Pädevatel asutustel on õigus keelata väga lühikeseks ajaks finantsinstrumentide lühikeseks müük või piirata tehinguid muul viisil eesmärgiga peatada korrapärase hinnalangus. See „kaitseüliliit” funktsioon rakenduks objektiivsete kriteeriumide alusel.

3.16 Ettepanekuga antakse pädevatele asutustele eeskirjade jõustamiseks kõik vajalikud volitused. Ettepanekus nõutakse, et liikmesriigid sätestaksid eeskirjad ettepaneku rakendamiseks ja jõustamiseks vajalike haldusmeetmete, karistuste ja rahatrahvide kohta.

Brüssel, 20. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Roheline raamat „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem” ”

KOM(2010) 365 lõplik

(2011/C 84/08)

Raportöör: **Petru Sorin DANDEA**

Kaasraportöör: **Krzysztof PATER**

9. juulil 2010 otsustas Euroopa Komisjon konsulteerida vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Roheline raamat „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem”

KOM(2010) 365 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 16. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011. aastal (20. jaanuari 2011. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 185, vastu hääletas 9, erapooletuks jäi 8.

1. Peamised soovitused

1.1 Nagu on kirjas **rohelistes raamatus „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem”**, on liikmesriikidel vabadus määratleda oma sotsiaalkindlustussüsteemide aluspõhimõtted ning nad on täielikult vastutavad nende määratlemise ja seega ka oma pensionisüsteemide kujundamise ja toimimise eest. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab siiski, et kooskõlastatud ELi tasandi lähenemisviis võib aidata kaasa sidususe saavutamisele ja tagada, et liikmesriikide pensionisüsteemid on kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegia sotsiaal- ja tööhõivesammastega, arvestades, et tööhõive küsimus on pensionisüsteemide jätkusuutlikkuse seisukohalt eluliselt tähtis. Komitee märkusi tuleks arvesse võtta tervikuna, mitte üksikult.

1.2 Pensionisüsteemide reform otsustatakse riigi tasandil, võttes arvesse konkreetse riigi olukorda ja ajalugu, ning selle eesmärk on tagada piisav ja jätkusuutlik pensionisüsteem. ELi eeskirjadega ei tuleks ühtegi konkreetset pensionireformi liiki otseselt ega kaudselt soodustada või kahjustada. Komitee rõhutas oma 2000. ja 2004. aasta arvamustes ⁽¹⁾ vajadust jätta kõnealune küsimus sotsiaalpartnerite otsustada. Vaatamata liikmesriikide pensionisüsteemide suurtele erinevustele on komitee arvamusel, et leidub piisavalt ühisjooni, millega võib tegeleda ELi tasandil (alates poliitika kooskõlastamisest kuni reguleerimiseni), ilma et ületataks ELi pädevust kogumisskeemide valdkonnas.

1.3 Rohelises raamatus esitatud ettepanekud tuleb seada üldisesse sotsiaalse turumajanduse konteksti. Kriis mõjutab negatiivselt majanduskasvu, tööhõivet ja pensionide valdkonda. EL saaks täita oma toetavat rolli nii, et kehtestab samal ajal majanduse elavdamist soodustavad struktureeritud poliitikameetmed kvaliteedile suunatud majanduskasvu suurendamiseks aktiivse tööturupoliitika, kutseõppe, investeeringute ja innovatsiooni kaudu, aidates seega luua rohkem ja paremaid töökohti. See stabiliseeriks praeguseid jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeeme liikmesriikides. Kõnealused pensioniskeemid toimivad kriiside korral tõhusate „amortisaatoritena”. Enne võimalikku üleminekut täielikult solidaarsusel põhinevatelt pensioniskeemidelt segaskeemidele (jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemid ja pensionifondid) peaksid liikmesriigid – kasutades muu hulgas põhjendust, et solidaarsusel põhinevad jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteemid suurendavad avaliku sektori eelarvepuudujääki – silmas pidama, et kogumispensioniskeemid ei aita inimestel majanduskriiside tagajärgedest jagu saada, vaid võivad hoopis ise igas finants- ja börsikriisid nõrgeneda.

1.4 Euroopa elanikkond vananeb vähese sündimuse ja oodatava eluea pikenemise tõttu. Komitee nõustub, et demograafilisi prognoose tuleks regulaarselt analüüsida ja jälgida, võimaldamaks pensionisüsteemide küllaldast ja õigeaegset kohandamist muutuva olukorraga. Ent neid prognoose, sh avaliku sektori pensionidele tehtavate kulutuste prognoose, tuleb kasutada ja vaadelda ettevaatlikult, sest need võivad sisaldada palju eeldusi, mida on pikaajaliselt raske prognoosida ⁽²⁾. Eurostati eeldus, et oodatav eluiga tõuseb ELis järgmise 40 aasta jooksul 7 aasta

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused: EÜT C 14, 16.1.2001, lk 50 ja ELT C 157, 28.6.2005, lk 120.

⁽²⁾ 2000. aastal 2010. aastaks tehtud OECD, Eurostati ega isegi ÜRO prognoosid ei vastanud tegelikule arengule.

võrra, põhineb küll parimate ekspertide teadmistel, kuid ei saa siiski olla kindel. Eluea edasist pikenedamist võib mõjutada elu- ja töötingimuste muutumine. Komitee arvates ei ole komisjoni rohelises raamatus esitatud ettepanekutes, mis lähtuvad eelkõige demograafiast ja 50 aasta prognoosidest, arvestatud seda, et kriisi mõju pensionisüsteemile on tingitud pigem töökohtade ja investeeringute puudusest kui demograafilisest olukorrast.

1.5 Komitee kahtleb, et vaid ametliku pensioniea tõstmine võib lahendada demograafiliste küsimustega kaasnevad probleemid. Komitee arvab pigem, et see võib suruda miljonid eakad inimesed, eriti naised, allapoole vaesuspiiri. Tegelikku pensionilemineku iga tuleb tõsta kehtiva ametliku pensionieani, kasutades algatusi, mis edendaksid tööelu pikendamist ning mida toetaks tõhus majanduskasvu ja tööhõivepoliitika. Ainult tõeline aktiivsena vananemist edendav poliitika, millega püütakse suurendada koolitusel ja elukestvas õppes osalemist, võib jätkusuutlikult tõsta nende eakate inimeste tööhõivemäära, kes lahkuvad tööturul varakult terviseprobleemide, töö intensiivsuse, enneaegse koondamise ja koolitus- või tööturule naasmise võimaluste puudumise tõttu. Lisaks sellele võib ametliku pensioniea tõstmine suurendada survet sotsiaalkindlustuse teistele sammastele ⁽³⁾ (nt invaliidsuspensionid või miinimumsissetulek) – nagu juhtus mõnes liikmesriigis –, mis muudaks riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tugevdamise ebareaalseks. Seetõttu tuleb seda kaaluda vabatahtlikkusel alusel.

1.6 Pensioniea automaatse kohandamise süsteemi, milles lähtutakse oodatava eluea pikenedamisest või demograafilistest muutustest, peetakse ohtlikuks kogu ühiskonnale, mistõttu komitee seda ei toeta. Enamiku kõnealuste mehhanismidega tõstetakse automaatselt pensioniiga vastavalt oodatava eluea pikenedamisele ja muudele majanduse või tööturu näitajatele. Selliseid põhimõttelisi otsuseid elutingimuste kohta peaksid langetama mitte arutud, vaid parlamendid pärast ulatuslikku avalikku arutelu, kuhu kaasatakse sotsiaalpartnerid ja teised olulised sidusrühmad. Kui mõni liikmesriik automaatse kohandamismehhanismi kasutusele võtab, peab ta varse võtma ka seda, et kuigi see vähendab avalikkuse arvet reformide vastu, võib juhtuda, et eakamate töötajate reaalsete töövõimaluste puudumisel nihutab see nende töötajate rahalise toetuse sotsiaalkindlustuse teistesse sammastesse. Selle mehhanismi tuim integreerimine pensioniskeemi – eesmärgiga muuta pensionid piisavaks ja jätkusuutlikuks – ei tooks seetõttu kaasa loodetud kasu.

1.7 Praeguse majanduskriisi mõju ulatub nii jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemide kui ka kogumisskeemideni, aga erinevalt. Tuleb rõhutada, et kui kohustuslikud kogumis-

skeemid mõnes liikmesriigis 1990. aastatel kasutusele võeti, siis vaadati nende rakendamist kui vahendit, millega vältida rahvastiku vananemise põhjustatud pensioniriske, nagu ohtu jätkusuutlikkusele või piisavusele. Finantskriis ja selle tagajärjed näitavad, et kohustuslikud kogumispensioniskeemid on avatud spetsiifilistele finantsriskidele. Ent majanduskriis ja vananemine mõjutavad ka jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeeme palkade kogusumma vähenemise tõttu. Praegu on selge, et nii majanduskriis kui ka rahvastiku vananemine võivad mõjutada erineval moel kõiki pensioniskeeme sõltumata nende rahastamise meetodist. Seetõttu on vaja kõnealuste skeemide ja majanduspoliitika head haldamist ja järelevalvet, et märkimisväärselt vähendada nende jätkusuutlikkust ohustavaid tegureid. Vaatamata ELis rakendatavate pensionisüsteemide mitmekesisusele tuleb nende süsteemide piisavuse ja jätkusuutlikkuse tagamise püüdlustes järgida terviklikku lähenemisviisi. Komitee arvates peab kohustuslikel jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemidel olema jätkuvalt põhiroll tulevaste pensionide tagamisel, mistõttu tuleks neile pöörata eritähelepanu, et pöörata ümber paljudes liikmesriikides täheldatud asendusmäärade vähenemise tendents.

1.8 Elanikkonna vananemise kontekstis sõltub riigi rahanduse jätkusuutlikkuse edukas tagamine ELi jõupingutustest järgmistes esmatahtsates valdkondades: tööhõive määra ja kvaliteedi toetamine, tootlikkuse suurendamine ja majandustulemuste parandamine, turvalise paindlikkuse suurendamine tööturul, elukestev õpe, sisseränne ja rändajate integreerimine. Komitee arvates peaksid komisjoni ettepanekud sisaldama soovitud keskenduda kõigile suunatud tööhõivekontseptsioonile, milles pakutakse kvaliteetset tööd igas vanuses inimestele, keskendudes eriti noorte integreerimisele tööturule, aktiivsena vananemise soodustamisele ning elukestvas õppes ja täienduskoolitustel osalemisele. Inimesed ootavadki juba praegu, et kõigil oleks tööd ja et töö oleks parem. Selle saavutamiseks on hädavajalik luua õiged tingimused uute töökohtade loomiseks.

1.9 Komitee rõhutab, et pensionisüsteem peab olema usaldusväärne ja piisav, mis eeldab uute rahaliste vahendite leidmist ja kasutuselevõttu, et tagada põlvkondadevaheline tasakaal. Ainult siis panustavad tulevased põlvkonnad pensionisüsteemi – mis on pensioniskeemide jätkusuutlikkuse keskne tingimus. Pensionisüsteemid peavad olema läbipaistvad ning teave ja statistika nende toimimise ja osalejate õiguste kohta peab olema kättesaadav ja mõistetav. Finantsalased teadmised tuleks lisada kooli õppekavasse.

1.10 Komitee kutsub liikmesriike ja komisjoni muutma sooline võrdõiguslikkus reaalsuseks. Meeste ja naiste erinev pensionilemineku iga tuleb läbi vaadata. Hüvitiste ja demograafiliste tegurite omavaheline seos koosmõjus naiste varasema pensionilemineku eaga seab naised vanemas eas vaesusohu. See suurendab juba niigi suurt riski, et naised teenivad väiksema pensioni, sest neil on väiksemad palgad (meeste ja naiste palgaerinevus), nad on pikemalt vanemapuhkusel ja neil suurem oht

⁽³⁾ See juhtus viimase 10 aasta jooksul mõnes liikmesriigis. Eurostat: Population and social conditions; Statistics in focus 40/2009.

pikaajaliselt töötuks jääda. Samuti on naiste tööalane karjäär ebastabiilsem. Sellega seoses on tähtis vältida pikaajalist eemalejäämist tööturust. Näiteks paremad võimalused laste ja eakate eest hoolitsemiseks kergendaksid naiste jaoks tunduvalt tööturule sisenemist ja sinna jäämist. Komitee kutsub liikmesriike üles rakendama neis küsimustes konkreetseid poliitikameetmeid.

1.11 Komitee kinnitab taas, et pensionid ei ole „tunnustus”, nagu on väidetud rohelistes raamatus, vaid pigem edasilükatud palkade või säästmise vorm, sõltumata pensionisüsteemi liigist. Pensionärid on väga oluline sotsiaal-majanduslik rühm ning neid ei tohiks näha koormana, vaid oluliste majandusosalistena, kes moodustavad keskmiselt 25 % elanikkonnast, kes suurendavad üldist majandusnõudlust.

1.12 Tuleks arvestada seda, et isegi neis liikmesriikides, kus kasutatakse jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteeme, ei saa vabatahtlikke kogumisskeeme rahastada üksnes raha säästa suutvate töötajate arvelt. Kohustuslike kogumispensionisüsteemide üldine kasutuselevõtt ja nihe jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteemidelt kogumispensionide suunas ei tohi põhjustada ebavõrdsust ega ohustada tulevaste pensionäride sissetulekut.

1.13 Pensionide piisavust ja jätkusuutlikkust tuleks pidada esmatähtsaks nii makromajanduslikust kui ka sotsiaalsest vaatepunktist. Kuna tegemist on majanduse jaoks olulise küsimusega, peaksid vastutavad asutused kaaluma muid pensionisüsteemide rahastamise võimalusi või täiendavaid lahendusi, mis oleksid alternatiiviks töötasu pealt kinnipeetavatele maksudele.

1.14 Komisjon peaks julgustama liikmesriike rakendama riiklike pensioniskeemide reforme, millega suurendatakse pensioniskeemide piisavust, jätkusuutlikkust ja kindlust ning milles tagatakse sotsiaalpartnerite aktiivne osalus ja kaasatus.

2. Vastused Euroopa Komisjoni esitatud küsimustele

2.1 Kuidas saab EL kaasa aidata liikmesriikide jõupingutustele pensionisüsteemi piisavuse parandamisel? Kas EL peaks püüdma paremini määratleda, mida piisav pensionipõlve sissetulek tähendab?

2.1.1 Komisjonil tuleks kõigepealt määratleda ELi tasandil juhtpõhimõtted piisavuse mõiste kohta. Pension peab pakkuma materiaalse turvalisuse ja tagama väärikuse. Liikmesriikide toetamiseks on palju ELi vahendeid. Nende hulgas on avatud koor-

dinatsiooni meetod, stabiilsuse ja majanduskasvu pakt ning Stockholmi strateegia⁽⁴⁾. Lisaks sellele võimaldab Euroopa Liidu toimimise leping võtta vastu sotsiaalkindlustus- ja pensioniskeeme käsitlevaid eeskirju ELi tasandil. Komitee tunnistab, et selle valdkonna reguleerimine ELi tasandil on raske, kuid komisjon võiks hinnata olemasolevat reguleerivat raamistikku ja vajadusel selle läbi vaadata eelkõige kogumispensioniskeemi seisukohast vähemalt järgmistes küsimustes:

— kogumispensioniskeemide investeringute usaldusjärelvalve aspektid;

— kogumispensioniskeemide soolised aspektid;

— kõigi kogumispensioniskeemide maksevõime;

— kogumispensioniskeemide halduskulud;

— erainstitutsioonide hallatavate pensioniskeemide garantiisüsteemid.

2.1.2 Hindamise käigus peaks konkreetsemalt analüüsima arengut erainstitutsioonide hallatavates ja individuaalsel valikul põhinevates kohustuslikes kogumispensioniskeemides, mis mõnes liikmesriigis 1990. aastate lõpus kasutusele võeti. ELi olemasolevad eeskirjad tuginevad nende riikide kogemustele, mille pensionisüsteemis sellised lahendused puuduvad. Seetõttu peaks komisjon eriti keskenduma kohustuslikele kogumispensionisüsteemidele. Seejuures tuleks käsitleda järgmisi punkte:

— selliste skeemide varade haldamine riigi rahanduse seisukohalt;

— valuutariski küsimus;

— nõuetekohase järelvalve tagamine, garanteerimaks, et kõnealused skeemid, millel on teatavad riiklikud tagatised, on piisavalt turvalised.

Komitee soovib olla reformimisel ettevaatlik, sest kui suunata praegu jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteemidesse tehtavatest sisse maksetest üks osa ümber kogumisskeemidesse, ei tohi see nõrgendada jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteeme, tagamaks, et tulevased pensionärid sellest reaalselt kasu saaksid. Tõhusa reguleerimise puudumine suurendab finantsriski ja seda eelkõige majanduskriisi aegadel. Pensionifondide investeringutes tuleks arvestada vajadust jaotada varasid eluiga arvestades.

⁽⁴⁾ Nõukogu järeldused, 2001. aasta märts.

2.1.3 Komitee leiab, et sotsiaalkaitsekomitee ja selle alluvuses tegutsev näitajate alltöörühm, keda toetaksid majanduspoliitika komitee ja selle alluvuses tegutsev vananeva elanikkonna töörühm, võiksid avatud koordineerimise meetodi raames arendada ja parandada vahendeid, mille abil hinnata elanikkonna vananemise võimalikku mõju riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ja inimväärsete pensionide tagamisele. Pensionäride majapidamiste vaesusohu arvutamine Eurostati üldise meetodi järgi ei kajasta piisavalt pensionäride vaesusohu, arvestades nende majapidamiste tulude ja kulude erinevat struktuuri. Pensionäride vaesusohu hindamiseks tuleks välja töötada parem meetod, millega võiks jälgida ka pensionide piisavust. Tuleks koguda rohkem statistilisi andmeid, et hinnata pensionide piisavust vastavalt sellele, mil määral on võimalik nende abil vältida vaesust vanemas eas ning tagada pensionäridele väärikas elatus-tase, mis võimaldaks neil osaleda avalikus, ühiskondlikus ja kultuurielus⁽⁵⁾. Ent pensionide piisavus tuleb määratleda liikmesriigi tasandil.

2.2 Kas praegune ELi tasandi pensioniraamistik on piisav, et tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus?

2.2.1 Euroopa pensioniraamistik keskendub tulevaste kulutuste jälgimisele kokkulepitud eeskirjadest lähtudes. See meetod sunnib poliitikakujundajaid keskenduma oma prognooside ajalisele lõpp-punktile. Komitee rõhutab, et pensionisüsteemi kohustuste üldise taseme jälgimine on väga tähtis. Seepärast võiks praegust raamistikku täiendada kaudsete pensionikohustuste jälgimisega ja nende kohta aruandmisega heakskiidetud metoodika alusel.

2.2.2 Kaaluda võiks stabiilsuse ja majanduskasvu pakti reeglite läbivaatamist tagamaks, et asjakohaselt võetakse arvesse nende reformide tulemust (sh üleminek täielikult jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemidelt osalistele kogumispensioniskeemidele), mis toovad kaasa muutuse pensionisüsteemide rahastamises, suurendades otseseid ja vähendades kaudseid kohustusi. Sel juhul ei satuks kõnealused reformid, mille eesmärk on pikaajalise jätkusuutlikkuse probleemide lahendamine, lühiperspektiivis raskustesse valitsemissektori suurema otsese võla tõttu.

2.2.3 Ent kui praegu edendada töhusaid reforme 2060. aasta prognooside alusel, ei pruugita pensionide piisavuse ja jätkusuutlikkuse eesmärki saavutada. Komitee soovib kohustuslikke jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteeme täiendada

juhtumipõhiselt puhverfondist, vältimaks kiire kohandamise riske, mis mõjutaksid kõige haavatavamaid rühmi.

2.2.4 Komitee peab komisjoni kõnealust küsimust avalikkust eksitavaks. Jätkusuutliku riigi rahanduse tagamine on möödapääsmatu. Seda tuleb teha riigi tasandil ja see hõlmab palju enam kui vaid pensionisüsteemide analüüsimist.

2.3 Kuidas kõige paremini saavutada kõrgemat tegelikku pensionilemineku iga ja kuidas pensioniea tõstmine sellele kaasa saab aidata? Kas pensionisüsteemides tuleks kasutusele võtta demograafiliste muutustega seotud automaatsed kohandamismehhanismid, et tasakaalustada tööelu ja pensionipõlve kestust? Milline roll võiks ELi tasandi meetmetel selles olla?

2.3.1 Aastaks 2020 on enamiku liikmesriikide ametlik pensioniea 65 aastat. Eurostati andmete kohaselt oli 2008. aastal ELi keskmine tegelik pensionilemineku iga 61,4 aastat⁽⁶⁾. Siiski on 55–64 aasta vanuste inimeste tööhõive määr endiselt madal, umbes 40 %. Tuleb rakendada algatusi töökohtade loomiseks eakamatele töötajatele, tööandjate hoiakute muutmiseks kõnealuse vanuserühma suhtes, eakamate töötajate endi hoiakute muutmiseks ja aktiivsena vananemiseks vajalike tingimuste loomiseks, sest ametlikku pensionieaga kõrgendavate pensioniea automaatsete kohandamismehhanismide kasutuselevõtu korral kantakse miljonid töötajad sotsiaalkaitse-süsteemi muude sammaste alla (st töötu abiraha, invaliid-suspensioon või tagatud miinimumsissetulek), kusjuures selle elanikerühma vaesusohu suureneb järsult. Komitee leiab, et tööhõivet toetav poliitika peaks olema ELi prioriteet. Demograafilise väljakutsega tegelemisel on äärmiselt oluline keskenduda majanduskasvu poliitikale ja tööhõive määra tõstmisele.

2.3.2 Esmatähtis on edendada ELi tasandi algatusi vastavalt praegusele Euroopa 2020. aasta strateegiale, et anda töötajatele võimalus töötada. Liikmesriigid peaksid suurendama elanike tööalast konkurentsivõimet ja tagama ettevõtetele tingimused töökohtade loomiseks ja töötajatele soovi korral töö jätkamiseks. Pikema tööelu saavutamine nõuab riigi, tööandjate ja üksikisikute ühiseid jõupingutusi. Tööandjaid tuleb jõuliselt toetada, et luua rohkem töökohti eakamatele töötajatele, kes lahkuvad tööturul varakult terviseprobleemide ja töötingimuste, töö intensiivsuse, enneaegse koondamise ja koolitus- või tööturule naasmise võimaluste puudumise tõttu. Samuti tuleb innustada ja motiveerida eakaid, et parandada nende tööalast konkurentsivõimet ning tahet tööturul aktiivsena jätkata. Arvestades, et õigus pensionile on üks põhiõigusi, ei tuleks ametliku pensioniea automaatne tõstmine kõne alla. Komitee märgib, et ametliku pensioniea küsimus on eraldi küsimus, mis ei ole seotud sisse-maksete või osamaksete perioodi pikkusega.

⁽⁵⁾ „Private pension schemes”, Euroopa Komisjon 2009, lk 5.

⁽⁶⁾ Eurostat, MISSOC, rahvastiku vananemise aruanne, majanduspoliitika komitee ja sotsiaalkaitsekomitee 2010. aasta ühine vahearuanne pensionide kohta.

2.3.3 On vaieldav, kas lihtsalt ametliku pensioniea tõstmisega on võimalik tõsta tegelikku pensionilemineku iga. See oleks kindlasti nii juhul, kui ei rakendata aktiivset tööturupoliitikat, asjakohaseid töösuhteid, aktiivsena vananemist edendavaid strateegiaid ja pensionisüsteemi solidaarsuse tugevdamise meetmeid. Eakate inimeste tööhõivet võib suurendada ainult teadlik aktiivse vananemist edendav poliitika, millega soodustatakse täiendusõpet ja elukestvat õpet.

2.3.4 Komitee on veendunud, et automaatsete kohandamismehhanismidega ei ole võimalik asendada tavapäraseid poliitilisi otsuseid. Selliseid põhimõttelisi otsuseid inimeste elutingimuste kohta peaksid langetama parlamendid pärast ulatuslikku avalikku arutelu. Kui automaatset kohandamist rakendatakse, on oht, et tööelu- ja pensioniperioodi pikenedamine kombineeritakse ebasobival viisil. Minevikus on oodatava eluea muutusega kaasnenud pikem haridustee, pikem pensioniloleku aeg ning tegeliku aktiivse tööelu lühenemine. Pensioniea tõstmine ei peaks olema eraldiseisev meede, vaid sellega peaksid kaasnema ka meetmed pensionieale lähenevate inimeste tööhõivevõimaluste parandamiseks.

2.4 Kuidas saaks Euroopa 2020. aasta strateegiat rakendada nii, et see soodustaks kauem tööturul olemist, looks eeliseid ettevõtjatele ning aitaks lahendada ealise diskrimineerimise probleemi tööturul?

2.4.1 Tööhõive suurendamine on seotud kõigi Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkidega. Sotsiaalpartnerid peavad olema kaasatud algatustesse, mille eesmärk on tõsta tööhõivemäär 75 %-ni aktiivsest elanikkonnast. Selleks et lahendada keeruline ülesanne, kuidas tõsta 55–64 aasta vanuste inimeste tööhõivemäär, on komitee arvates vaja eraldi lähenemisviisi. Komitee soovib liikmesriikidel kehtestada oma riiklikes reformikavades sotsiaalpartneritega kooskõlastatud eesmärgi selle vanuserühma jaoks.

2.4.2 Varem on komitee esitanud ELile ja liikmesriikidele üksikasjalikke poliitikasoovitusi⁽⁷⁾ pikema tööelu soodustamiseks. Koos elukestva kutseõppe, aktiivsete tööturumeetmete, töö jätkamise rahaliste stiimulite, sh füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks, ja ettevõtetes eakamate töötajate suhtes levinud hoiakute muutmisega tuleks eakamatele töötajatele uute võimaluste pakkumiseks edendada ka järgmisi meetmeid:

- muuta õigusakte, mis mõnes liikmesriigis ei luba töötada soovivatel pensionäridel või invaliidsuspensiooni saajatel kombineerida palka ja pensioni;

- võtta kasutusele lisatasu süsteem, millega motiveerida ametlikku pensioniikka jõudnud töötajaid edasi tööle jääma: pärast pensionikka jõudmist kogunev pension peaks olema suurem varem kogutust;

- julgustada liikmesriike tegema sotsiaalpartneritega koostööd raske töö küsimuses;

- pakkuda töötajatele ulatuslikku nõustamist ja toetust ning rehabilitatsioonimeetmeid pikaajaliseks reintegreerimiseks tööturule;

- rakendada sotsiaalselt vastuvõetavaid stiimuleid hilisemaks pensionile minekuks ning, kui soovitatav, töötada välja atraktiivsed mudelid paindlikuks siirdumiseks tööelust pensionile;

- rakendada meetmeid töötajate füüsilise ja vaimse töökoormuse leevendamiseks, et võimaldada töötajatel kauem töötada;

- julgustada eakamaid töötajaid oma oskusi täiustama;

- suurendada eakate töötajate ja ettevõtete, eelkõige VKEde teadlikkust uuenduslikust personalijuhtimisest ja töökorraldusest, milles arvestatakse eakamate töötajate vajadustega⁽⁸⁾.

2.4.3 Pikemat tööelu soodustavas poliitikas tuleks tegeleda ka selle küsimusega, et noored sisenevad tööturule palju hiljem võrreldes eelmiste põlvkondadega. Tööelu pikendamine tähendab ka töötusevastast, eelkõige pikaajalise töötuse vastast võitlust ning lastekasvatuse, ülalpeetava pereliikme eest hoolitsemise või ajutise puude tõttu tekkinud karjäärikatkestustega tegelemist.

2.5 Kuidas tuleks tööandjapensioni kogumisasutuste direktiivi muuta, et parandada tingimusi piiriüleste tehingute tegemiseks?

2.5.1 Komisjon väidab oma aruandes⁽⁹⁾ tööandjapensioni kogumisasutuste direktiivi rakendamise kohta, et praegu ei ole põhjust eeskirju muuta. Juhul kui pärast selle toimimise hindamist ilmneb direktiivi läbivaatamise vajadus, leiab komitee, et

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus, ELT C 157, 28.6.2005, lk 120.

⁽⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus, ELT C 256, 27.10.2007, lk 93 ja ELT C 228, 22.9.2009, lk 24.

⁽⁹⁾ KOM(2009) 203 (lõplik).

käsitleda tuleks väljendi „riskikapitaliturud” mitmetähenduslikkust, sest see võib tuua kaasa riske pensionifondide ja nende liikmete jaoks. Usaldatavusjärelevalve aspekte tuleb selgemaks muuta ja tuleb piirata fondide õigust investeerida oma varasid riskantsetesse finantsinstrumentidesse.

2.5.2 Komitee nendib võimalust luua täiendavaid **vabatahtlikke** individuaalseid erapensioniskeeme, mis toimiksid paralleelselt praeguste pensionisüsteemidega. Selles kontekstis võiks uurida Euroopa tagatiste võimalust, et piiriülesed töötajad neist kasu saaksid. Uurida võiks vajadust ja võimalust töötada välja **liikuvate töötajate** üleeuroopalised individuaalsed pensionikontod (sarnaselt *Individual Retirement Accounts*-süsteemile USAs või vastavale süsteemile (IKE) Poolas), kaasa arvatud sellise süsteemi tegutsemis-, järelevalve- ja jälgimispõhimõtted. Siinjuures võiks komisjon kaaluda ka Monti aruandes välja pakutud ja komitee soovitatud ⁽¹⁰⁾ 28. režiimi kasutust.

2.6 Millised skeeme peaksid liikuvuselt takistuste kõrvaldamiseks võetavad ELi tasandi meetmed hõlmama?

Kas EL peaks pensioniõiguste ülekandmise probleemi uuesti käsitlema või oleksid pensioniõiguste omandamisele ja säilitamisele kehtestatud miinimumnõuded koos jälgimissüsteemiga parem lahendus?

2.6.1 ELi eeskirjad sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta on osutunud liikuvate töötajate kaitsmisel väga kasulikuks. Neis on toetatud põhimõtet, mille kohaselt teises liikmesriigis viibitud kindlustusperioodil kogunevad samuti pensioniõigused. Uurida võiks sama põhimõtte rakendamist kõigile täiendavatele kogumisskeemidele – nii tööandja- kui ka individuaalsetele kogumisskeemidele. Komitee leiab, et tuleks uurida võimalust koguda kogumispensioniskeemides pensioniõigusi piiriüleselt.

2.6.2 Komitee palub komisjonil hinnata võimalust määratleda ELi tasandil alusraamistik kõigi pensioniõiguste piiriüleseks kogunemiseks ja säilimiseks. Samas arvab komitee, et seda oleks raske ühendada liikmesriikide valikuvabadusega. Nende õiguste jälgimiseks oleks kasulik ELi tasandil kooskõlastatav süsteem. Samuti loob riigisisene liikuvus Euroopa tööturul vajaduse suurendada pensioniõiguste liikuvust töötajate vahel. Kõik ELi eeskirjad peaksid kajastama pensionisüsteemide suuremat mitmekesisust. Soodustada tuleks töötajate piiriülest liikuvust, kaotades takistused – eelkõige maksu- ja halduskoormuse – kõigi vabatahtlikes kogumispensionisüsteemides saadud pensioniõiguste liikuvuselt.

2.7 Kas praegused ELi eeskirjad tuleks läbi vaadata, et tagada kogumispensionifondide (s.o tagatud fondi varadega) ja -toodete järjepidev reguleerimine ja järelevalve? Kui jah, siis millised osad?

Kuidas saaksid ELi õigusnormid või head tavad aidata liikmesriikidel saavutada paremat tasakaalu riskide, kindlustunde ja kättesaadavuse vahel nii pensionisäästjate kui ka -maksjate jaoks?

2.7.1 Komisjon tunnistab, et kogumispensioniskeeme käsitlevad ELi eeskirjad on ebaühtlased ja ebapiisavad. Komitee kutsub komisjoni üles hindama ja vajadusel kaaluma võimalust reguleerida ELi tasandil kogumisskeemide kogumis- ja väljamaksete etappe, analüüsides seejuures järgmisi aspekte:

- investeringute usaldusjärelevalve aspektid;
- soolised aspektid;
- maksevõime;
- kulud;
- mittediskrimineerimine pensioniskeemiga liitumisel (katte ulatus);
- garantiid omandatud pensioniõigustele;
- pensioniskeemiga liitunud isikute teavitamise miinimumnõuded;
- tagatissüsteemid või miinimumtulu süsteemid;
- järelevalve.

2.7.2 Fikseeritud sissemaksetega kogumisskeemide puhul on paljudel juhtudel riskid suurelt jaolt skeemis osalejate kanda. Ka nende skeemide halduskulud on kõrged. Komitee leiab, et kogumisskeemide mõnda aspekti tuleb hinnata ja vajadusel reguleerida ELi tasandil. Majanduspoliitika komitee 2010. aasta rahvatiku vananemise aruande kohaselt on neil pensioniskeemidel mõnes liikmesriigis tähtis roll tulevastele pensionäridele inimväärse sissetuleku tagamisel. Ühised Euroopa põhimõtted võiksid seepärast aidata liikmesriikidel tagada, et kõnealused pensioniskeemid, mida juhivad finantsasutused, on tõhusad ja toimivad pensionäride parimates huvides. Pensionifondi juhtide kasum peaks sõltuma nende töö tulemustest ja olema seotud fondi liikmete kasumiga. Hea tava juhend on kasulik, kuid ebapiisav. Kohustuslike kogumisskeemide väljamaksesüsteemid on samuti probleemne teema, mida tuleks edaspidi avatud koordineerimise meetodi raames toimivas arutelus ja analüüsides käsitleda.

⁽¹⁰⁾ ELT C 21, 21.1.2011, lk 26.

2.8 Milline peaks olema pensionifondidele sobiv maksevõimerežiim?

2.8.1 Solventsus II-direktiiv keskendub üldisele ja elukindlustusele, mistõttu ei saaks seda kohaldada pensionitoodetele. Siiski leiab komitee, et kõnealune direktiiv võiks olla hea eeskuju sarnase süsteemi kujundamisel kogumispensionide jaoks, arvestades pensionitoodete spetsiifilisi omadusi ja seda, mis eristab neid kindlustustoodetest.

2.8.2 Selleks et tagada kõigi kogumispensionisüsteemide maksevõime, sõltumata nende struktuurist, oleks parim lahendus liikmesriikide tasandil toimiv pensioniskeemide maksevõime tagamise üldine süsteem, mis oleks ELi tasandil kooskõlastatud. Selline maksevõime tagamise korraldus peaks hõlmama vähemalt järgmisi aspekte:

- kaudsete kohustuste jälgimine;
- kohustuslike kogumiskeemide maksevõime ja reserve mahu jälgimine;
- tööandjapensioniskeemide rahastamise taseme ja võimalike riskide jälgimine;
- liikmesriigi tasandil asutuse loomine, et tagada tööandjapensioniskeemide maksevõime⁽¹¹⁾.

2.9 Kas peaks tugevdama ELi õigusnormidega tagatud kaitset olukorras, mis on tingitud pensioniskeemi rahastava tööandja maksejõetusest? Kui jah, siis kuidas?

2.9.1 Tööandjapensioniskeemidel ja kohustuslikel kogumissüsteemidel (seal, kus need olemas on) on praegu või tulevikus tähtis roll inimväärse pensioni tagamisel. Komitee on seisukohal, et EL peaks liikmesriikidelt nõudma tagatismehhanismide loomise (erifondide vormis) reguleerimist, et kaitsta tulevase pensione.

2.10 Kas on vaja ajakohastada pensionitoodete suhtes praegu kehtivat miinimumteabe nõuet (nt võrreldavuse, standardimise ja selguse osas)?

Kas EL peaks välja töötama ühtse lähenemisviisi skeemiga liitumisega ja investeerimisvalikutega seotud nn vaikimisi määratud võimaluste suhtes?

2.10.1 Kogumispensionitooted on keerukad ning valik ja vastutus langeb järjest enam üksikisikule. Selles kontekstis leiab komitee, et EL peaks tagama, et reguleerivat raamistikku täiendatakse liikmesriikide tasandil nii, et see hõlmaks kõik pensioniskeemid. Hädavajalik on ühine lähenemisviis, mis saavutatakse ELi tasandi suuniste abil investeerimisvalikute ja pensionitoodete pakkuja teavitamiskohustuse (eelkõige osaleja teavitamine riskidest) miinimumnõuete kohta.

2.10.2 Komisjon tunnistab, et üks piisava pensioni pakku mist mõjutavatest teguritest on üksikisiku täielikult teadlik otsus. Komitee kutsub komisjoni üles käivitama ELi algatuse, et parandada kodanike finantsalaseid teadmisi pensionitoodetest. Arvestades kõnealuse valdkonna keerukust, leiab komitee, et strateegiliste valikute puhul ei saa üksikisikud selle vastutuse raskust üksi kanda. Ehkki see on peamiselt valitsuse vastutus, tuleks niipalju kui võimalik kaasata sotsiaalpartnereid.

2.11 Kas ELi poliitikavaldkondade kooskõlastamise raamistikku tuleks tõhustada? Kui jah, siis milliseid aspekte tuleks tõhustada, et parandada pensionipoliitika kavandamist ja rakendamist integreeritud lähenemisviisi kasutades. Kas platvormi loomine pensionipoliitika kõikide aspektidega tegelemiseks integreeritud viisil võiks olla edasiviiv lahendus?

2.11.1 ELi tasandil poliitika kooskõlastamise raamistik on praegu suhteliselt ebaühtlane. Komitee tervitab komisjoni ettepanekut luua pensionide kõigi aspektide ühine jälgimisplatvorm, mis tooks kokku kõik riigiasutused, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna ja pensionisektori esindajad. Platvorm peaks võimaldama paljude näitajate kaudu võrrelda liikmesriikide olukorda ja pensionäride elatustaset.

2.11.2 Pensionipoliitika kõiki aspekte, sealhulgas piisavust, katte ulatust, vaesusohtu, finantsstabiilsust, investeringuid, riske ja maksevõimet hõlmav ühine jälgimisplatvorm nõuaks kaasaegseid ja usaldusväärseid andmeid. Seepärast tuleks välja töötada ELi pensionistatistika meetodika, millesse kaasatakse sotsiaalpartnerid ja teised peamised sidusrühmad. Samuti tuleks sellised meetodid välja töötada liikmesriikide tasandil toimivate pensioniskeemide kaudsete kohustuste jälgimiseks.

Brüssel, 20. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Sarnaselt USAs toimivale Pension Benefit Guaranty Corporation-mudelile.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/112/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuviljamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta”

KOM(2010) 490 lõplik

(2011/C 84/09)

Üksikraportöör: **Pedro NARRO**

23. septembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 7. oktoobril 2010 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/112/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuviljamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta”

KOM(2010) 490 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni sektioon võttis arvamuse vastu 15. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungi järgul 19.–20. jaanuaril 2011 (20. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 159, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused

1.1 Komitee toetab Euroopa Komisjoni algatust muuta teist korda direktiivi 2001/112, et kohandada seda *codex alimentariuse* puuvilja- ja marjamahlu ja -nektareid käsitleva standardiga. Samas ei tohiks kohandamine piirduda tagasihoidlikult vaid direktiivi mõne väga spetsiifilise aspektiga, vaid kehtima üldiselt kõikidele nimetatud ELi õigusakti punktidele.

1.2 Puuvilja- ja marjamahladele suhkru lisamise keelamine on asjakohane meede ülekaalususe ennetamise toetuseks. Samas ei toeta komitee ettepanekut teha kohustuslikuks ka nektaritele märgistuse „magustatud” lisamine. Seda kohustust, mis võib tarbijat eksitada ja tooks kaasa täieliku diskrimineerimise võrreldes teiste toodetega, ei ole *codex alimentariuses*.

1.3 Komitee kahetseb, et direktiivi ettepaneku lubatud koostisaineid käsitlevas punktis ei ole ette nähtud võimalust lisada apelsinimahlale kuni 10 % mandariinimahla. See kogu maailmas laialdaselt kasutusel olev tehnika on lubatud *codex alimentariuse* standardis, millega direktiivi kohandada soovitakse, mistõttu tuleks see direktiivi lisada.

1.4 II lisa teises punktis tuleks eraldi nimetada ka võimalust, et puuvilja- ja marjamahla ning -püree tegemiseks mõeldud puuvilju ja marju võib peale korjamist töödelda.

1.5 Komitee avaldab heameelt, et tomat on lisatud puuvilja- ja marjamahlade valmistamiseks kasutatavate puuviljade ja marjade loetellu.

1.6 Komitee avaldab heameelt, et need tooted jagatakse jätkuvalt kahte eri nimetusega rühma, tehes vahet puuvilja- ja

marjamahladel (saadud otse puuvilja või marja purustamisel või pressimisel) ning kontsentraadist valmistatud mahladel (saadud kontsentreeritud mahla joogiveega lahjendades). Selle vahetegemisega tagatakse, et tarbijale antakse kohast teavet. On oluline see vahetegemine säilitada ja hoolitseda selle eest, et ei lisataks nüansse, mis võiksid nende kahe määratluse tõlgendamist laiendada.

1.7 Komitee hindab Euroopa Komisjoni ettepanekut, kus nähakse ette võimalus taastada kontsentraadist saadud mahlade lõhn.

2. Taust ja komisjoni ettepaneku kokkuvõte

2.1 Euroopa Komisjon teeb ettepaneku muuta teist korda nõukogu direktiivi 2001/112/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuviljamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta. Muudetavas direktiivis määratakse kindlaks tehnilised sätted nende toodete koostise, nimetuse, tootmisnõuete ja märgistamise kohta.

2.2 Direktiivi 2001/112 muudeti esimest korda direktiiviga 2009/106/EÜ. See tehniline muudatus viidi läbi eesmärgiga kohandada ühenduse õigusakti *codex alimentariuse* puuvilja- ja marjamahlu ja -nektareid käsitleva standardiga (Codex Stan 247-2005, millega kehtestatakse puuvilja- ja marjamahlade ning samalaadsete toodete kvaliteedi- ja märgistusnõuded) ja Euroopa puuviljamahla ühenduse (AIJN) tegevusjuhise. Muudatused puudutasid peamiselt Brixi miinimumarvu kehtestamist 18 lahjendatud puuvilja- ja marjamahla ning -püree kasutamisel ning täpsustati, millist müüginimetust tuleb kasutada kontsentraadist valmistatud puuvilja- ja marjamahla puhul. Direktiivi ülevõtmise tähtaeg on 1. jaanuar 2011.

2.3 Käesolevas arvamuses käsitletav parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanek KOM(2010) 490 on teine tehniline muudatus, mis põhineb sarnaselt esimesega *codex alimentariuse* standardi sätete lisamisel kooskõlas Euroopa puuviljamahla ühenduse tegevusjuhises sätestatuga. Kõnealuse direktiivi ettepaneku peamised uuendused on järgmised:

- Suhkur arvatakse puuvilja- ja marjamahlades lubatud koostisainete hulgast välja. III lisas nimetatud nektareid ja eritooteid võib magustada suhkruga või meega. Müüginimetus peab sisaldama sõnu „magustatud” või „suhkrulisandiga”, millele järgneb märge suhkrulisandi maksimumkoguse kohta.
- Lihtsustatakse maitse ja lõhna taastamist käsitlevaid sätteid.
- Tomat lisatakse puuvilja- ja marjamahlade valmistamiseks kasutatavate puuviljade ja marjade loetellu.

2.4 Direktiivi ettepanek läbib Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud seadusandliku tavamenetluse. Liikmesriigid peavad direktiivi oma riigi õigusesse üle võtma 18 kuu jooksul alates selle vastuvõtmisest.

3. Märkused

3.1 Käesolevas arvamuses käsitletav direktiivi ettepanek tugineb peamiselt vajadusele kohandada ühenduse õigusakti rahvusvaheliste õigusnormide ehk täpsemalt *codex alimentariuse* puuvilja- ja marjamahla ja -püreesid käsitleva standardiga. Seega ei tohiks komisjon muudatusettepanekuid tehes kalduda kõrvale mõnedest rahvusvahelisel tasandil heaks kiidetud *codex alimentariuse* sätetest. Teiselt poolt tasuks kooskõlas *codex alimentariuses* sätestatuga lisada mõned uued sätted.

3.2 Üks olulisematest muudatustest, mis direktiivi ettepanekus tehakse, on see, et puuvilja- ja marjamahlale ei ole enam lubatud lisada suhkrut ning kui suhkrut lisatakse nektarile,

siis on kohustuslik seda müüginimetusel esile tuua. Ülekaalulisuse ennetamise Euroopa strateegia raames on komisjoni toetatud keeld täiesti põhjendatud. Kuid nektaritega seoses kaldub ettepanek *codex alimentariuse* sätetest kõrvale, see on pretseeditud teiste toodete (karastusjookide) suhtes, ei ole kooskõlas märgistust käsitleva horisontaalse määrusega ning tundub ebavajalik, kuna nektarite määratluses on juba kirjas suhkru lisamine.

3.3 Komisjoni ettepanekust on jäetud välja võimalus lisada apelsinimahla mandariinimahla, ilma et toode tuleks märgistada kui puuviljamahla segu. Kuid *codex alimentariuse* standardis (Codex Stan 45-1981) on see kuni 10 % ulatuses lubatud ja seetõttu on see rahvusvahelisel tasandil levinud tava sellistes peamistes tootjariikides nagu Brasiilia ja Ameerika Ühendriigid. Turgude globaliseerumise kontekstis satuvad seoses direktiivi 2001/112/EÜ nõuetega Euroopa tsitrusviljade tootjad ja nende ühistud ebasoodsasse konkurentsiolukorda võrreldes kolmandate riikidega. Komitee leiab, et Euroopa „apelsinimahla” nimetus tuleks viia kooskõlla *codex alimentariuse* rahvusvahelise standardiga ja toetab seega apelsinimahlas lubatud koostisainete loetellu mandariinimahla lisamist 10 % ulatuses. Mandariinimahla lisamine apelsinimahlale on õigustatud nende tsitrusviljade botaanilise sarnasuse ja sarnaste organoleptiliste omaduste tõttu. Seetõttu ei ole tegelikult analüütilisest vaatepunktist võimalik mandariinimahla lisamist kvalitatiivselt kindlaks teha.

3.4 II lisa (toorainete määratlused) punkti 1 määratluses peaks olema selgelt kirjas, et töötlemiseks kasutatavaid puuvilju ja marju võib pärast korjamist töödelda.

3.5 Komitee toetab tomati lisamist puuvilja- ja marjamahlade valmistamiseks kasutatavate puuviljade ja marjade loetellu ning avaldab rahulolu, et toote nimetamisel tehakse vahet puuvilja- ja marjamahladel ning kontsentratsioonist valmistatud mahladel, sest sellega antakse tarbijale kohast teavet. Samuti pooldab ta võimalust taastada kontsentratsioonist saadud mahlade lõhn.

Brüssel, 20. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1288/2009 tehniliste üleminekumeetmete kehtestamise kohta ajavahemikuks 1. jaanuarist 2010 kuni 30. juunini 2011”

KOM(2010) 488 lõplik – 2010/0255 (COD)

(2011/C 84/10)

Üksikraportöör: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

7. oktoobril 2010 otsustas nõukogu ja 8. oktoobril 2010 otsustas Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1288/2009 tehniliste üleminekumeetmete kehtestamise kohta ajavahemikuks 1. jaanuarist 2010 kuni 30. juunini 2011”

KOM(2010) 488 lõplik – 2010/0255 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 15. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungi järgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 82, erapooletuks jäi 1 liige.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Kuna nõukogu määrmus (EÜ) nr 1288/2009 kehtestatud ajutiste tehniliste üleminekumeetmete kohaldamise aeg lõpeb 30. juunil 2011, peab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vajalikuks kõnealust määrmust muuta, pikendades selle kehtivusaega 1. jaanuarini 2013 kooskõlas 23. septembri 2010. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmuse ettepanekuga, mis on esitatud dokumendis KOM(2010) 488 lõplik.

1.2 Eelnimetatud määrmuse ettepaneku vastuvõtmine tagaks seniks, kuni puudub alalisi tehnilisi meetmeid sätestav õigusakt, õiguskindluse ja mere elusressursside säilimise 1. jaanuarini 2013, mil peaks jõustuma uus, tehniliste meetmete peamisi põhimõtteid hõlmav ühine kalanduspoliitika.

1.3 Komitee teeb ettepaneku, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmuse ettepaneku ainsa artikli lõike 1 punkti b alapunktis i, milles viidatakse määrmuse (EÜ) nr 1288/2009 artikli 1 lõike 2 punkti a alapunktile i, asendataks punkte 9.3, 9.6 ja 9.8 puudutavas osas aastaarv 2010 aastaarvuga 2011.

2. Taustteave

2.1 Komisjon tegi 4. juunil 2008. aastal ettepaneku tehniliste meetmete abil kalavarude kaitset käsitleva nõukogu määrmuse kohta ⁽¹⁾.

2.2 Komitee esitas kõnealuse määrmuse ettepaneku kohta arvamuse, mis võeti nõuetekohase menetlusega vastu komitee täiskogu 451. istungi järgul 25. veebruaril 2009 ⁽²⁾.

2.3 Kõnealuse määrmuse ettepanekuga seotud määrmuse menetlemist komisjonis takistasid 2009. aastal läbiraakimised Lissaboni lepingu vastuvõtmise üle.

2.4 Vahepeal võeti küsimuse pakilisust arvestades vastu määrus (EÜ) nr 43/2009, milles kehtestatakse 2009. aastaks kalavarude ja kalavarurühmade püügi võimalused ning lisatingimused ⁽³⁾.

2.5 Samal ajal ja kui 2009. aastal menetleti nõukogu määrmust tehniliste meetmete kohta, lõpetati eelnimetatud määrmuse (EÜ) nr 43/2009 III lisas ette nähtud meetmete kohaldamine, sest lõppes nende kehtivusaeg.

2.6 Seetõttu ning õiguskindlusega seotud põhjustel ning mereressursside nõuetekohase kaitse ja majandamise säilitamiseks võeti vastu nõukogu määrus (EÜ) nr 1288/2009 (tehniliste üleminekumeetmete kehtestamise kohta ajavahemikuks 1. jaanuarist 2010 kuni 30. juunini 2011), ⁽⁴⁾ millega on ette nähtud määrmuse (EÜ) nr 43/2009 III lisas sätestatud ajutiste tehniliste meetmete kohaldamise jätkamine 18 kuu pikkuse üleminekuperioodi jooksul.

⁽²⁾ ELT C 218, 11.9.2009.

⁽³⁾ ELT L 22, 26.1.2009, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 347, 24.12.2009, lk 6.

⁽¹⁾ KOM(2008) 324 lõplik.

2.7 Lissaboni lepingust tulenevate uute nõudmiste tõttu tühistas komisjon 2010. aastal ettepaneku tehniliste meetmete abil kalavarude kaitset käsitleva nõukogu määruse kohta.

2.8 Tehniliste meetmete peamisi põhimõtteid esitatakse ühise kalanduspoliitika käimasolevat reformi käsitlevas uues algmääruses, mille kohta tehakse ettepanek 2011. aasta kolmanda kvartali jooksul ja mis peaks jõustuma 1. jaanuaril 2013.

2.9 Arvestades seda, et määrus (EÜ) nr 1288/2009 kehtib kuni 30. juunini 2011 ja et praegu puudub õigusakt, millega oleks võimalik ette näha alalised tehnilised meetmed, on asjakohane pikendada määruse kehtivusaega 18 kuud, kuni 1. jaanuarini 2013.

2.10 Selle tulemuseks on käesolevas komitee arvamuses käsitletav Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1288/2009, pikendades selle kehtivusaega 18 kuud, kuni 1. jaanuarini 2013.

3. Komitee märkused

3.1 Komitee kiidab määruse ettepaneku sisu heaks, sest selle sätetega muudetakse määrust (EÜ) nr 1288/2009 selliselt, et määruse kehtivusaega pikendatakse 1. jaanuarini 2013, mis tagab õiguskindluse ja mere elusressursside säilimise kuni alaliste meetmete vastuvõtmiseni.

3.2 Mis puutub aga määruse ainsa artikli lõike 1 punkti b alapunkti i, siis komitee leiab, et Euroopa Parlament ja nõukogu peaksid kaaluma ka määruses (EÜ) nr 1288/2009 liikmesriikidele kehtestatud 1. oktoobri 2010. aasta tähtaja pikendamist 1. oktoobrini 2011, et liikmesriikide asjaomased teadusasutused saaksid esitada oma aruanded kalapiüügi kohta paikades, kus kaardistatud meresügavus on ICES VIII, IX ja X püügipiirkonnas üle 600 meetri.

3.3 See soov lähtub asjaolust, et mitme käesoleva arvamuse punktis 2 kirjeldatud takistuse tõttu õigusakti menetlemisel ei jäänud liikmesriikidele piisavalt aega teha vajalikke teaduslikke uuringuid, et esitada kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomiteele piisavatel andmetel põhinev aruanne kõnealuse kalapiüügi kohta.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 1234/2007 seoses liidus enim puudustkannatavatele isikutele ette nähtud toiduainete jaotamisega”

KOM(2010) 486 lõplik – 2008/0183 (COD)

(2011/C 84/11)

Raportöör: **Eugen LUCAN**

Euroopa Parlament otsustas 23. septembril 2010 ja nõukogu 8. oktoobril 2010 kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõikega 2 ja artikliga 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Muudetud ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 1234/2007 seoses liidus enim puudustkannatavatele isikutele ette nähtud toiduainete jaotamisega”

KOM(2010) 486 lõplik – 2008/0183 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 15. detsembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (20. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 150, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 14.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee arvates on liidu enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud toiduabi jaotamise programm tõendus toiduainete turu majandusliku arengu ja Euroopa väärtuste (eelkõige solidaarsuse põhimõtte) edendamiseks ELi enim puudustkannatavate ühiskonnarühmade hulgas. ELi kõikide kodanike ja eelkõige kehvajärjel olevate inimrühmade toiduga varustatuse tagamine peab jääma ELi põllumajanduspoliitika üheks põhieesmärgiks. Komitee arvates aitab ELi enim puudustkannatavaid ühiskonnarühmi vaid selline põllumajanduspoliitika, millega edendatakse kõnealuses sektoris säästvat majanduskasvu.

1.2 Komitee peab Euroopa õigusraamistiku läbivaatamist kohaseks ja vajalikuks, arvestades asutamislepingu uusi sätteid ja arengusuundi ühtsel turul hindade, varude ja turupoliitika osas, aga ka iga liikmesriigi erivajadusi.

1.3 Arvestades, et ELis elab vaesuses üle 80 miljoni kodaniku⁽¹⁾ (üle 16 % Euroopa elanikkonnast), võttes arvesse vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) prioriteete ja asjaolu, et majanduskriisi tõttu võib üha rohkem ELi kodanikke jääda aina vaesemaks, toetab komitee Euroopa enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud toiduainete jaotuskava jätkuvat elluviimist ning sellealast rahastamist ühise põllumajanduspoliitika eelarvest.

1.4 Komitee on seisukohal, et liidus enim puudustkannatavatele isikutele toiduabi jaotamise programm peab saama ühise põllumajanduspoliitika püsivaks osaks, kuna see vahend võimaldab parandada haavatavate isikute olukorda toiduainete hindade kõikumise korral. Samuti aitab programm siseturgu tasakaalustada ja stabiliseerida, kuna tegemist on sekkumisvarudest ja turult ostetud toodete jaotamisega, seega Euroopa põllumajandusest pärit toiduainetega. Komitee rõhutab vajadust säilitada sellised kaudsed turutoetused, mis on osa ühisest põllumajanduspoliitikast ja hädavajalikud nii puudustkannatavatele inimestele kui ka praeguse kriisiga silmitsi seisvatele põllumajandustootjatele.

1.5 Võttes arvesse, et toidupuudus puudutab rohkem kui 43 miljonit Euroopa kodanikku ja et enim puudustkannatavatele ühiskonnarühmadele mõeldud toiduabi jaotamise programmil on pikemas perspektiivis positiivne mõju, on komitee arvamuse, et toiduabi jaotamise programmil peaks olema alaliselt tugev eelarve.

1.6 Liikmesriikide ja Euroopa toiduabiprogrammide hindamisel tuleks toetuda kõikide kehvajärjel olevate inimeste vajaduste hindamisele, arvestades ka kõige vaesemaid inimrühmi (tänavalapsed, kodutud, varjupaigataotlejad, ebaseaduslikult töötavad isikud või ebaseaduslikud sisserändajad jne), kes ei saa mingit abi tagatud miinimumsissetuleku kriteeriumi põhjal või kes tavaliselt ei kajastu ametlikus statistikas. Sotsiaalset tõrjutust saab ennetada ja selle vastu võidelda eelkõige kaasates puudustkannatavate isikute kõik rühmad. Nema on Euroopa 2010. aasta prioriteet. Komitee kutsub liikmesriikide pädevaid asutusi üles arvestama puudustkannatavate isikurühmade

⁽¹⁾ <http://www.2010againstopoverty.eu/about/?langid=en>

määratlemisel nende andmebaasidega, milles kajastuvad ametlikust statistikast välja jäetud isikud. Need andmed on tavaliselt kättesaadavad valitsusväliste või heategevusorganisatsioonide statistikas.

1.7 Komitee soovib komisjonil julgustada liikmesriike edendama riigiasutuste ja kodanikuühiskonna partnerlust, et soodustada võimalikult suurema arvu valitsusväliste organisatsioonide või vabatahtlike organisatsioonide osalemist toiduainete jaotamisel. Komitee on seisukohal, et Euroopa enim puudustkannatavate inimeste jaoks varjupaiku, sotsiaalsööklaid või päevakeskusi), peaksid saama toetust oma halduskulude katmiseks.

1.8 Komitee on arvamisel, et valitsusvälised organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid, kes pakuvad nii toiduabi kui ka hooldus- või sotsiaalabi teenuseid (eriti need, kes avavad kõige puudustkannatavate inimeste jaoks varjupaiku, sotsiaalsööklaid või päevakeskusi), peaksid saama toetust oma halduskulude katmiseks.

1.9 Komitee tervitab komisjoni algatust lisada muudetud ettepanekusse Euroopa Parlamendi muudatusettepanek, milles soovitakse hüvitada heategevusorganisatsioonidele haldus- ja laokulud.

1.10 Riiklik kaasrahastamine võib praeguse majanduskriisi ajal – eriti liikmesriikides, kus sissetulekud elaniku kohta on väikesed ja kus on puudustkannatavaid inimesi väga palju – muuta Euroopa programmi bürokratlikuks ja mittetoimivaks. Komitee on seisukohal, et see kahjustaks ELi enim puudustkannatavaid inimrühmi ja oleks vastuolus sotsiaalse kaasamise põhimõtetega, mida edendatakse vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta raames.

1.11 Komitee leiab, et puudustkannatavate inimeste toiduabi programm peab saama Euroopa programmiks, mida rahastatakse 100 % ulatuses ühise põllumajanduspoliitika eelarvest. Praegu kannavad programmi elluviimisega seotud erikulusid (toiduainete ladudesse transportimise kulud, halduskulud, transpordikulud, laokulud, käibemaks, toiduabi täiendavate sotsiaalteenuste kulud) liikmesriigid koos riikides tegutsevate heategevusorganisatsioonidega.

2. Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) prioriteet on abi kehval järjel olevatele inimestele, kaasa arvatud neile, keda ähvardab toiduapuudus.

2.1 ELis elab vaesuses 80 miljonit kodanikku ⁽²⁾. Vaesus ohustab 16 % Euroopa elanikkonnast ja nendest rohkem kui 43 miljonit kodanikku ähvardab toidupuudus. 2006. aastal oli

ELis toidupuuduse ohus oleva elanikkonna osakaal kahe protsendi (Taani) ja 37 protsendi (Slovakkia) vahel. ELis on vaesuse määr vähemalt seitsmes liikmesriigis üle 20 %. Poolas on koguni 11 miljonit ja Saksamaal 9 miljonit vaesuse piiril elavat inimest. See statistika on kindel tõend toiduabi vajalikkuse kohta.

2.2 Inimrühmad, keda ebapiisava või ebasobiva toidu tõttu alatoitumine kõige enam ohustab, on vaeste perede lapsed, eakad, kodutud, varjupaigataotlejad ja ebaseaduslikult töötavad sissevandajad, puudega täiskasvanud või lapsed. Teatud liikmesriikides saab osa toiduabi saajatest ka tagatud miinimumsissetuleku kriteeriumi põhjal antavat sotsiaalabi.

2.2.1 Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et suurel osal puudustkannatavatest inimestest, eelkõige kodututel, varjupaigataotlejatel ja ebaseaduslikult töötavatel isikutel või ebaseaduslikel sissevandajatel, puudub igasugune sotsiaalkaitse ning nad ei kajastu riikide statistikast. Kõigil neist ei ole isikut tõendavaid dokumente, nii et on raske hinnata nende sotsiaalseid vajadusi ja toiduvajadusi. Asjakohase hindamise saaks läbi viia koostöös valitsusväliste või heategevusorganisatsioonidega.

2.2.2 Komitee soovib pöörata erilist tähelepanu vaestest peredest pärit lastele, sest nende toitumisharjumused võivad põhjustada tulevikus terviseprobleeme, samuti kognitiivsete võimete vähest arengut ja õppimisvõime puudulikkust. Seda silmas pidades pooldab komitee toiduabina antavate toiduainete mitmekesistamist ja sellesse puu- ja köögiviljade lisamist.

2.3 Vaesuse vastu võitlemine on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) raames kollektiivne kohustus. Sotsiaalse kaasamise ja vaesusevastase võitluse edendamise strateegias on mitu prioriteeti:

— aktiivne kaasamine, mis põhineb miinimumsissetuleku tagamisel, tööturule naasmisel, ühiskonnaellu taastõlumisele soodustavate sotsiaalteenuste pakkumisel;

— võitlemine laste vaesuse vastu;

— inimeste tõrjutuse vältimine eluaseme saamisel ja kodutute tõrjutuse vältimine ⁽³⁾.

⁽²⁾ Ibidem.

⁽³⁾ Ibidem.

Selles perspektiivis tuleb toiduabi pakkuda koos hooldus-, haridus- ja sotsiaalarbitraažiga, et liikuda puudustkannatavate isikute eri inimrühmade tööalase ja sotsiaalse integratsiooni suunas.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Praegune toiduabi jaotamise programm põhineb liidu sekkumisvarudest pärit toodete jaotamisel ja ajutiselt ka turult toiduainete ostmisel. Järjestikuste ühise põllumajanduspoliitika reformide ja hindade soodsa arengu tõttu on sekkumisvarud siiski järk-järgult vähenenud ja olemasolevate toodete mitmekesisine valik on vähenenud. Järelkult peab ostmine turult saama samuti alaliseks abikava varustamise allikaks, et täiendada sekkumisvarusid asjakohaste varude puudumise korral.

3.1.1 Ettepanek muuta algmäärust hõlmab sätteid dokumendi vastavusse viimiseks Euroopa Liidu toimimise lepinguga ja olulisi muudatusi seoses kavandatavate põllumajanduslike meetmetega, et ühtlustada toiduabi jaotamise programmi rakendamist kõigis liikmesriikides.

3.1.2 **Komisjon** on teinud ettepaneku vaadata toiduabi jaotamise programm läbi järgmiste elementide põhjal: varustamise kaks allikat (toiduaineid hangitaks sekkumisvarudest või turult ostes), jaotatavate toiduainete mitmekesisem valik ja selgemad prioriteedid, pikaajaline eesmärk (3 aastat), kaasrahastamise kehtestamine (2010/2012 kava jaoks oleks ühenduse kaasrahastamise määr 75 % ja vastav määr Ühtekuuluvusfondist rahastatavates liikmesriikides 85 %. 2013/2015 kavast alates oleksid ühenduse kaasrahastamise määrad vastavalt 50 % ja 75 %).

4. Üldised ja konkreetsed märkused

4.1 Enim puudustkannatavatele isikutele toiduainete jaotamise programm käib 20-s liikmesriigis. Enamikus neist jagatakse abisaajatele toiduaineid partnerluses valitsusväliste organisatsioonide ja nende abiga.

4.2 2006. aastal sai toiduabi programmist toetust 13 miljonit inimest 15-s liikmesriigis. 2008. aastal osales 19 liikmesriiki vabatahtlikus projektis, mille eelarve oli 305 miljonit eurot. Toiduabi jaotamise programmi eelarve kasvas 2009. aastal 500 miljoni euroni. Eraldised on ette nähtud 20-le programmis osalevale liikmesriigile.

4.3 Majanduskriisi, töökohtade vähenemine ja teatud põhitoiduainete hinna tõus on suurendanud haavatavate inimrühmade hulka. Hinnanguliselt kasvab puudustkannatavate inimeste arv pidevalt.

4.4 Täielik rahastamine (100 % ulatuses) või kaasrahastamine?

4.4.1 Komisjoni arvates toetatakse kaasrahastamisega programmi ühtekuuluvuse aspekti, tagatakse otstarbekas kavadamine ja tõhustatakse koostööd. Komisjon soovib eelarvetasakaalu ja liikmesriikide vastutustaseme suurenemist. Komisjon tervitab asjaolu, et kaasfinantseerimise põhimõtte kehtestamisega tagatakse programmile suurem eelarve.

4.4.2 Euroopa Komisjon võtab oma arvutustes muutujana arvesse heategevusorganisatsioonide eraannetused, mida võib pidada osaks liikmesriikide kaasrahastamisest. Komitee arvates võiks heategevusorganisatsioonide vabatahtlik töö olla mõõdetav ja kuuluda kaasrahastamise alla.

4.4.3 Euroopa Parlament teeb ettepaneku, et toiduainete jaotamise programmi rahastataks 100 %-liselt ELi eelarvest, kuna juhul, kui programm nõuab kaasrahastamise künnise kohaldamist, ei saa mõned liikmesriigid programmis osaleda. Komitee on seisukohal, et liikmesriikidel, kes ei suuda rahaliste vahendite puudumise tõttu tagada vajalikku kaasrahastamise taset, ei ole võimalik konkreetselt ellu viia programmi eesmärke: turu tasakaalustamine ja sotsiaalsed aspektid.

4.4.4 Komitee on seisukohal, et kaasrahastamissüsteemi kohaldamisel võivad toiduabi programmist välja jääda kõige vaesemad abisaajad liikmesriikidest, kus sissetulek elaniku kohta on väike.

4.4.5 Komitee juhhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa 2010. aasta üks eesmärke ongi just tõrjutusega võitlemine. Kaasrahastamise nõue võib aga põhjustada teatud puudustkannatavate rühmade sotsiaalset tõrjutust Euroopas just aastal, mil sotsiaalne kaasamine on üks eesmärkidest.

4.4.6 Komitee rõhutab, et kaasrahastamise korral süvenevad sotsiaalsed probleemid ja toiduvaesus. Sel puhul suunduks osa enim puudustkannatavatest inimestest liidusise vaba liikumise raames ELi jõukamatesse riikidesse. Tegelikult kanduksid Euroopa mõnede kodanike toiduvaesusega seonduvad probleemid kõige vaesematest piirkondadest sellistesse piirkondadesse, kus sissetulek elaniku kohta on suurem.

4.4.7 Praeguses majanduskriisi olukorras on komitee seisukohal, et enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud toiduabi programm peaks olema Euroopa programm, mida rahastatakse 100 %-liselt ühise põllumajanduspoliitika eelarvest.

4.5 Komitee pooldab komisjoni ettepanekut osta toiduaineid ainult Euroopa turult, et samal ajal toetada kaudselt Euroopa põllumajandustootjaid.

4.6 Toiduabiprogrammis pakutavate toiduainete mitmekesistamine

4.6.1 Kuigi tasakaalustatud toitumist on raske saavutada, sest enamik toiduabi tuleb sekkumisvarudest, pooldab komitee kõige mitmekesisemate ja võimalikult tervislike toiduainetega varustamist, võttes arvesse toitumissoovitusi ja toitumise suuniseid ELi elanikele.

4.6.2 Komitee toetab toiduabimeetmete ühendamist sotsiaalabimeetmetega ja soovib jagada toiduabi sageli (ja mitte erandkorras) eelkõige kohtades, kus valitsusvälised organisatsioonid ja riigiasutused pakuvad täiendavaid teenuseid (vastuvõtt, hooldus, haridus, kutsekoolitus, sotsiaalne kaasamine jms).

5. Kodanikuühiskonna, vabatahtlike ja heategevusorganisatsioonide osalemine ja roll

5.1 Euroopa Komisjon korraldas 30. juunil 2010 toiduabi jaotamise programmi rakendamises osalejate koosoleku. Sellel koosolekul osalesid kaheksateist 15-s liikmesriigis tegutsevat valitsusvälise organisatsiooni esindajat, Euroopa organisatsiooni EPHA (*European Public Health Alliance* – Euroopa rahvatervise liit) esindajad ning teenindus- ja makseasutuste esindajad.

5.2 Euroopas tegutseb valitsusväliseid organisatsioone⁽⁴⁾, kes pakuvad puudustkannatavatele inimestele toiduabi üldiste sotsiaalteenuste osana, et saavutada üha paremat sotsiaalse kaasatuse taset.

5.3 Heategevusorganisatsioonid saavad projekti mõju kõige paremini hinnata, sest neil on puudustkannatavate inimeste rühmadega otsekontaktid. Heategevusorganisatsioonid on öelnud, et mõned programmi abisaajad soovivad laiendada jaotatava toidu valikut, et saavutada tasakaalustatud toitumine, luua õiguslikud alused traditsiooniliste kohalike toodete jagamiseks ning pikendada programmi rakendusperioodi.

5.4 Valitsusväliste organisatsioonide ja arvukate vabatahtlike osalemine näitab, et Euroopa kodanikuühiskond on enim puudustkannatavate inimeste olukorra suhtes vastuvõtlik ja avaldab neile oma toetust. Komitee on seisukohal, et subsidiaarsuse põhimõtet järgitakse siis, kui liikmesriikidel on vabadus määratleda menetlused ja vajalikud kriteeriumid nende organisatsioonide määramiseks, kes osalevad programmi rakendamisel. Samuti kuulub liikmesriikide pädevusalasse toiduabi saajate valimine. Kõnealuse toiduabi jaotamise programmiga edendatakse koostöösidemeid heategevuslike organisatsioonide ja riigiasutuste vahel.

5.5 Mõnes ELi riigis osaleksid valitsusvälised ja heategevusorganisatsioonid programmis rohkem, kui oleks piisavalt rahalisi vahendeid halduskulude katmiseks. Komitee kiidab heaks komisjoni algatuse lisada oma muudetud ettepanekusse Euroopa Parlamendi muudatusettepanek, milles nõutakse, et heategevusühenduste halduskulusid ning lao- ja transpordikulusid (ladude ja jaotuspunktide vahelisel transpordil) saaks hüvitada (vt muudetud määruse artikli 27 lõige 7).

Brüssel, 20. jaanuaril 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Näiteks tegeleb Poolas toiduabi programmi rakendamisega 44 piirkondlikku esindust, 100 Caritase keskust, 4 500 töötajat ja 70 000 vabatahtlikku. Heategevusorganisatsiooni Caritas Poola esindus hakkas abiprogrammis osalema 2004. aastal. Caritasel on 44 ladu ja 20 külmkodu. Poola Caritas täpsustab, et organisatsiooni väljakutsed on edaspidi programmi juhtimine, toiduainete transport ja põhivara soetamine.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: nõukogu direktiiv tubakatoodetele kohaldatavate aktsiiside struktuuri ja määrade kohta”

KOM(2010) 641 lõplik – 2007/0206 (CNS)

(2011/C 84/12)

23. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 8. detsembril 2010 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 113 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

*„Muudetud ettepanek: nõukogu direktiiv tubakatoodetele kohaldatavate aktsiiside struktuuri ja määrade kohta” (kodi-
fitseeritud versioon)*

KOM(2010) 641 lõplik – 2007/0206 (CNS).

Kuna komitee nõustub ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 90, vastu hääletas 3 ja erapooletuks jäi 8.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kitsarööpmeliste põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite tagaossa paigaldatavate ümbermineku kaitsekonstruktsioonide kohta”

(kodifitseeritud tekst)

COM(2010) 610 lõplik – 2010/0302 (COD)

(2011/C 84/13)

10. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 8. detsembril 2010 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kitsarööpmeliste põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhiistme ette kinnitatud ümbermineku kaitsekonstruktsioonide kohta”

COM(2010) 610 lõplik – 2010/0302 (COD).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 96 ja erapooletuks jäi 2.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteem”

(kodifitseeritud tekst)

KOM(2010) 635 lõplik – 2010/0309 (COD)

(2011/C 84/14)

23. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 13. detsembril 2010 otsustas nõukogu vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 ja artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteem”
(kodifitseeritud tekst)

KOM(2010) 635 lõplik – 2010/0309 (COD).

Kuna komitee nõustub ettepaneku sisuga ning on oma seisukohti kõnealusel teemal juba väljendanud varasemas arvamuses CESE 582/2003, mis võeti vastu 14. mail 2003 (*), otsustas komitee täiskogu 468. istungjärgul 19.–20. jaanuaril 2011 (19. jaanuari istungil) esitada kõnealust ettepanekut pooldava arvamuse ning viidata eespool nimetatud dokumendis võetud seisukohale. Poolt hääletas 104 ja erapooletuks jäi 7.

Brüssel, 19. jaanuar 2011

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Staffan NILSSON

(*) Komitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteem ja muudetakse määrust (EMÜ) nr 3508/92”.

Tellimishinnad aastal 2011 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

ET